

Nørre Uttrup Øvelsesplads

Drifts- og Plejeplan 2008-2022

Miljøministeriet • Skov- og Naturstyrelsen
og
Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste
2008

Nørre Uttrup Øvelsesplads

Drifts- og Plejeplan 2008 – 2022

Udgivet af Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste, 2008

Tekst	Nærværende plan er en revideret udgave af tidligere Drifts- og Plejeplan 1997-2011, udarbejdet af Erling Krabbe, SNS. Revision og tilføjelser af nye afsnit er foretaget af biolog Erling Krabbe og forstkandidat Holger Elme Nielsen, med kulturhistorisk bidrag ved skovfoged Erling Buhl, alle SNS. Trænregimentet har bidraget med det militære afsnit.
Kort: Grundkort og temakort	Troels Borremose og Lene Lillelund Lie, SNS
Bevoksningsliste (bilag 4)	Troels Borremose, Holger Elme Nielsen, SNS
Layout	Erling Krabbe
Trykning og kort	Skov- og Naturstyrelsen
Aftale vedrørende kortmateriale:	Udsnit af Kort & Matrikelstyrelsens kortmaterialer er gengivet i henhold til tilladelse G18/1997. Udsnit af Ortofoto i henhold til aftale DDO©, Cowi.
ISBN	Tryk: 87-7279-737-1 Web: 87-7279-739-8
Yderligere oplysninger:	Aalborg Kaserner Gammel Høvej 34 9400 Nørresundby Telefon: 98197000 samt Skov- og Naturstyrelsen Natur- og friluftsområdet Haraldsgade 53 2100 København Ø Telefon: 72542000
Planen findes på internettet:	http://www.skovognatur.dk under udgivelser, drifts- og plejeplaner.

Nørre Uttrup Øvelsesplads

Drifts- og plejeplan 2008-2022

Nærværende drifts- og plejeplan for Nørre Uttrup Øvelsesplads stadfæstes hermed som gældende for perioden 1. januar 2008 til 31. december 2022. Drifts- og plejeplanen er dog kun gældende så længe forsvaret ejer eller lejer arealet.

Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste, den

Oberst Michael Bondegaard, Chef for Driftsdivisionen

Lokalstøttecenter Nordjylland, den

Oberstløjtnant Hans Braath, Chef LSCNJ

Skov- og Naturstyrelsen, den

Kontorchef Peter Brostrøm

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDHOLDSFORTEGNELSE	I
INDLEDNING.....	1
1 GENERELT OM DRIFTS- OG PLEJEPLANER.....	1
1.1 <i>Formål</i>	1
1.2 <i>Baggrund</i>	1
2 BESKRIVELSE AF PLANPROCESSEN	3
2.1 <i>Forudsætninger</i>	3
2.2 <i>Planens indhold</i>	3
2.3 <i>Procedure for planændringer</i>	4
3 FORSVARETS INTERNE ANSVARSFORDELING FOR VARETAGELSE AF DRIFTS- OG PLEJEPLANER.....	5
4 FORSVARSMINISTERIETS MILJØSTRATEGI 2003 OG BESLUTNING OM REVISION AF DRIFTS- OG PLEJEPLANERNE	6
4.1 <i>Baggrund</i>	6
4.2 <i>Status for opfyldelse af Miljøstrategiens miljømål</i>	8
4.3 <i>Revisionens indhold</i>	9
5 SÆRLIGT OM DRIFTS- OG PLEJEPLANEN FOR NØRRE UTTRUP ØVELSESPLADS	10
5.1 <i>Aftalens virkning</i>	10
6 NATURA 2000-PLANLÆGNINGEN OG DE MILITÆRE AREALER	11
STATUS.....	12
7 BESKRIVELSE AF NØRRE UTTRUP ØVELSESPLADS	12
7.1 <i>Beliggenhed og udstrækning</i>	12
7.2 <i>Landskab og geologi</i>	12
7.3 <i>Den militære historie</i>	13
7.4 <i>Skovenes historie</i>	15
7.5 <i>Korttegning til nærværende drifts- og plejeplan</i>	16
7.6 <i>Registrering af arealtyper på øvelsespladsen</i>	18
7.7 <i>Dyre- og planteliv på Nørre Uttrup Øvelsesplads</i>	22
7.7.1 <i>Planteliv</i>	23
7.7.2 <i>Dyreliv</i>	26
7.8 <i>Fortidsminder og kulturhistoriske spor</i>	30
7.9 <i>Sammenfatning af de natur- og kulturhistoriske værdier</i>	31
8 NUVÆRENDE MILITÆRE ANVENDELSE AF NØRRE UTTRUP ØVELSESPLADS	33
8.1 <i>Overordnede principper</i>	33
8.2 <i>Brugsmønstre på øvelsespladsen</i>	34
8.3 <i>Gældende bestemmelser og restriktioner</i>	34
8.4 <i>Beskrivelse af uddannelses- og øvelsesfaciliteter</i>	36
9 FORSVARET NUVÆRENDE DRIFTS- OG PLEJEOPGAVER PÅ TERRÆNET	38
9.1 <i>Naturpleje af de åbne arealer</i>	38
9.2 <i>Øvrig terrænvedligeholdelse</i>	38
9.3 <i>Skovdrift</i>	38
9.4 <i>Vildtpleje</i>	38
9.5 <i>Miljøuddannelse</i>	39
10 HIDTIDIGE ORDENSREGLEMENT FOR OFFENTLIGHEDENS ADGANG	40
<i>Terrænet er åbent for publikum, når der ikke er militær aktivitet</i>	40
<i>Oplysninger om aktivitet annonceres i dagspressen, på hjemmesiden samt på skilte ved indfaldsveje til terrænet</i>	40
11 GENNEMFØRELSE AF DRIFTS- OG PLEJETILTAG I PERIODEN 1997 - 2006 SAMT EVALUERING HERAF	41
11.1 <i>Indledning</i>	41
11.2 <i>Opfyldelse af handlingsplanen fra 1997</i>	41
11.3 <i>Status i 2006 over hvad der er gennemført og hvad der ikke er gennemført</i>	42
11.4 <i>Beskrivelse af plejetilstanden af de åbne arealer i 2006</i>	43

11.5	Skovenes plejetilstand.....	45
11.6	Evaluering af den hidtidige plejeindsats.....	45
12	LOVMÆSSIGE BRUGSBEGRÆNSNINGER ELLER BINDINGER.....	48
12.1	Generel lovpraksis for forsvarets arealer.....	48
12.2	Kommunalreformen og det nye plansystem.....	48
12.3	Planloven.....	50
12.4	Status i Regionplan 2005.....	51
12.5	Kommuneplanlægning.....	52
12.6	Naturbeskyttelsesloven.....	54
12.7	Offentlighedens adgang til forsvarets arealer.....	56
12.8	Plejepligt af beskyttede naturtyper og fortidsminder.....	56
12.9	Museumsloven.....	57
12.10	Vandløbsloven.....	59
12.11	Skovloven.....	59
12.12	Fredskovspligt.....	60
12.13	Fredninger.....	61
12.14	Retningslinier for anvendelse af sprøjtegifte (pesticider) og gødskning.....	61
12.15	Vildtpleje.....	61
FREMTIDIGE BEHOV OG ØNSKER.....		63
13	FORSVARETS FREMTIDIGE BEHOV OG ØNSKER.....	63
13.1	Terrænets fremtidige benyttelse.....	63
13.2	Drift og pleje af skovområder.....	63
14	SKOV- OG NATURSTYRELSENS FORSLAG TIL BESKYTTELSE OG FORBEDRING AF NATURVÆRDIER OG OFFENTLIGHEDENS ADGANG.....	66
14.1	Forslag til en overordnet målsætning for områdets fremtidige naturtilstand.....	66
14.2	Forbedringer til pleje af græsarealer.....	66
14.3	Forbedringer i plejen af skovarealer.....	66
14.4	Pleje, genopretning og beskyttelse af vådområder.....	67
14.5	Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo.....	68
14.6	Offentlighedens adgang.....	69
14.7	Vildtpleje.....	69
AFVEJNING.....		70
15	AFVEJNING AF BENYTTELSE OG BESKYTTELSE.....	70
15.1	Vurdering af ønsker og forslag fra forsvaret.....	70
15.2	Vurdering af ønsker og forslag fra Skov- og Naturstyrelsen.....	71
PLAN.....		73
16	RETNINGSLINIER FOR DEN FREMTIDIGE ANVENDELSE AF NØRRE UTTRUP ØVELSESPLADS.....	73
16.1	Overordnede målsætning for den fremtidige benyttelse, drift og pleje.....	73
16.2	Gældende bestemmelser og restriktioner for øvelsesaktiviteter.....	74
16.3	Areal-retablering efter øvelsesaktivitet.....	75
16.4	Etablering af nye militære anlæg og andre faciliteter.....	76
16.5	Retningslinier for pleje af de åbne overdrev og slettearealer.....	76
16.6	Retningslinier for pleje, genopretning og beskyttelse af vådområder.....	77
16.7	Retningslinier for pleje af skovarealer.....	79
16.8	Retningslinier for vildtpleje.....	89
16.8.2	Lokale rammer.....	90
16.9	Retningslinier for beskyttelse og pleje af kulturhistorie og fortidsminder.....	91
16.10	Retningslinier for brug af gødning og sprøjtemidler.....	95
16.11	Retningslinier for bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo.....	95
16.12	Retningslinier for offentlighedens adgang til Nørre Uttrup Øvelsesplads.....	95
16.13	Nødvendige tilladelser til nye anlæg og tiltag.....	96
16.14	Planændringer.....	97
16.15	Prioriteret handlingsplan for planperioden.....	98
16.15	Samlet oversigt over prioriteret handlingsplan for drift og pleje af Nørre Uttrup Øvelsesplads i planperioden 2008 - 2022.....	99

BILAG	101
17 OVERSIGT OVER BILAG.....	101

INDLEDNING

1 Generelt om drifts- og plejeplaner

1.1 Formål

I 1997 udsendte Forsvaret og Skov- og Naturstyrelsen i fællesskab den første driftsplan for Nørre Uttrup Øvelsesplads. Planen gjaldt for perioden 1997-2011.

Med en række nye bestemmelser inden for forsvaret samt diverse, generelle lovændringer, ændret region- og kommuneplanlægning m.v. er der nu behov for en opdatering og revision. Derfor denne revision af drifts- og plejeplanen for Nørre Uttrup Øvelsesplads, som gælder for perioden 2007 – 2021.

1.2 Baggrund

Mange af de militære områder indeholder store naturværdier i form af et rigt dyre- og planteliv samt store sammenhængende landskaber. Dyr og planter trives godt her fordi arealerne gennem mange år har fået lov at henligge i uopdyrket naturtilstand, og fordi arealerne har bevaret mange af de naturlige biotoper, der i det omgivende landskab er blevet udsat for bebyggelse, dræning og opdyrkning. Desuden fordi der udover aktivitet fra militære enheder ikke færdes så mange mennesker i områderne.

Som led i Forsvarsministeriets miljøstrategi har Forsvarskommandoen vedtaget, at der for hvert af de terræner, der administreres af forsvaret skal udarbejdes en drifts- og plejeplan.

Den 24. oktober 1995 indgik Forsvarskommandoen og Skov- og Naturstyrelsen en samarbejdsaftale, der sikrer en langsigtet planlægning af drift og pleje for alle forsvarets skyde- og øvelsesområder.

Formålet med en drifts- og plejeplan er at sikre, at der på forsvarets arealer opnås en tilfredsstillende balance mellem behovet for nødvendig uddannelse og træning af enheder under realistiske vilkår samt hensynet til naturbeskyttelse og rekreative interesser.

Da planlægningen ønskes brugt som et redskab til beskyttelse og forbedring af naturværdier på terrænerne er statens miljøcenter, kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet m.fl. medinddraget som såkaldte eksterne bidragsydere ved udarbejdelsen. Samtidig er det forventningen, at miljøcenter og kommunen som de relevante myndigheder gennem inddragelse i afvejningen mellem benyttelse og beskyttelse vil administrere relevant lovgivning med udgangspunkt i planen.

Drifts- og plejeplanlægningen vil desuden tilvejebringe et ensartet grundlag for en flersidig forvaltning af de militære arealer. Samtidig vil planlægningen give medarbejdere i forsvaret en naturmæssig viden, herunder en forståelse for behovet og mulighederne for varetagelse af flersidige hensyn ved drift og pleje af arealerne.

Støjproblematikken i relation til naboer ligger uden for drifts- og plejeplanssamarbejdet. Bestemmelser om støjregulering på de enkelte terræner er på baggrund af forhandlinger mellem

Forsvaret, den pågældende kommune samt Miljøstyrelsen fastsat i “Bekendtgørelse om støjregulering af forsvarets øvelsespladser og skyde- og øvelsesterræner” (Bekendtgørelse nr. 468 af 13. juni 2002). Bestemmelserne for Nørre Uttrup Øvelsesplads fremgår af bekendtgørelsens side 28 og 29. Bekendtgørelsen er udstedt i medfør af miljøbeskyttelsesloven.

2 Beskrivelse af planprocessen

2.1 Forudsætninger

I forbindelse med udarbejdelse af drifts- og plejeplanen er udgangspunktet, at skyde- og øvelsiterrænerne samt øvelsespladserne er udlagt som uddannelsesområder, og derfor fortsat skal kunne anvendes som sådan.

Drifts- og plejeplanen skal tydeliggøre terrænets naturhistoriske, kulturhistoriske og rekreative værdier og udstikke retningslinier for terrænets brug, beskyttelse og pleje, som tager hensyn til disse værdier, samtidig med at der opnås en tilfredsstillende løsning af forsvarets behov for uddannelsesaktiviteter.

Planen skal således rumme en afvejning mellem på den ene side forsvarets behov for øvelsesarealer og på den anden side samfundets interesse i en forsvarlig og langsigtet forvaltning af terrænerne ofte meget store natur- og kulturværdier.

Som følge af den sikkerhedsmæssige risiko, der er forbundet med forsvarets aktiviteter, vil rekreative interesser (offentlighedens adgang til forsvarets areal) kun blive tilgodeset i det omfang, det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Herudover kan hensynet til naturmæssige værdier ligeledes påvirke mulighederne for den rekreative benyttelse.

De opstillede retningslinier i drifts- og plejeplanen skal være enkle for forsvaret at administrere i praksis.

2.2 Planens indhold

Planen skal:

- *Kortlægge og afgrænse* naturtyper, bevoksninger, veje, grøfter, forsvarets anlæg etc., dvs. alle typer terrænelementer.
- *Beskrive* de naturmæssige værdier og *udpege* de mest bevaringsværdige af disse samt *påpege* eventuelle behov og muligheder for forbedring af de naturmæssige værdier.
- *Beskrive* fredede fortidsminder og andre kulturhistoriske værdier og *anvise* hvorledes forsvarets bedst muligt beskytter, plejer og respekterer disse.
- *Beskrive* forsvarets nuværende benyttelse og drift af terrænet samt *klarlægge* forsvarets fremtidige behov for benyttelse af terrænet.
- *Beskrive* den rekreative benyttelse af terrænet.
- *Afveje* forsvarets behov for benyttelse med ønskerne om beskyttelse og forbedring af naturværdier samt forbedring af de rekreative muligheder.
- *Anvise*, hvorledes denne afvejning kan realiseres i praksis, herunder *fastlægge* retningslinier for terrænets fremtidige benyttelse, pleje og forbedring i overensstemmelse med afvejningen.

2.3 Procedure for planændringer

Drifts- og plejeplanen gælder i en periode på 15 år.

For til stadighed at holde planen over så langt et forløb tidssvarende og fleksibel, kan der løbende foretages ændringer i drifts- og plejeplanen, forudsat at aftaleparterne er enige herom.

Aftaleparterne er underskriverne af denne drifts- og plejeplan.

Som udgangspunkt kræver enhver afvigelse fra planens retningslinier, som de fremgår af planafsnittet, en planændring. Der gælder dog en bagatelgrænse for kravet om planændringer. I tvivlstilfælde om bagatelgrænsen bør parterne tilsvarende drøfte dette spørgsmål indbyrdes ud fra planens overordnede retningslinier.

Såfremt en af parterne ønsker ændringer i drifts- og plejeplanen, indsendes begrundede forslag til planændringer til modparten. Opnås der enighed, indsættes planændringen i den pågældende plan med gyldighed som en del af denne.

Planændringerne er således en løbende fortsættelse af planlægningsfasens dialog mellem parterne.

Udover planændringer kan dispositioner, der ligger udenfor planens rammer, kræve tilladelse fra relevante myndigheder.

3 Forsvarets interne ansvarsfordeling for varetagelse af drifts- og plejeplaner

Fra og med 2007 vil Driftsdivisionen i Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste, Hjørring forestå den overordnede sagsbehandling og godkendelse af drifts- og plejeplaner.

Forvaltningsdivisionen i Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste vil være ansvarlig for overholdelse af EU-direktiver og national miljølovgivning i relation til drifts- og plejeplanens indhold.

Lokalstøttecenter (LSC) er ansvarlig for planens gennemførelse og Lokalstøtteelement (LSE) står for udførelsen af det praktiske arbejde. LSC for Nørre Uttrup Øvelsesplads er placeret i Hjørring, og varetager udover Aalborg Kaserner, Flyvestation Aalborg og forsvarrets arealer ved Frederikshavn. Lokalstøtteelement (LSEAAL) for Nørre Uttrup Øvelsesplads er beliggende på Aalborg Kaserner.

Figur 1: Oversigt over placeringen af de forskellige niveaumyndigheder under Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste (FBE)

4 Forsvarsministeriets miljøstrategi 2003 og beslutning om revision af drifts- og plejeplanerne

4.1 Baggrund

I Forsvarsministeriets senest reviderede miljøstrategi fra 2003 gøres der status for miljøindsatsen. Miljøforhold er nu blevet en integreret del af ministerområdets opgavevaretagelse, og takket være indførelsen af Forsvarsministeriets Miljøledelsessystem er medarbejdere på alle niveauer opmærksomme på at inddrage miljøaspekter i det daglige arbejde. Med Miljøledelsessystemet ser forsvaret fremad, og med en systematisk indførelse af miljøledelse er der skabt et stærkt værktøj til bl.a. at sikre fortsatte forbedringer på miljøområdet og til at planlægge den fremtidige miljøindsats på en økonomisk og rationel måde.

Den betydelige erfaring og de fremskridt, som Forsvarsministeriet har gjort på miljø- og naturbeskyttelsesområdet, giver det danske forsvar stor opmærksomhed i international sammenhæng, og mange nationale og internationale samarbejdspartnere.

Der er siden forrige revision af miljøstrategien i 1998 sket meget på miljø- og naturbeskyttelsesområdet inden for Forsvarsministeriets ressort. Miljøindsatsen gennem 10 år betyder, at indsatsområderne hele tiden videreudvikles. På naturbeskyttelsesområdet skal det særligt fremhæves, at udarbejdelsen af drifts- og plejeplaner for alle Forsvarsministeriets øvelsesområder tilendebringes med udgangen af 2004 og offentlighedens adgang til naturværdierne på Forsvarsministeriets arealer er sikret gennem en bekendtgørelse fra 2002.

I det følgende er 2003 miljøstrategiens opdeling i miljøpolitik, miljøstatus, miljømålsætninger og miljømål for indsatsområdet "Naturbeskyttelse" gennemgået.

Forsvarsministeriets miljøpolitik på naturbeskyttelsesområdet

I henhold til Miljøstrategiens overordnede miljøpolitik vil

"Forsvarsministeriets myndigheder gennem et positivt samarbejde med civile myndigheder og med en aktiv indsats – og i overensstemmelse med miljølovgivningens mål og hensigt – arbejde for at bevare, beskytte og om muligt genoprette miljø og natur.

Indsatsen på miljø- og naturbeskyttelsesområdet gennemføres under hensyntagen til de opgaver, der er pålagt Forsvarsministeriet.

De enestående naturværdier på Forsvarsministeriets øvelsesarealer skal fortsat bevares og beskyttes til gavn for den biologiske mangfoldighed, kommende generationers adgang til naturværdier samt de militære behov for varierede øvelsesmuligheder."

Forsvarsministeriets miljøstatus for naturbeskyttelse

I Miljøstrategiens afsnit om miljøstatus for naturbeskyttelse fremhæves det, at

"Forsvarsministeriets øvelsesarealer i mange tilfælde repræsenterer særegne og delvist uberørte naturområder og udgør derfor vigtige fristeder for en række sjældne og truede dyre- og plantearter.

Forsvarsministeriets myndigheder udarbejder i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen 15-årige drifts- og plejeplaner for alle øvelsesområder med henblik på at bevare og beskytte naturværdierne og sikre de militære behov for varierede øvelsesmuligheder.

Offentlighedens adgang til naturværdierne på Forsvarsministeriets arealer er, under hensyn til sikkerhed, uddannelses- og øvelsesvirksomhed, sikret ved bekendtgørelse nr. 64 af 30. januar 2002. På det jagtmæssige område har Forsvarsministeriet siden 2002 fulgt Skov- og Naturstyrelsens etiske retningslinier.”

Forsvarsministeriets miljømålsætninger for indsatsområdet Naturbeskyttelse, med beslutning om igangsættelse af revision af drifts- og plejeplanerne

Af miljøstrategien fremgår det endvidere, at

”Forsvarsministeriet vil fortsætte indsatsen med at udarbejde drifts- og plejeplaner for alle øvelsesarealer. Drifts- og Plejeplanerne er fortløbende over en periode på 15 år. Den første plan blev udarbejdet i 1993, hvorfor arbejdet med at revidere de ældste drifts- og plejeplaner påbegyndes. Som led i revisionen af drifts- og plejeplanerne vil der ske en evaluering af de gennemførte plejetiltag for at dokumentere den biologiske effekt. På denne måde vil Forsvarsministeriet sikre, at der fortsat opretholdes en naturtilstand på Forsvarsministeriets arealer, der skaber de bedste betingelser for bevarelsen af den naturlige flora og fauna. Allerede i år 2005 opfyldes dermed – for så vidt angår Forsvarsministeriets arealer – regeringens og EU’s målsætning om, i 2010 at standse forringelsen af biodiversiteten.

Der skal i videst muligt omfang gives offentligheden adgang til Forsvarsministeriets arealer, idet adgangen af hensyn til uddannelses- og øvelsesaktivitet kan begrænses i perioder og for visse områder. Yderligere kan særligt følsomme naturområder friholdes for såvel øvelsesaktivitet som offentlig adgang.”

Forsvarsministeriets miljømål for Naturbeskyttelsesområdet

Miljøstrategi 2003 fastslår endeligt som et miljømål, at der

”Ved udgangen af 2004 skal være udarbejdet drifts- og plejeplaner for alle Forsvarsministeriets øvelsesarealer.

Inden udgangen af 2004 skal der endvidere foreligge en tidsplan for revision af alle eksisterende drifts- og plejeplaner for Forsvarsministeriets øvelsesarealer.

Vildtplejen på Forsvarsministeriets arealer indgår i drifts- og plejeplanerne og gennemføres primært ved at skabe gode betingelser for læ, skjul og fouragering for vildtet, således at anlæggelse af vildtagre og fodring kan holdes på et minimum.”

4.2 Status for opfyldelse af Miljøstrategiens miljømål

Miljømålet om, at der *ved udgangen af 2004 skal være udarbejdet drifts- og plejeplaner for alle Forsvarsministeriets 33 øvelsesarealer* blev ikke opnået. Målet har måttet udskydes godt et år.

Ved udgangen af 2005 forelå der således færdige planer for de 32 af de 33 øvelsesarealer. Den sidste drifts- og plejeplan (for Flyvestation Skrydstrup) er afsluttet i starten af 2007.

Den forsinkede opfyldelse af målet skyldes bl.a., at Skov- og Naturstyrelsen indenfor samme tidsramme har færdiggjort udarbejdelsen af drifts- og plejeplaner for alle Hjemmeværnets 12 skyde- og øvelsesarealer.

Miljømålet om, at der *inden udgangen af 2004 skal foreligge en tidsplan for revision af alle eksisterende drifts- og plejeplaner for Forsvarsministeriets øvelsesarealer* er blevet opfyldt. Det blev således besluttet af Forsvarskommandoen ved skrivelse af 25. marts 2003 til alle de berørte militære etableringer, at opdatering af de 16 ældste drifts- og plejeplaner påbegyndes i år 2005 og afsluttes i år 2006. Udgangspunktet for opdateringen er, at alle planer afsluttet før 2002 suppleres med:

- Ordensreglement.
- Nye vildtplejebestemmelser.
- Opdatering af afsnit om lovgivning.
- Nye ønsker/justeringer fra den etablisementsforvaltende myndighed.
- Udarbejdelse af en skovplan
- Ajourføring af digitalt og analogt kort efter behov.

Ovenstående tidsplan for revisionen blev imidlertid ændret på et halvårligt samarbejds møde mellem Forsvarskommandoen og Skov- og Naturstyrelsen i maj 2004. Det blev her besluttet, at den generelle plan for revision af drifts- og plejeplanerne skulle undergå en større revision når forsvarsforliget var godkendt, og implementeringsplanen og konsekvenser heraf var kendte.

I november 2004 var disse forhold kendte, og Forsvarskommandoen besluttede efter aftale med Skov- og Naturstyrelsen at planrevisionsperioden blev flyttet et år, således at der inden udgangen af 2007 skulle foreligge en revideret udgave af alle drifts- og plejeplaner, som er afsluttet før 2002. Planer, som er afsluttet i 2002 eller senere, vil blive revideret i takt med at de udløber efter den 15-årige planperiode (eller før, i fald der opstår særligt behov herfor). Et enkelt terræn er gledet ud af planrevisionen, nemlig Melby Skydeterræn, idet forsvaret ikke længere benytter terrænet og derfor er ved at afvikle sine aktiviteter.

De 15 resterende drifts- og plejeplaner er følgende: Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn, Næstved Øvelsesplads, Nørre Uttrup Øvelsesplads, Høvelte-Sandholm-Sjælsmark Øvelsesplads, Borris Skydeterræn, Jægerspris Skyde- og Øvelsesterræn, Stold Skydeterræn, Skydeområde Tranum, Haderslev Øvelsesplads, Halk Skydeterræn, Flyvestation Aalborg, Finderup Øvelsesplads, Kulsbjerg og Vordingborg Øvelsespladser, Flyvestation Karup samt Hevring Skydeterræn.

I december 2006 besluttede Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste imidlertid at skære revisionen ned til følgende seks drifts- og plejeplaner: Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn, Nørre Uttrup Øvelsesplads, Høvelte-Sandholm-Sjælsmark Øvelsesplads, Borris Skydeterræn,

Jægerspris Skyde- og Øvelsesterræn og Finderup Øvelsesplads. Samtidig blev samarbejdsaftalen med Skov- og Naturstyrelsen opsagt med udgangen af 2007.

4.3 Revisionens indhold

Revisionen vil bestå i en opdatering af den gamle plan samt tilføjelse af nye punkter, således at den tilføres

- En evaluering af de gennemførte plejetiltag for at dokumentere den biologiske effekt (jf. miljøstrategi, se ovenfor).
- Et ordensreglement for offentlighedens adgang, som implementering af bekendtgørelse herom fra Forsvarsministeriet og opfølgende Forsvarskommandobestemmelse (se ovenfor).
- Nye vildtplejebestemmelser, jf. Forsvarskommandobestemmelse herom i 2002.
- En opdatering af afsnit om lovgivning, som følge af ny, offentlig planlægning, lovgivning og kommunalreform (ny zone-myndighed, nye region- og kommuneplaner, revideret Skovlov, Museumslov og Naturbeskyttelseslov mv.).
- Indføjelser af nye ønsker/justeringer fra etableringerne, bl.a. på baggrund af erfaring med drifts- og plejeplanen.
- Integration af bestemmelser for skovenes drift og pleje, hvor det er aktuelt.
- Ajourføring af digitalt og analogt kortmateriale efter behov.
- Målrettet indsats med henblik på en klargøring til opfyldelse af kravene i EF's Habitatdirektiv til forvaltningsplaner for terræner eller dele heraf, som er udpeget som Natura 2000 områder.

Offentligheden vil som minimum blive inddraget i planrevisionen som høringspart ved en ekstern høringsrunde af planudkastet. Ved større planændringer inddrages offentligheden dog allerede fra starten af planprocessen ved skriftlig indkaldelse af planbidrag.

Omfanget af offentlighedens inddragelse bliver i hvert enkelt tilfælde fastlagt på det indledende planrevisionsmøde mellem Forsvaret og Skov- og Naturstyrelsen.

5 Særligt om drifts- og plejeplanen for Nørre Uttrup Øvelsesplads

Nørre Uttrup Øvelsesplads består udelukkende af forsvarets eget areal.

5.1 Aftalens virkning

Drifts- og plejeplanen er bindende for de to aftaleparter, i dette tilfælde Skov- og Naturstyrelsen og Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste. Ved underskrift af planen forpligter aftaleparterne sig således gensidigt til at efterleve de i planen fastsatte bestemmelser.

6 Natura 2000-planlægningen og de militære arealer

Natura 2000 er navnet på et netværk af naturområder i hele EU. Områderne er udpeget for at bevare naturtyper og vilde dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene. Naturtyperne og arterne repræsenterer vigtige, bevaringsværdige dele af europæisk natur.

I Danmark er 17 af Forsvarets og Hjemmeværnets 42 skyde- og øvelsespladser helt eller delvist omfattet af Natura 2000 – udpegningen. Det drejer sig om følgende:

Oksbøl Skyde- og Øvelseshæder, Borris Skydehæder, Jægerspris Skyde- og Øvelseshæder, Stold Skydehæder, Nymindegab Skydehæder, Operationsområde Skagen, Skydeområde Trandum, Halk Skydehæder, Flyvestation Aalborg, Finderup Øvelsesplads, Flyvestation Karup, Hevring Skydehæder, Skydeområde Rømø, Søgårdlejren, Sødringhæder Skydehæder, Vester Egesborg Skydehæder og Ålbæk Skydehæder.

Fire af de seks drifts- og plejeplaner for de militære områder, som står til revision i løbet af 2006 og 2007, er helt eller delvist beliggende inden for NATURA 2000 områder.

Som det fremgår, er der på Nørre Uttrup Øvelsesplads ikke udpeget NATURA 2000 områder, og området er derfor ikke omfattet af de særlige regler om Natura 2000 planer mv.

STATUS

7 Beskrivelse af Nørre Uttrup Øvelsesplads

7.1 Beliggenhed og udstrækning

Nørre Uttrup Øvelsesplads er beliggende i Aalborg Kommune, umiddelbart sydøst for Hvorup By i Vendsyssel. Mod syd grænser øvelsespladsen op til Nørresundby .

Hele arealet er ejet af forsvaret, og dækker i alt 325,9 ha, heraf er 98,9 ha skov og krat. Arealdriften og hermed skovdriften varetages af Forsvarets Bygnings og Etablissementstjeneste, der har det overordnede og bevillingsmæssige ansvar for driften af den samlede øvelsesplads. Den nordøstlige del af området udgøres af Aalborg Kaserner (tidligere Hvorup og Nørre Uttrup Kaserner) samt Hvorup Plantage og den sydvestlige del af et kuperet overdrevsterræn, som er udlagt som øvelsesplads.

Udover kasernen findes der af militære øvelsesfaciliteter på øvelsespladsen bl.a. 8 skydebaner.

Øvelsespladsen gennemskæres af to offentlige asfaltveje i nord-sydgående retning, Hvorup Kirkevej og Gammel Hvorupvej. Mod nord grænser øvelsespladsen op til den øst-vestgående større trafikvej, Høvejen. Herudover rummer øvelsespladsen et antal mindre veje og spor. Sporene, der tidligere var bæltespor, bliver i dag væsentligst brugt af hjulkøretøjer. Bælte køretøjer bruger kun sporene i begrænset omfang i forbindelse med afprøvninger og tests efter udførte reparationer foretaget på Aalborg Kaserner.

Øvelsespladsens ydre grænser er afmærket ved militærskilte og sort/gule sten eller træpæle. Mod syd er der opsat trådhegn af hensyn til et tilgrænsende boligkvarter.

Et revideret grundkort pr. december 2006 over Nørre Uttrup Øvelsesplads fremgår af bilag 1, tilhørende nærværende plan.

7.2 Landskab og geologi

Området omkring Nørresundby ved Limfjorden er i vid udstrækning hævet havbund. Landskabet fremstår derfor i dag som udstrakte, lave flader, stedvis med de lidt senere dannede strandvoldssletter og langs de gamle kystlinier lokalt med klintlandskaber.

På et fremskudt bakkedrag i dette ellers så flade landskab ligger det meste af Nørre Uttrup Øvelsesplads. Fra øvelsespladsen og fra det tilgrænsende Lindholm Høje (et gammelt vikin-ge-begravelsesområde) har man fortrinlige udsigter. Mod syd ses Nørresundby og Aalborg som ét stort byområde, mod øst og vest skiller Limfjorden Vendsyssel fra Himmerland. Bag Store Vildmoses vide flade afgrænses horisonten af klitterne mod Skagerrak og de store bakkedrag mod nord, hvor Tise Kirke skimtes.

På øvelsespladsen består jordbunden næsten udelukkende af et tykt lag af flyvesand. Kun i terrænets sydlige del, ved Søndre Grusgrav dukker forekomster af flinteholdig kalkbund frem.

Terrænet er delvis præget af tidligere og nuværende sandgravning foruden af anvendelsen som øvelsesplads for hjulkøretøjer og bælte køretøjer.

Øvelsespladsen som et samlet område udgør et varieret og værdifuldt naturområde. Den landskabeligt set mest værdifulde del er højdedraget fra Hvorup Plantage til Lindholm Høje.

Udover overdrev, sletter og skov rummer øvelsespladsen en mindre sø, to vandhuller samt en del krat, levende hegn samt enkelte fritstående grupper af store træer.

7.3 Den militære historie

Området blev eksproprieret og opkøbt af forsvaret i perioden 1950-52.

Den militære interesse for dette område var en naturlig følge af besættelsesmagts brug af det i de sidste år af 2. Verdenskrig. I 1944 opførtes et stort antal ammunitionsbunkere i Hvorup Plantage. I forbindelse hermed byggedes endvidere en baraklejr med vagttårne, hvis fundamenter kan ses endnu og hvorfra området kunne overvåges. Endvidere blev der i samme periode bygget en større baraklejr, hovedsageligt beregnet for flygtninge fra Østpreussen, Polen og de Baltiske lande. Den lå i det store område øst for Lindholm Høje, imellem de to offentlige veje, som gennemskærer området. Baraklejren forsvandt i løbet af de første år efter befrielsen og kun enkelte fundamentrester samt spor af lejrgaden er i dag at finde i området.

En væsentlig del af tyskernes ammunitionsbunkers er bevaret, og forsvaret har netop opgivet anvendelsen af disse. Ikke blot i disse, men også i midlertidige dækningsanlæg, eller blot nedgravet i plantagen, fandtes efter befrielsen store mængder ammunition af enhver art, blandt andet forberedte og afmærkede sprængladninger til samtlige broer vest for Storebælt. Alt dette blev naturligvis fjernet eller sprængt, men der kan muligvis endnu findes nedgravede rester i plantagen.

Ved ekspropriation i 1950 blev der nedlagt en lille snes landbrug af forskellig størrelse. En del af bygningerne blev straks nedrevet, men endnu anvendes et par af de oprindelige bygninger til beboelse.

Af de mere kendte gårde, som blev nedlagt, må nævnes Gilsiggård, som bidrog med det største landbrugsareal, nemlig 85 tdr. land. Af de oprindelige bygninger, som opførtes i 1868, er i dag kun laden tilbage, som i dag er i forfald. Det kan nævnes, at før denne gård blev bygget, lå på modsatte side af Hvorup Kirkevej Gilsig Fattiggård, tilhørende Sundby-Hvorup Kommune. Heraf navnet, som overførtes til den "nye" gård. "Gilsig" menes i øvrigt dannet af ordene "gilde" = mødested, og "sig" = vandhul, altså et samlingssted sandsynligvis for hyrder på de engang så udbredte strandenge på stedet. Den seneste private ejer af Gilsiggård kunne fortælle, at så sent som ved ekspropriationen fandtes endnu i et af gårdens udhuse rester af kapellet til den oprindelige Gilsig Fattiggård, med synlige rester af vægbemaling med kirkelige motiver og et stjernebestrøet loft. Endnu en gård, Bundgård, lå i østkanten af Hvorup By. Bundgård blev nedrevet i 2005.

Indtil 1950-52 blev der således drevet landbrug på det meste af den nuværende øvelsesplads. Efter forsvarets overtagelse har hovedparten af arealerne hverken været omlagt, gødet, eller sprøjtet, hvilket har betydet at der med årene har udviklet sig en varieret overdrevsflora af vilde planter med et tilhørende dyreliv.

Opførelsen af Hvorup Kaserne påbegyndtes i oktober 1951, og den stod færdig den 1. november 1953. Nørre Uttrup Kaserne blev færdiggjort i 1956-57.

Sammenlægning af de to kaserner til Aalborg Kaserner

I skriftet ”Velkommen til Aalborg Kaserner” (2006) byder oberst Christian Møllerup Schmidt velkommen og der er følgende beskrivelse af brugen i dag:

Aalborg Kaserner er en stor arbejdsplads, hvor en af de vigtigste opgaver er at uddanne logistik- og militærpolitienheder. Dette sker ved uddannelsesbataljonen og logistikbataljonen samt ved Hærens Logistikskole.

Endvidere huser etablisementet Totalforsvarsregion Nord, der bl.a. har det uddannelsesmæssige ansvar for otte hjemmeværnsdistrikter med omtrent 16.000 frivillige hjemmeværnsfolk.

Et af disse hjemmeværnsdistrikter er ”Aalborg”, der også ”bor” på Aalborg Kaserner. I Hærhjemmeværnsdistrikt Aalborg er der ca. 2000 frivillige, der er organiseret i 16 underafdelinger.

Der er i alt ca. 1.500 medarbejdere, inkl. værnepligtigt personel, hvilket gør Aalborg kaserner til en af byens største arbejdspladser.

Der gives i skriftet endvidere følgende fakta:

Aalborg har en over 200-årig historie som garnisonsby, idet der siden 1779 har været militære forlægninger i og omkring Aalborg.

Navnet Aalborg Kaserner (ALB KAS) er fællesbetegnelsen for Hvorup Kaserne (HVK) og Nørre Uttrup Kaserne (NUK), som begge blev opført i 1950-erne til erstatning for forældede kaserner, der var beliggende midt i Aalborg by.

Arealet, som kasernerne og den tilhørende øvelsesplads blev anlagt på, lå dengang langt fra bymæssig bebyggelse; men sådan forholder det sig ikke i dag.

Efter den forrige kommunalreformen i 1970 kom området under Aalborg Kommune, som valgte at udstykke grunde til boligforenings- og parcelhusbyggeri helt op til øvelsespladsens skel.

Aalborg Kaserner blev som følge af Forsvarsforliget 2005-2009 et af forswarets største etablisementer, med et areal på 325 ha samt 81.695 m² bebyggelse. I forbindelse med sammenlægningen er der etableret en ny fælles hovedvagt i nord.

Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste har det overordnede ansvar for Aalborg Kaserner.

På Aalborg Kaserner findes for tiden LSE AAL og forskellige andre enheder fra forsvaret.

7.4 Skovenes historie

Skovene udgør i dag 98,9 ha. Tidligere var det overvejende nåleskov; men i dag er de ældste nåletræsbevoksninger forynget med løvtræ, der gør at skoven i fremtiden får et løvtræspræg. Således består 69 % af skovarealet af løvtræbevoksninger allerede i 2006. Skovene er delt op i tre dele: Vestre Plantage i vest, Hvorup og Hedelund Plantage i midten, og Øster Plantage i øst. Plantagerne blev anlagt omkring år 1900. En mindesten for formanden for A/S Hvorup og Hedelund Plantager, skolelærer og revisor Christian Nielsen, er opstillet ved Grønne Plads i den vestlige del af skoven, ved Hvorup Kirkevej.

I forbindelse med at A/S Hvorup-Hedelund plantager ophørte med at eksistere i 1955 blev der nedfældet en kort beretning vedrørende Hvorup og Hedelund Plantager (1895-1955). I det følgende er der uddrag fra denne beretning, som er skrevet af Christian Nielsen.

Hvorup Plantage oprettedes på en stiftende generalforsamling, der afholdtes på Gilsiggaard (kommunens fattiggård) den 7. april 1895, der omfattede ca. 40 tdl., købt af gårdejer Jens Christensen (Kusk)....

Der var i flere år i forvejen talt om at få det pågældende areal tilplantet. Arealet bestod væsentligt af sandbakker med flyvesandshuller samt lyngbevoksede partier. Ejeren holdt det i en pris, der ikke stemmede med de priser, som almindeligvis ydes for arealer, der ikke var tjenlig til almindelig opdyrkning. Først da prisen for det samlede areal blev sat ned til 3.500 kr., gik man til tegning af 100 aktier af 70 kr. Beløbet skulle indbetales med 5 kr. årlig pr. aktie, altså i løbet af 14 år. De første 7 års indbetalinger tænkes anvendt til arealets beplantning, mens de næste 7 års indbetalinger skulle bruges til købesummens tilbagebetaling....

Kultivering, væsentlig hulgravning, blev påbegyndt i efteråret 1895, og tilplantningen var tilendebragt efter 4 års forløb. Bestyrelsen kontrollerede plantningsarbejdets udførelse, og resultatet af arbejdet blev så opmuntrende, at man, allerede før de 40 tdl. var tilplantet, gik i gang med at ventilere muligheden af at fortsætte med tilplantning af ca. 80 tdl. Beliggende i flugt med Hvorup Plantage, adskilt fra denne ved vejen fra Nørre Uttrup til Hvorup Kirke. ...

Bestyrelsen for Hvorup Plantage rettede henvendelse til disse lodsejere med tilbud om betaling af 75 kr. pr. tdl., såfremt der kunne tegnes tilstrækkelig kapital hertil. Efter en del forhandling blev tilbudet antaget af samtlige 5 lodsejere, og aktietegningen blev påbegyndt, og skete under samme vilkår, som gjaldt under tegning af aktier i Hvorup Plantage, altså med betaling af 5 kr. årlig pr. aktie i 14 år. Da der var tegnet 150 aktier, blev Handelen afsluttet med de 5 nævnte lodsejere. Stiftende generalforsamling blev holdt den 29. oktober 1899. Love blev vedtaget, og selskabet fik navnet Hedelund Plantage. ...

I løbet af 10 år blev de 80 tdl. tilplantet, og planterne hertil blev i det væsentligste leveret fra selskabets egen planteskole på 1 tdl., der blev anlagt i selve plantagen. Planteskolearbejdet blev ledet af plantør F. Jørgensen, der havde fået sin uddannelse ved den da kendte forstmand Mads Paabøl, Vestjylland.

De to plantager blev sammensluttet til et selskab "Hvorup og Hedelund Plantager" i 1909. ...

For at give aktionærene lejlighed til at følge arbejdet i plantagerne blev der fra århundredskiftet årligt afholdt aktionærfester, til hvilke aktionærene med pårørende blev indbudt. Fe-

sterne åbnedes med kaffedrikning i et telt. Derefter foretoges en vandring gennem de tilplantede arealer, hvorefter der i teltet blev afholdt fællesspisning ved medbragte madkurve. Under spisningen blev der talt og sunget. Som oftest var der skrevet sange, bestemt for lejligheden. Disse fester bidrog til at skabe tilfredshed med og interesse for plantagerne, og de står for mig som et kært minde om et nyttigt samvirke mellem by og land.

Plantagernes nære beliggenhed ved byen medførte, at udgifterne ved den nødvendige udtynning kunne dækkes ved grensalg, ja, efter forholdsvis få år gav salg af udhugst, julepynt m.v. endog hvert år gode indtægter; senere gav salg af faskiner og hegnspæle mærkbare indtægter, og i de sidste år af selskabets ordinære virksomhed nåede man at sælge almindeligt gavntømmer. Men så kom krigen med besættelsen i 1940, og den satte en stopper for plantagevirksomheden. Plantagerne blev øvelsesplads for den tyske værnemagt, så de forstmæssigt set blev vanrøgtet. Efter krigen søgte plantageselskabet at udbedre skaderne; men efter et par års forløb meldte det danske forsvarsvæsen sig med krav om at få plantagearealerne ind under forsvarssystemet, og resultatet blev: Ekspropriation af begge plantager. Da der ikke fandtes mulighed for at aktieplantageselskabet kunne få virkeplads andet steds, vedtoges det den 14. oktober 1952 på en ekstraordinær generalforsamling at lade selskabet træde i likvidation. ...

Lærer og revisor C. Nielsen, der var medstifter af begge plantagerne, beklædte formandsstillingen i hele perioden 1895-1955.

Som anerkendelse for hans virke blev der rejst en mindesten for ham i Hvorup Plantage op mod Kirkevejen. Afsløringen af stenen fandt sted på hans 90 års fødselsdag den 1. november 1952.

Sognerådet har vedtaget at værne om mindestenen i fremtiden (Sundby-Hvorup kommune).

Hvorup Plantage som i dag er fredskov skal drives i overensstemmelse med skovlovens bestemmelser herom. Samtidig anvendes skoven som en vigtig del af øvelsespladsen ved uddannelse af soldater.

Stormen i januar 2005 gik hårdt ud over skovene, hvor stort set alt ældre nåletræ væltede. Stormfaldsarealerne er forynget ved anlæg af intensive løvtrækulturer i 2005 og 2006. Herved vil skovene i fremtiden fremtræde som overvejende løvtræskove. Skovenes konkrete arealsammensætning fremgår af afsnittet om de skovbevoksede arealer.

7.5 Korttegning til nærværende drifts- og plejeplan

På grundlag af luftfotos, markgennemgang, matrikelkort og tidligere kort er der til nærværende drifts- og plejeplan udarbejdet digitale kort, som omfatter henholdsvis et grundkort og et drifts- og plejekort. De to kort indgår i denne plan som bilag 1 og 2.

Grundkortet (bilag 1)

Grundkortet viser status for arealanvendelsen på plantidspunktet (forår 2006). I princippet medtages alt af betydning for drifts- og plejeplanlægningen. Kortet anvendes som grundlag for drifts- og plejekortet, samt for eventuelle andre temakort, som kan udarbejdes i tilknytning til planen.

Under grundkortets titel er terrænets samlede areal i hektar angivet. Grundkortet er desuden forsynet med en signaturforklaring samt en målestok og angivelse af målestoksforholdet.

På kortet inddeles terrænet i forskellige “*afdelinger*”, dvs. delområder i en passende størrelse. Afdelingsgrænserne følger så vidt muligt genkendelige og permanente terrænlínier som f.eks. veje og hegn. Afdelingerne nummereres med fortløbende tal – i denne plan afd. 1-29.

De enkelte afdelinger opdeles igen i “*litra*”, der svarer til behandlingsenheder inden for den enkelte afdeling, dvs. arealer, der er ensartede med hensyn til f.eks. terræn, naturtype, anvendelse, vækstforhold, træarter eller alder. Eksempler på litra er den enkelte mose eller sø i et større slettelandskab eller den enkelte skovbevoksning i et skovområde. Litra angives med et bogstav.

Til samtlige litra knyttes endvidere en to- eller trebogstavskode, en såkaldt “*anvendelseskode*”, der angiver arealtypen (f.eks. ORE for overdrev, MOS for mose, SLE for græsslette, KLG for kaserne, lejr og garageområde). For de skovbevoksede arealer gælder det som hovedregel, at anvendelseskoden svarer til den enkelte bevoksningens hovedtræart, mens den for de åbne arealer beskriver naturtypen i overensstemmelse med de beskyttede naturtyper i Naturbeskyttelsesloven (jf. i øvrigt med nærværende plans kapitel 11 – hvor de lovmæssige brugsbegrænsninger eller bindinger er sammenstillet).

Der kan ofte forekomme små arealer med en anvendelse, der adskiller sig fra den øvrige del af den pågældende litra, f.eks. et mindre krat på et overdrevsareal. Disse små arealer ønskes markeret på kortet, men ikke udskilt som selvstændige litra med anvendelseskode, da de ikke vurderes at have betydning i drifts- og plejelægningsammenhænge. Disse mindre arealer indtegnes med prikket linie på kortene (ulitreret bevoksningegrænse).

Bevoksningsliste (bilag 3)

Til grundkortet hører en *bevoksningsliste*, der er en fortegnelse over terrænets afdelinger, litra og arealtyper (anvendelseskoder). For hver litra er angivet arealsummen i hektar (ha) samt supplerende bemærkninger. Derudover fremgår det samlede areal for hver afdeling. For skovbevoksede arealer findes tillige en række oplysninger, der beskriver bevoksningen nærmere, såsom anlægsår, indblanding af andre træarter, højde og diameter. Bevoksningslisten er derfor en slags facitliste til grundkortet

Drifts- og plejekort (bilag 2)

Drifts- og plejekortet er fremstillet på baggrund af det ovennævnte grundkort og er en grafisk illustration af de fremtidige forskrifter og retningslinier vedrørende drift og pleje af terrænet beskrevet i drifts- og plejeplanen. Med farver og særlige signaturer er fremhævet de områder, hvor der skal ske ændringer i anvendelsen, eller gennemføres særlige plejeforanstaltninger af hensyn til flora og fauna. Endvidere vises planlagte anlæg og beplantninger.

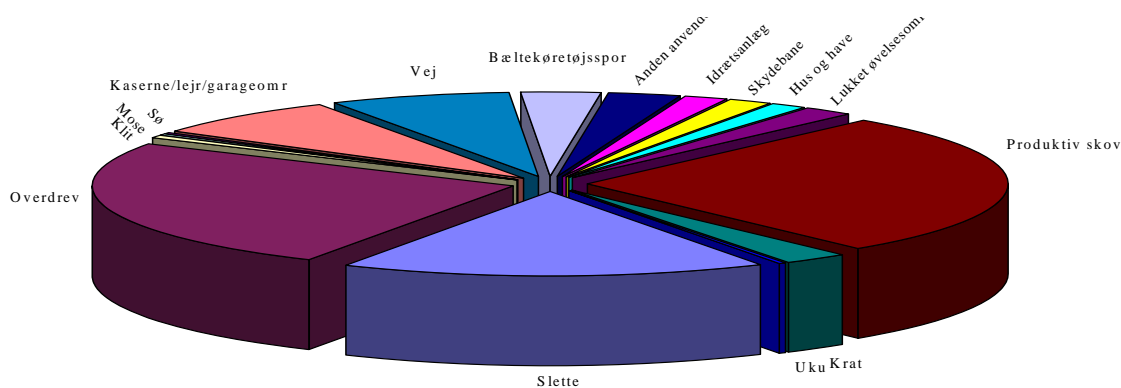
7.6 Registrering af arealtyper på øvelsespladsen

I 2006 har Skov- og Naturstyrelsen foretaget en ny gennemgang af terrænet i forbindelse med revisionen af drifts- og plejeplanen (biologisk vurdering og registrering i juni 2006, samt kortrevision i august 2006).

Nedenstående tabel 1 og figur 4 viser en sammenstilling af arealfordelingen i henholdsvis hektar (ha) og procent. Det samlede areal er opgjort til 325,9 ha. Heraf er 84,7 ha registreret som naturtyper, der er generelt beskyttet i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 3 (se i øvrigt kapitel 11.5 herom i nærværende plan).

Anvendelseskode på kort	Arealtyper	Areal i ha
Åbne, græsklædte arealer		137,4
ORE*	Overdrev	82,4
SLE	Slette	53,7
KLI	Indlandsklitter	1,3
Vådområder		2,3
SØ*	Sø	1,0
MOS*	Mose	1,3
Skov og krat		98,9
(Se træartsfordelingen bilag 4)	Produktiv skov	89,4
UKU	Ukultiveret skov (afdrift)	0,5
KRT	Krat	9,0
Veje og bæltepor		32,0
VEJ	Vej	22,7
BÆL	Bæltepor	9,3
Militære anlæg		36,4
SKB	Skydebane	5,6
LUØ	Lukket øvelsesområde	6,5
KLG	Kaserne/lejr/garageområde	24,3
Anden anvendelse		18,9
AAN	Anden anvendelse	9,1
FUT	Fysisk uddannelsestræning	5,6
HUS	Hus og have	4,2
Total		325,9
* Arealerne er omfattet og beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3.		

Tabel 1: Arealfordeling og -sammensætning

Figur 4: Fordeling af arealtyper på Nørre Uttrup Øvelsesplads..

I det følgende er der redegjort for definition og afgrænsning af de enkelte arealtyper, som de er angivet på grundkortet.

Græsklædte arealer

Overdrev (ORE) udgør 82,4 ha., svarende til 25,3 % af den samlede øvelsesplads, svarende til en fjerdedel.

På Nørre Uttrup Øvelsesplads udgør overdrevarsarealerne tørre sandjordsarealer med lysåben, naturlig græs- og urtevegetation, som ikke gødes, sprøjtes eller omlægges. I den kuperede, nordlige del af overdrevarsarealerne holdes overdrevsvegetation nede eller slides helt bort på grund af kørsel med køretøjer, mens det er nødvendigt at slå de øvrige overdrevarsarealer for at hindre tilgroning i høj urtevegetation og tjørnekrat.

Overdrevens tilstand er på grund af den generelle færdsel med køretøjer underkastet en stadig dynamik, som med den rette balance mellem vegetationstrykket og færdselens fordeling kan have en vis nyttevirkning for visse planter og plantesamfund. Områder hvor der er køretøjsaktivitet skifter noget fra år til år, hvilket bevirker, at der hvor aktiviteten intensiveres slides vegetationen hurtigt ned - stedet bliver i værste fald vegetationsblottet. Når aktiviteten atter ekstensiveres indvandrer der hurtigt pionérarter (mange énråge urter) og senere mere stabile overdrevarsarter (fleråge urter/græsser). Man får altså en succession, som flytter sig med aktivitetsniveauet: Intensiv benyttelse > blottet bund > ekstensivering af aktivitet > énråge planter > fleråge planter > forholdsvis stabil vegetation (indtil aktiviteten atter intensiveres). Visse steder kan nedslidningen blive så stor og konstant, at det er nødvendigt at spærre af for kørslen hvis vegetationen skal have mulighed for at retablere sig.

Inden for de senere år er væsentlige dele af overdrevarsarealerne på øvelsespladsen under tilgroning på grund af mindsket kørselsaktivitet og manglende slåning.

Slette (SLE) udgør 53,7 ha., svarende til 16,5 % af det samlede areal, altså en sjettedel. Slettearealerne er den kategori af græsklædte arealer på Nørre Uttrup Øvelsesplads som ikke er udpeget som overdrev efter naturbeskyttelsesloven, men som fremstår som kulturgræsarealer, som tidligere har været gødet og omlagt, og derfor kun rummer en flora af nogle få græs- og blomsterarter. Slettearealerne udgøres af Englænder Plads, Østre Fæled, Trekanten, Gilsigård-sletten, sydligste og østlige del af Søndre Fæled samt enkelte andre småarealer. De fleste af slettearealerne bliver årligt slået og passet. Hvis de fortsat ikke gødes eller omlægges,

men drives ved høslet, vil de med tiden opnå et højere naturindhold. Den sandede jordbund er et godt udgangspunkt herfor.

Vådområder

Vådområder er yderst sparsomt repræsenteret på Nørre Uttrup Øvelsesplads, hvilket især skyldes de geologiske betingelser. Det tykke lag af flyvesand der dækker det meste af området betyder, at regnvand hurtigt siver væk. Nogle få, lavtliggende steder når grundvandsspejlet dog frem til overfladen og danner vådområder. Det drejer sig dels om Voerbjerg Sø vest for Gl. Hvorupvej, dels om en ny udgravet sø ved Gule Hus, kaldet Kammerdal Sø. Desuden er der et meget et lille vandhul mellem Gilsiggård og Kammerdal Høj, skabt af komprimeret jord som følge af kørsel med bæltekøretøjer.

Voerbjerg Sø er omgivet af en bræmme af mosevegetation på i alt ca. 1,3 ha. De 3 søer udgør i alt 1,0 ha. Hermed udgør vådområderne samlet 2,3 ha, svarende til 0,7 % af det samlede øvelsesareal. Der er ingen vandløb på terrænet, og åbne grøfter findes kun langs de to nord-sydgående asfalterede veje, der går igennem området.

Sø (SØ). Permanente, ferske søer med åbent vandspejl. Vandstanden svinger noget efter årstiden. Ved korttegningen er den højeste vandstand som er registreret, enten ved markgennemgangen eller på de anvendte luftfotos, blevet anvendt som grænse. Søer på 100 m² og derover er omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3.

Mose (MOS). Mose er en fællesbetegnelse for en række vådbundsområder med plantesamfund der har betegnelsen efter vegetationens sammensætning, f.eks. rørsump, starsump, ellesump, birkekær m.fl., eller efter vandtilførslen kærmose, vældmose m.fl. Om et område betegnes mose eller kær har ingen betydning. Definitionen af mose sker således primært ud fra botaniske kriterier og graden af fugtighed.

Klit

Klit (KLI). En væsentlig del af Vestre Plantage udgøres af indlandsklitter, som udgør et åbent, kuperet terræn med spredte bevoksninger. Området med klitter er under tilgroning. I alt udgør klitterrænet 1,3 ha.

Veje og bæltespor

Veje (VEJ). Anlagte veje i terrænet, såvel asfalterede som grusbelagte, som under normale forhold er passable for hjulkøretøjer, og kun må benyttes af sådanne, dvs. at de ikke må benyttes af bæltekøretøjer. Eneste undtagelse herfra er Gilsig Motorvej, som er særligt befæstet til bæltekøretøjer (belagt med SF-sten), og som benyttes til dette formål som forbindelsesvej mellem kaserneområdet og øvelsespladsen.

Veje på øvelsespladsen har fælles afdelingsnummer 29 på grundkortet. Arealkategorien udgør i alt 22,7 ha, svarende til 7,0 % af det samlede areal.

Spor (jvf. signatur på grundkortet, kortbilag 1) er i modsætning til vej ikke befæstet, og kan sædvanligvis ikke bære køretøjer i vinterhalvåret og fugtige perioder. Spor er ikke opgjort med areal og fremgår derfor ikke af bevoksningslisten.

Bæltekøretøjsspor (BÆL). Egentlige, permanente spor til bæltekøretøjer (helt uden vegetation), samt stærkt opkørte områder, hvor vegetationen er helt eller delvist bortslidt. Arealkategorien udgør samlet 9,3 ha, svarende til 2,9 % af det samlede areal.

Militære anlæg

Kaserne/Lejr/Garage (KLG). Omfatter de tidligere Hvorup og Nørre Uttrup Kaserne nu Aalborg Kaserne, med omgivende gårdspladser og andre befæstede arealer samt have og parkanlæg. Udgør i alt 24,3 ha, svarende til 7,5 % af det samlede areal.

Lukket Øvelsesplads (LUØ) omfatter Mantuasletten (Afd. 18 c), køreskolen på tidligere Hvorup Kaserne (Afd. 17 b), håndgranatbanen i Centralskov (Afd. 8 a) samt et træningsareal ved hundeklubhuset (Afd. 25 c). Arealkategorien udgør samlet 6,3 ha.

Skydebane (SKB). Omfatter skydebanen nord for Lindholm Høje, som udgør i alt 5,6 ha.

Idrætsanlæg (FUT). Kategorien FUT er de to græsbaner på de tidligere Hvorup og Nørre Uttrup Kaserne, anlagt som idrætsbaner og drevet til trænings- og uddannelsesformål, samt den militære feltforhindringsbane syd for hovedporten ved Mantuasletten. De udgør i alt 5,6 ha, svarende til 1,7 % af det samlede areal. Forhindringsbanen, der er beliggende i skoven – Vester Plantage - er arealmæssigt medtaget under skovarealet.

Huse og haver

Hus og Have (HUS). Kategorien dækker huse med haver på øvelsespladsen, som ikke er en del af kaserne eller depoter. HUS omfatter således et antal lejeboliger på Aalborg Kaserne samt Gule Hus og tre lejeboliger i vestlige og sydlige del af øvelsespladsen. Arealkategorien udgør samlet 4,2 ha.

Anden anvendelse

Anden anvendelse (AAN). Omfatter arealer, som ikke falder ind under andre kategorier. På øvelsespladsen er det tidligere skovarealer, der for tiden er ved at blive indrettet med faciliteter til ny stor parkeringsplads i den østlige del af Øster Plantage og den sydlige del af Centralskov, som er kategoriseret som AAN, i alt 9,1 ha. Dette areal bør når anlægget er færdigt indgå i KLG.

Skov og krat

Krat (KRT).

Træ- og buskbevoksninger, ikke højstammet, og typisk af naturlig oprindelse, eller plantet. En del sammenhængende løvkrat-bevoksninger af denne type har indfundet sig i det åbne terræn, og er derfor blevet registreret og kategoriseret selvstændigt. Kratarealer udgør samlet 9,0 ha, svarende til 2,8 % af det samlede areal.

Skov

Skovbevoksningerne udgør i alt 89,4 ha, svarende til 27,4 % af det samlede areal. Skov defineres som højstammede beplantninger, af såvel plantede som selvsåede løv- og nåletræer. De skovbevoksede områder er opdelt efter træarter, og anvendelseskoden angiver hovedtræarten. Evt. øvrige træarter fremgår af bevoksningslisten og er angivet med en procentsats. I Tabel 2 er vist det skovbevoksede areals fordeling efter træarter. Af det samlede skovareal er 61 % løvtræ (især Eg og Bøg) og 39 % nåletræ (især Rødgran). To mindre, afdrevne skovarealer (UKU) i Centralskov, som endnu ikke er tilplantet, udgør i alt 0,5 ha.

Tabel 2. Det skov- og kratbevoksede areals fordeling efter træarter 2006

Anvendelseskode på kort	Træart	Areal i ha
BØG	Bøg	11,2
EG	Eg	37,9
BIR	Birk	3,6
ASP	Poppel o.l.	1,4
RGR	Rødgran	20,4
SGR	Sitkagran	1,2
ÆGR	Ædelgran	4,6
BJF	Bjergfyr	0,1
SKF	Skovfyr	8,0
LÆR	Lærk	0,4
COF	Contortafyr	0,2
FBF	Fransk bjergfyr	0,4
KRA	Krat	9,0
UKU	afdrevet skovareal	0,5
I alt skovbevokset		98,9

Jord- og stendiger

På øvelsespladsen findes en del jorddiger, som er angivet på kortet med en fed optrukket, sort streg, ofte i kombination med signatur for levende hegn. Især på Søndre Fælled ses en del parallelle jorddiger, som formentligt tidligere har opdelt agrene. Det samme ses på Nordre Fælled, som i dag er tilplantet med skov.

Kulturhistorisk set er det mest interessante nok et langt jorddige, som løber langs nordkanten af Vestre Plantage langs feltbanen. Dette dige formodes at være af ældre dato.

Levende hegn

Levende hegn er angivet på kortet og ses ofte i kombination med jorddiger. Levende hegn på øvelsespladsen er beskrevet nærmere under kapitel 6.7.

Højspændingsledninger

Der er opstillet to masterækker med stærkstrømsledninger gennem øvelsespladsens vestlige del. Der er i 2006 givet tilladelse til en mindre transformatorstation (25 m gange 25 m) i forbindelse med højspændingsledningerne beliggende på øvelsespladsen i skellet syd for Søndre Grusgrav.

7.7 Dyre- og planteliv på Nørre Uttrup Øvelsesplads

Nedenstående to kapitler er baseret på den biologiske registrering, der blev foretaget i 1996 i forbindelse med drifts- og plejeplanen 1997-2011. Der er i forbindelse med nærværende revision ikke foretaget en målrettet, ny biologisk registrering, men terrænet blev gennemgået i juni 2006, hvor under hovedsageligt flora og plejetilstand blev beskrevet. Florabeskrivelsen indgår i nedenstående afsnit.

7.7.1 Planteliv

Øvelsespladsens flora er omtalt i Peter Winds "Oversigt over botaniske lokaliteter. 9. Nordjyllands Amt", udgivet af Skov- og Naturstyrelsen i 1992. Lokalt er benævnt "Hvorup Bakker".

Af **sjældnere** planter på øvelsespladsen findes fortsat *Plettet Kongepen* i store tal, samt *Nikkende Kobjælde*, *Bakke-Nellike* og *Tjærenellike*. Sidstnævnte er udbredt. Tidligere er der også fundet vandplanten *Krebseklo* samt *Langklaset Vikke*.

Af **lokalt sjældnere** planter er der tidligere fundet vandplanten *Brudelys*.

Som **særlige indikatorarter for naturtyperne overdrev** og indlandsklit findes udover de ovennævnte sjældne arter fortsat *Alm. Gyldenris*, *Blåbær*, *Blåtop*, *Fåre-Svingel*, *Krybende Pil*, *Liden Skjaller*, *Sand-Star*, *Smalbladet Høgeurt*, *Alm. Hvene*, *Alm. Pimpinelle*, *Blå-Klokke*, *Engelskræs*, *Gul Snerre*, *Hedelyng*, *Knold-Ranunkel*, *Knold-Rottehale*, *Kornet Stenbræk*, *Mark-Bynke*, *Mark-Krageklo*, *Smalbladet Høgeurt* og vokshattearterne *Hygrocybe ceracea* og *H. virginea*.

Hvorup Bakker er vurderet som tilhørende kategori III, dvs. en "botanisk lokalitet af stor betydning", baseret på forekomsten af 1-4 såkaldte "B plantearter", dvs. sjældne, halvsjældne eller biotops-typiske arter. De væsentligste biotoper er angivet som overdrev, skov og vådområder.

Under Skov- og Naturstyrelsens feltregistrering i oktober/november 1996 samt i juni 2006 blev der registreret en del plantearter, som skal omtales i det følgende.

Overdrevenes planteliv

Overdrevenes flora er ganske artsrig, og store dele af arealerne bærer præg af ikke at have været gødet igennem lang tid. Samtidig er jorden meget sandet, hvilket bidrager til en hurtig udvaskning og en fin tørbundsflora.

Kun det flade areal Trekanten og arealet omkring Gilsiggård giver indtryk af en mere ensartet og mindre artsrig flora, som kan indikere at disse arealer ikke har henligget som ugødede og udyrkede så længe som de øvrige, mere kuperede, arealer.

Registrerede plantearter på overdrevarsarealerne er:

Bjergørhvene, *Alm. Hvene*, *Markbynke*, *Smalbladet Høgeurt*, *Håret Høgeurt*, *Kornet Stenbræk*, *Hedelyng*, *Nikkende Kobjælde*, *Bakkenellike*, *Mark-Krageklo*, *Tjærenellike*, *Plettet Kongepen*, *Alm. Kællingetand*, *Lancetbladet Vejbred*, *Kløvplade*, *Knold-Rottehale*, *Engelskræs*, *Sandstar*, *Krybende Pil*, *Blåbær*, *Alm. Gyldenris*, *Bitter Bakkestjerne*, *Alm. Bjørneklo*, *Horsetidse*, *Alm. Hvidtjørn*, *Hvid Okseøje*, *Vild Kørvel*, *Vild Asparges*, *Stor Knopurt*, *Alm. Knopurt*, *Alm. Pimpinelle*, *Blåmunke*, *Alm. Knavel*, *Blåhat*, *Blå-Klokke*, *Agermåne*, *Gyvel*, *Gåsepotentil*, *Bugt Kløver*, *Slangehoved*, *Alm. Kongepen*, *Hvid Snerre*, *Gul Snerre*, *Lægeoksetunge*, *Rundbælg*, *Bidende Stenurt*, *Harekløver*, *Aftenpragtstjerne*, *Prikbladet Perikon*, *Lucerne*, *Rød Kløver*, *Blåtop*, *Fløjlsgræs*, *Blød Hejre*, *Gul Kløver*, *Vild Gulerod*, *Rødknæ*, *Alm. Syre*, *Alm. Røllike*, *Engbrandbæger*, *Sølvpotentil*, *Udstrakt Kløver*, *Moskus-Katost*, *Knoldranunkel* og *Hejrenæb*.

Af svampearter blev fundet de to vokshatte *Hygrocybe virginea* og *H. cerace* samt *Kliddet Støvbold* og *Markchampignon*.

De vigtigste lokaliteter for de sjældnere arter som *Nikkende Kobjælde* og *Bakkenellike* er de åbne indlandsklitpartier i Vestre Plantage, Nordre Grusgrav samt højdedraget ned til og med Kammerdal Høj. Specielt arealet nord for Kammerdal Høj, dvs. lige sydvest for hvor Oberstens Tårn tidligere var placeret, er værdifuldt.

Tjærenellike er vidt udbredt og talrig, men kun på tørre og lysåbne partier i den sydvestlige halvdel af terrænet. Arten er truet af den tiltagende tilgroning i tjørn, og fremvækst af ”tæpper” af Bjerg-Rørhvene, Draphavre, Vild Kørvel m.m., som kan kvæle den. *Hedelyng* er næsten forsvundet – der er kun enkelte planter i Nordre Grusgrav og på Kammerdals Høj. Lyng er derfor en truet planteart på terrænet. Det er tankevækkende, når man læser beretningen fra skovtilplantningen, hvor skovarealerne før tilplantningen var lyngklædte.

Den sjældne overdrevsplante *Plettet Kongepen* er udbredt overalt på tørre steder på terrænet. Store dele af Nordre Grusgrav er overtaget af Bjergrørhvene, så den varierede tørbundsflora gradvist forsvinder.

På de mere artsfattige arealer uden rigtig overdrevskarakter, som f.eks. Trekanten og Gilsiggård-området, sås fremherskende, trivielle arter som *Vild Kørvel*, *Hvid Stenkløver*, *Rejnfan*, *Agertidse*, *Gråbynke* og *Hvidkløver*.

Søndre Grusgrav er en tidligere kalkgrav, og både bund og skrænter er derfor præget af overfladekalk. Det giver sig dog ikke udslag i forekomsten af særlige kalkplanter, bortset fra Havtorn, som er en kalkelskende busk. Her blev i den sydlige del fundet en overdrevspræget vegetation, af samme karakter som på de øvrige overdrevsarealer, mens den nordlige del ikke længere rummer overdrevsarter af betydning.

Vådømrådernes planteliv

Voerbjerg Sø vest for Hvorupvej er en af terrænets kun to søer. Frem til sommeren 1996 var søen efterhånden lukket helt til i *Bredbladet Dunhammer*, *Svømmende Vandaks* og en ubestemt submers *Bladmos*, ifølge oplysninger fra Nordjyllands amt. Søen blev efter tilladelse fra amtet rensset op, uddybet og udvidet i efteråret 1996, og udgør nu et samlet vådområde, incl. bredzone, på ca. 200 x 100 meter, med en stor, åben søflade og en ø.

I oktober 1996 var bunden og alle kantzoner naturligvis meget vegetationsløse og blottede efter oprensningen, men der blev alligevel konstateret følgende vandplanter og anden flora knyttet til våd bund: *Svømmende Vandaks*, *Vejbred-Skeblad*, *Vandranunkel*, *Vandpileurt*, *Bredbladet Dunhammer*, *Gul Iris*, *Nikkende Brøndsel*, *Kær-Guldkarse*, *Ferskenpileurt* og *Rørgræs*. Der var således basis for at en rig vådbundsflora hurtigt kunne genetablere sig i den nyoprensede sø.

De to tidligere registrerede, sjældne plantearter *Krebseklo* og *Brudelys* blev ikke fundet under Skov- og Naturstyrelsens registrering af floraen i 1996.

Ti år senere, i juni 2006, er vegetationen i og omkring Voerbjerg Sø nu helt retableret, med en rig flora langs bredden. Selve vandfladen er delvist dækket af *Vand-Pileurt*. Søen ser ud til at være i god tilstand. Fremvoksende pilekrat langs især sydsiden skal dog holdes nede, da det på sigt truer mosefloraen langs bredden, og der bør derfor foretages løbende vedligeholdelse i form af nedskæring.

Skovens planteliv

Skovene udgøres overvejende af yngre eg, mellemaldrende rødgran, men også bøg og birk. Hertil kommer de gamle nåletræsplantager, som indenfor de seneste år er under foryngelse

med løvtræ, samt nytplantede skovarealer, som har forøget skovens areal. Jordbunden på de skovbevoksede arealer er meget sandet. Den vilde flora har generelt svære vækstbetingelser i de intensivt dyrkede og tætte nåleskove. Men med de mange, nye løvbevoksninger, der domineres af lys-træarter, er der fremover basis for en mere udbredt skovbundsflora.

I de områder, hvor der før 2005-stormen var ældre nålebevoksninger i de centrale dele af skovområdet, findes desuden indslag af selvsåede løvtræarter som *Hassel*, *Hvidtjørn*, *Skovelm*, *Dunbirk* og *Mirabel*.

Af blomsterplanter i skovbunden findes den i Nordjylland fåtallige *Hulkravet Kodriver* på skovvejene i den østlige del. Desuden vokser bl.a. *Hedelyng*, *Blåbær*, *Stinkende Storkenæb* samt *Aftenpragtstjerne*. Af svampe ses bl.a. *Dråbepletet Mælkehat*, som er knyttet til Bøg. Vestre Plantage er et kuperet terræn bestående for en stor del af indlandsklitter, som er bevokset med grupper af rødgran og spredte skovfyr. Hertil kommer at området er præget af en del bæltepor. Vestre Plantage er således meget mere lysåben end den øvrige del af skovene. Floraen er derfor mere interessant og varieret. Der ses en del tætte krat af *Gyvel* og *Havtorn*, og enkelte forekomster af *Hedelyng* samt den sjældne klit- og overdrevsplante *Nikkende Kobjælde*.

Krat og levende hegn

Spredt i det åbne terræn findes tætte, små kratbevoksninger, levende hegn samt grupper af få, fritstående træer, og omkring husene eller hustomter ses endvidere små lunde af store, gamle løvtræer.

Kratbevoksningerne består overvejende af *Hvidtjørn*, *Havtorn*, og *Hyld*. Ved Voerbjerg Sø ses et tæt krat af *Havtorn*, og syd herfor ned mod skydebanen er det åbne terræn ved at gro helt til i *Hvidtjørnkrat*. På Søndre Fælded findes også et tæt, lille krat af *Havtorn* og *Hyld*.

De levende hegn ud mod offentlig vej i syd og sydvest er meget tætte og består mest af *Hvidtjørn*, *Slåen* og *Havtorn*, mens de levende hegn omkring salonskydebanen er enkelt-rækker af *Seljerøn* eller *Hvidgran*. Levende hegn omkring Nordre Fælded og Bundgård er overvejende *Slåen* og *Seljerøn*. Mange andre steder i terrænet ses levende hegn, mest af *Hvidtjørn*.

Palmelund og Ruinhaven er navne på markante steder i øvelsessammenhæng, hvor der står grupper af få, fritstående, store træer, som præger landskabet. Palmelund i sydvesthjørnet er navnet på et græsklædt højdedrag med 45-50 store, fritstående *Skovfyr* indenfor et areal på ca. 60x80 meter (som på afstand med lidt god vilje kan give associationer til en palmelund). Ruinhaven, beliggende syd for Kammerdal Høj, er også et markant, højtliggende punkt i terrænet, som består af fritstående, store *Elmetræer* i et ellers åbent græsland. Træerne står på rækker og danner en firkant på ca. 40x60 meter. Det er formentlig hegnet omkring en tidligere have i tilknytning til en bebyggelse, heraf navnet. På øvelsespladsens bedste udsigtspunkt (her hvor Oberstens Tårn tidligere var placeret), er der en lille bevoksning af flotte, gamle *Skovfyr*. Omkring bygningen Gule Hus ses en lille lund af meget store, gamle *Bævreasp*, sammen med en del buskarter, bl.a. *Benved*, og omkring den nu nedrevne Bundgård ses en mindre bevoksning af gamle løvtræer. Midt mellem Kammerdal Høj og Gilsiggård findes ved det lille vandhul en tæt lund af gamle løvtræer, nærmest med urskovspræg. Den består af *Femhannet Pil*, *Gråpil*, *Storbladet Elm*, *Ribs*, *Hyld*, *Birk* og *Hvidtjørn*. Tilstedeværelsen af *Jasmin*, *Ær* og *Snebær* tyder på, at der er tale om en tidligere have/skov ved en bebyggelse.

Invasive planter

I juni 2006 blev forekomsten af invasive arter på terrænet undersøgt. Lupin og Gyvel er i øjeblikket ikke noget problem på Nørre Uttrup. Kæmpe Bjørneklo findes i et mindre område vest

for Gammel Hvorupvej og i området ved Gule Hus, hvor den bliver bekæmpet, og hvor der i dag tilsyneladende er godt styr på den.

Japansk Pileurt er der enkelte planter af, så den bør der holdes skarpt øje med.

Rynket Rose er plantet langs vestsiden af Voerbjerg Sø, og bør fjernes igen.

7.7.2 Dyreliv

Pattedyr

Øvelsespladsen rummer en pæn bestand af *Råvildt*. Bestanden skønnes i 2006 at udgøre ca. 25-30 rådyr.

Haren er i fremgang, og har en pæn bestand.

Der er *Rødt Egerm* i skovene, og den sås bl.a. i juni 2006 i Centralskov. Endvidere findes *Ræv*. Der er kunstgrave på henholdsvis Nordre Fælled og Voerbjerg Mark. Under Skov- og Naturstyrelsens besigtigelse i november 1996 blev der fundet en rævegrav i Østre Plantage, og der blev fundet spor omkring Nordre Grusgrav, som er et meget kuperet, sandet terræn, og derfor formentlig velegnet til rævegrave. Der er en naturlig rævegrav på Nordre Fælled.

Af andre, almindelige pattedyrarter er der ifølge Aalborg kaserne konstateret *Muldvarp* samt diverse *musarter*. *Brud* er set enkelte gange, men der er ikke konstateret Grævling, Husmår, Ilder, Hermelin eller flagermus.

Fugle

Terrænet blev gennemgået i oktober/november 1996 samt i juni 2006 med henblik på registrering af rastende fugle og standfugle. Hertil kommer en del oplysninger fra Aalborg Kaserne og Nordjyllands Amt om ynglefuglefaunaen på Nørre Uttrup Øvelsesplads. Der er ikke fundet tilgængelige oplysninger i litteraturen om fuglelivet på øvelsespladsen. Området er f.eks. ikke omtalt i Dansk Ornitologisk Forenings landsdækkende registrering af fuglelokaliteter fra begyndelsen af 1980'erne eller i den tilsvarende i perioden 1993-96.

I det følgende gennemgås fuglelivet i henholdsvis overdrevsområderne, vådområder, skovene og kaserneområdet.

Fuglelivet på de åbne arealer

I oktober/november 1996 blev der iagttaget en række fuglearter på øvelsespladsens åbne arealer, som er karakterfugle for åbent græsland. 3-4 *Tårnfalke* og 1-2 *Musvåger* sås søge efter mus på terrænet. Aalborg Kaserne oplyste, at 2 stk. af den fåtallige vintergæst *Mosehornugle* var blevet skræmt op i oktober 1996 på det åbne land - det er også en fugleart som lever af mus på åbne, uforstyrrede græsarealer. Af andre typiske overdrevsfuglearter sås en flok på 12 *Agerhøns* ved Palmelund. Aalborg Kaserne oplyste, at der i 1996 har været 3 *Agerhøns* flokke på terrænet, på henholdsvis 5, 12-14 og 7 fugle. I 2006 var bestanden nede på en enkelt flok, som holder til omkring "12-7 banen" på Søndre Fælled. *Agerhønen* har været i tilbagegang på landsplan igennem en række år på grund af færre ugødede græs- og overdrevsarealer, og er derfor i beskyttelsessammenhæng blevet en såkaldt "hensynskrævende art". Efter udlægning af mange brakarealer har bestanden dog atter vist tegn på fremgang.

Desuden sås enkelte *Fasaner*, formentlig udsatte fugle, samt småflokke af *Gråkrager*, *Hus-skader*, *Alliker*, og *Råger*. I toppen af elmastene ved højspændingsledningerne sås flere kragereder, en usædvanlig redeplacering.

I levende hegn og krat i det åbne land sås i oktober/november 1996 rastende fugle som *Spurvehøg*, flokke af *Sjagger*, *Solsort* og *Vindrassel*, småflokke af *Gråsiken*, *Gulspurv* og *Grønirisk*, samt enkelte *Rødhals*, *Musvit*, *Blåmejse*, *Sumpmejse*, *Munk* og *Skovskade*.

I juni 2006 sås en pæn bestand af ynglende *Sanglærker*, som er en karakterfugl for det åbne græsland. I skrænter langs de dybe hjulspor i Nordre Grusgrav ynglede i juni 2006 en koloni af *Digesvaler*. Svalerne fanger insekter nede over den nyanlagte Kammerdal Sø.

Desuden hørtes ofte *Gøg*. Ved Søndre Grusgrav sås *Spurvehøg*, *Fasan*, *Husskade* og *Skovskade*.

Fuglelivet i vådområder

Voerbjerg Sø er den ene af kun to mindre søer på Nørre Uttrup Øvelsesplads. Efter en oprensning og uddybning i sommeren 1996 af Voerbjerg Sø indfandt der sig straks et par af den fåtallige fugleart *Gråstrubet Lappedykker*, som ynglede i søen. Desuden ynglede der 2 par *Blishøns*, samt 2 rugende *Gråænder*. Aalborg Kaserne oplyste, at der tidligere, omkring 1992, ynglede et par *Knopsvaner* i søen. Der skulle være håb om at disse nu vil vende tilbage, efter søens forbedring. Af rastende fugle ved søen oplyste regimentet, at der ofte ses *Fiskehejrer*, og at der i oktober 1996 blev set en flok på ca. 50 *Krikænder*.

I juni 2006 besøgte Skov- og Naturstyrelsen så atter søen i forbindelse med nærværende planrevision. Forudsigelsen om at svaner kunne vende tilbage til søen viste sig at holde stik: I søen ynglede et par *Knopsvaner*, som havde ikke mindre end 5 unger. Desuden var der et par *Blishøns* med unger, men ingen lappedykkere. I pilekrattet i sydkanten af søen varslede et par *Nattergale*, som tegn på at der var rede eller unger. Nattergal er en fåtallig ynglefugl nord for Limfjorden.

Kammerdal Sø blev etableret i 1997 på foranledning af drifts- og plejeplanen. Søen er blevet en stor succes. I 2006 er søen fuld af dyreliv og vandplanter, og med meget fint, klart vand. Den er dog for lille og åben til at huse ynglende vandfugle, men ifølge kaserne opholder der sig ofte *Gråænder* her. Og som nævnt ovenfor, fanger svalerne i området insekter over søfladen.

Fuglelivet i skoven

I skoven blev der i oktober/november 1996 fundet en række almindelige, rastende skovfuglearter som *Rødhals*, *Solsort*, *Skovskade*, *Gråkrage*, *Fuglekonge*, *Sortmejse*, *Ringdue* og *Bogfinke*. Der sås også lidt mindre almindelige arter, eller arter som kræver indslag af blandskov eller tilstedeværelsen af gamle eller døde træer, for at kunne trives. Det var arter som *Grønspætte*, *Stor Flagspætte*, *Musvåge*, *Topmejse* og *Dompap*. Aalborg Kaserne oplyste, at der yngler *Sangdrosler* i skoven, at den fåtallige rovfugleart *Duehøg* er set, at der ses rastende *Skovsnepper* i skoven forår og efterår, og at der formentlig yngler et par musvåger i skoven. Reden er dog ikke blevet fundet. Desuden oplystes det, at der i foråret 1994 blev gjort en meget sjælden fugleobservation, idet en *Stor Hornugle* blev set siddende frit fremme i et træ i den sydlige del af plantagen, ud til trekanten. Den Store Hornugle, som er verdens største ugle, er langsomt under genindvandring til Danmark sydfra, efter at have været forsvundet i 140 år. De nordligste par ynglede i 1996 lige syd for Limfjorden. I 2006 har den også bredt sig til Thy.

Fuglelivet omkring kaserne

Ved indgangen til den tidligere Nørre Uttrup Kaserne havde der i foråret 1996 etableret sig en lille *Rågekoloni* i træerne umiddelbart bag vagten, på i alt 11 reder. Kolonien blev efter tilladelse fjernet på grund af støjgener. I dag ses en del gråkrager og råger på kaserneområdet.

Af fuglearter, knyttet til menneskelig bebyggelse, findes der på kaserneområdet i 2006 ynglende *Bysvaler*, og der ses bl.a. *Tyrkerdue*, *Gråspurv* og *Hvid Vipstjert*.

Krybdyr og Padder

Militære hede- og overdrevsarealer i Danmark har normalt vigtig betydning som levested for krybdyr på grund af deres størrelse og uforstyrrethed.

Men tilgængelige oplysninger om krybdyrfaunaen på Nørre Uttrup Øvelsesplads er sparsomme. Aalborg Kaserner oplyser, at der er set både *Snog* og *Firben* (formentlig *Skovfirben*) ved Nordre Grusgrav. Ifølge major H.-Aa. Simonsen er der endvidere formentligt set *Hugorm* på terrænet, idet en soldat blev bidt af en slange. Han blev dog ikke syg.

Hvad angår paddefaunaen konstaterede Nordjyllands Amt ved en besigtigelse den 4. juni 1996 mange larver af *Skrubtudse* i Voerbjerg Sø. Søen blev restaureret i 1996, og der skulle hermed kunne blive basis for en endnu rigere paddefauna i fremtiden. Det viste sig også at være tilfældet i 2006, hvor der fortsat sås en stor forekomst af *Skrubtudse*-yngel i Voerbjerg Sø. Terrænet er i øvrigt generelt meget fattigt på vådområder på grund af den sandede jordbund.

Bedre undersøgelser af krybdyr- og paddefaunaen på Nørre Uttrup Øvelsesplads er ønskelige.

Dagsommerfugle

Forekomsten af Danmarks dagsommerfuglearter blev kortlagt i løbet af de første år af 1990'erne gennem et storstilet projekt, kaldet Atlasprojektet Danmarks Dagsommerfugle, som var finansieret af Skov- og Naturstyrelsen samt Forskerakademiet, med støtte fra Verdensnaturfonden og Tuborgfondet.

Resultaterne fra projektet viser, at der på Nørre Uttrup Øvelsesplads blev registreret ikke mindre end 24 dagsommerfuglearter, hvilket er over en tredjedel af Danmarks arter. Udover de almindelige arter som *Stor*, *Lille* og *Grønåret Kålsommerfugl*, *Aurora*, *Dagpåfugleøje*, *Nældens Takvinge*, *Admiral*, *Tidsselfugl*, *Engrandøje*, *Græsrandøje*, *Storplettet Perlemorsommerfugl*, *Stor Bredpande*, *Skråstregbredpande* og *Stregbredpande*, blev der også fundet en række arter som er specielt knyttet til ugødede overdrevs- og engarealer. Det drejer sig om blåfuglearterne *Alm. Blåfugl*, *Dværgblåfugl* og *Isblåfugl*, samt om ildfuglearterne *Lille Ildfugl* og den fåtallige *Violetrandet Ildfugl*.

Sidstnævnte arter kan Skov- og Naturstyrelsen bekræfte, idet der i juni 2006 sås *Isblåfugl* og *Violetrandet Ildfugl* flyve sammen over mosepartier ved Voerbjerg Sø, og også andre steder på øvelsespladsen.

Desuden findes randøjearterne *Okkergul Randøje* og *Sandrøndøje*. Sidstnævnte er knyttet til de gamle flyvesandsarealer med klitkarakter på øvelsespladsen. Det samme gør forekomsten af den sjældne *Skovperlemorsommerfugl*.

En anden overdrevsart, som er gået meget tilbage på landsplan, og som også blev fundet på det tørre overdrev på Nørre Uttrup Øvelsesplads, er *Okkergul Pletvinge*.

Som en jysk specialitet blev der fundet *Sortåret Hvidvinge*, som er knyttet til enge og overdrev med tjørn.

Følgende tre dagsommerfuglearter på Nørre Uttrup er optaget på Rødliste 97 som sårbare arter: *Skovperlemorsommerfugl*, *Violetrandet Ildfugl* og *Okkergul Pletvinge*. Øvelsespladsen udgør derfor en lokalitet af betydning i denne sammenhæng.

Biller

Entomologisk Fagudvalg har i februar 2008 bidraget med nedenstående oplysninger om terrænets billefauna:

Victor Hansens fortegnelse over danske biller (1964) angiver et antal sjældne biller fra Hvorup (Bakker), d.v.s. fra det område, som i dag hedder Nr. Uttrup Øvelsesplads. I de senere år er området blevet besøgt af flere billesamlere (Palle Jørum, Jan Pedersen og Henning Lilje-hult), så der forligger også nyere fund. Her følger en liste over de sjældnere arter, som er kendt fra området:

***Harpalus froelichi* (bred sandløber):** Meget sjælden og rødlistet som moderat truet (EN). Den lever på åben sandbund med sparsom vegetation. Der kendes kun få danske fund fra de senere årtier. Den blev fundet ved Hvorup i 1887-1889.

***Harpalus hirtipes* (kæmpesandløber):** Meget sjælden og rødlistet som kritisk truet (CR). Den lever åben sandbund og er gået stærkt tilbage i nyere tid. Det senest kendte danske fund er fra 1980. Der blev fundet ét eks. ved Hvorup i 1888.

***Leiodes ciliaris*, *L. furva*, *L. picea* (jordsvampebiller):** Sjældne arter, som lever på sandbund. Der kendes kun ældre fund af disse tre arter fra Hvorup.

***Anthobium fusculum*:** Yderst sjælden og på Rødliste 97 vurderet som akut truet (E). Den blev fundet i 1892-1893 ved Hvorup og er i Danmark siden da kun meldt fra Rubjerg Knude, hvor der blev fundet ét eksemplar i 2007.

***Bledius pygmaeus*:** Må ifølge Rødliste 1997 anses som forsvundet fra Danmark (Ex). Arten blev fundet ved Hvorup i 1895 og har forgæves været eftersøgt flere gange siden.

***Bledius longulus*, *B. opacus*:** Sjældne arter, som lever på sandbund. Der er kun ældre fund af *B. longulus* fra Hvorup, mens *B. opacus* er genfundet i området i 2006-2007.

***Oxyptoda strandi*, *O. testacea*:** Sjældne arter, som lever på sandbund. Der er kun ældre fund af disse to arter fra Hvorup.

***Tachyusa scitula*:** Meget sjælden. Den lever på fugtige sand- eller lerskrænter, og i dette område især langs dybe vognspor. Den blev genfundet i antal i 2007, sammen med *Bledius opacus*.

***Heptaulacus villosus*:** Meget sjælden og rødlistet som moderat truet (EN). Arten lever på tør sandbund, larven ved græsrodder. Der er kun ældre fund fra Hvorup.

***Psammодиус sulcicollis*:** Sjælden art, som lever på sandbund. Der er kun ældre fund fra Hvorup.

***Trachyphloeus heymesii*:** Sjælden. Den lever på tør sandbund ved roden af håret høgeurt og markbynke. Fundet i området i 2006.

***Tanymecus palliatus*:** Sjælden. Den lever på kurvblomstrede, som tidsler og knopurt. Fundet på knopurt i området i 2007.

***Ceutorhynchus ignitus*:** Meget sjælden i Jylland, men under spredning. Den lever på kløvplade og blev fundet i området i 2006-2007.

Pityophthorus glabratus: Sjælden i Jylland. Den lever på fyr og blev fundet i området i 2007.

Mange af de omtalte billearter er som nævnt kun fundet i området før år 1900. På daværende tidspunkt var sandbakkerne ved Hvorup regnet for en meget værdifuld billelokalitet, hjemsted for en række arter, der i dag er store sjældenheder, flere af dem stærkt truede og nogle på kanten til helt at forsvinde. Artslisten kan formentlig forøges ved en nærmere granskning af litteraturen og ved en gennemgang af samlingerne på vore naturhistoriske museer. Selv om det ved indsamlingerne i 2005-2007 kun er lykkedes at genfinde få af de arter, der var kendt fra området i ældre tid, kan det ikke udelukkes, at flere arter vil kunne genfindes ved intensiveret eftersøgning, specielt hvis flere arealer inddrages.

De fleste af de nævnte arter er knyttet til sandbund, særlig til vegetationsløse eller i al fald meget sparsomt bevoksede sandarealer. Yderligere bør bemærkes, at visse arter hovedsagelig er knyttet til skræntpartier – en biotoptype, som i dette område opretholdes af den jævnlige kørsel med tunge militærkøretøjer.

Sandbundsarealer som dem, der findes på Nr. Uttrup Øvelsesplads, er i stigende grad en truet biotoptype i Danmark. Årsagen er bl.a. tilplantning med nåletræer og ændret dyrkningspraksis. Af hensyn til mange af de nævnte billearter er det derfor vigtigt, at der opretholdes betydelige *åbne arealer med spredt, lav vegetation og mange vegetationsløse sandflader*. Sådanne områder bør efter vores opfattelse bevares og genskabes, bl.a. ved delvis rydning af nåletræsbekvoksninger i området. Særlig opmærksomhed bør henledes på de sandskrænter, der opstår langs vognsporene ved kørsel med tunge køretøjer. De rummer en ganske speciel og meget bevaringsværdig billefauna.

Øvrige invertebrater

I både Voerbjerg Sø og i Kammerdal Sø er der masser af store ferskvands-igler, formentlig *Hesteigler*.

Desuden ses mange *Vandnymfer* af ubestemt art.

7.8 Fortidsminder og kulturhistoriske spor

Den markante placering af den fremskudte bakkekam, som giver Nørre Uttrup Øvelsesplads og Lindholm Høje den storslåede udsigt ud over Limfjorden og det omgivende landskab, har sandsynligvis været baggrunden for etableringen af Nordens største vikingegravplads på Lindholm Høje. På stedet er der fremdraget ikke mindre end ca. 600 grave, hvoraf hovedparten er brandgrave fra 7-800 årene. Hen imod halvdelen af gravene er omgivet af stensætninger, og for de yngste graves vedkommende er disse formet i buede rækker som såkaldte skibsætninger, der er symboler på rigtige skibe. Da den døde fik sit gravgods med på bålet, blev det flammernes bytte. Det er derfor yderst sparsomt, hvad man har fundet af oldsager på gravpladsen.

På Lindholm Høje er der også fundet rester af hustomter fra en større landsby. Byen, hvis ældste bebyggelse er fra omkring år 600 og dermed samtidig med de ældste grave, eksisterede til omkring år 1100.

Både gravplads og bebyggelse på Lindholm Høje lå skjult under et flere meter tykt lag flyvesand. Udgravningerne blev gennemført i 1950'erne. Hele anlægget på Lindholm Høje vidner

om Limfjordens store betydning for den øst-vestgående søfart, der netop på dette sted krydse- des af den nord-sydgående færdsel over land.

En markant installation på Nørre Uttrup Øvelsesplads er det store skydebaneanlæg vest for Hvorupvej, umiddelbart nord for Lindholm Høje. De omfattende udgravninger ved skydeba- neanlæggets bygning i 1954-55 afdækkede betydelige fund med tilknytning til den store vi- kingegravplads på Lindholm Høje. Disse fund kan i dag beses på Aalborg Historiske Museum og Lindholm Høje Museum.

Af kulturhistorisk interesse på øvelsespladsen har der tidligere været registreret to gravhøje ved Kammerdal Høj. Begge er nu slettet af registret og er ikke længere omfattet af beskyttel- sesbestemmelserne, da de ikke er synlige og ikke længere skønnes at have kulturhistorisk be- tydning.

Efter den tidligere drifts- og plejeplans færdiggørelse i 1997 blev Skov- og Naturstyrelsen opmærksom på en ukendt gravhøj, beliggende på feltbanen i den nordlige del af Vestre Plan- tage op til skovvejen. Den lille bakketop, som Gravhøjen danner, benyttes som underlag til en stolpe som en del af øvelsesforhindringerne på feltbanen i Vestre Plantage. Se beskrivelsen i efterfølgende tabel med ”Katalog over arkæologiske fund og fortidsminder”.

Det er i 2006 besluttet, at udgrave højen der indgår i forhindringsbanen, for at afklare om den fortsat skal være beskyttet.

7.9 Sammenfatning af de natur- og kulturhistoriske værdier

Sammenfattende kan det konkluderes, at Nørre Uttrup Øvelsesplads udgør et værdifuldt na- turområde af lokal betydning, såvel landskabeligt som flora- faunamæssigt.

Af størst naturmæssig betydning er det sammenhængende, sandede overdrevsareal på 82,4 ha, som ikke har været gødet eller sprøjtet i et halvt århundrede. Overdrevsarealer af en sådan ka- rakter og størrelse er ved at være et særsyn i det danske landskab, men netop de militære øvel- sesterræner har ofte denne karakter, og er derfor blevet til vigtige naturområder i det danske landskab. Overdrevsarealet på Nørre Uttrup Øvelsesplads har en rig og varieret sommerfugle- fauna med flere sårbare arter, som er optaget på den danske rødliste, samt en rig overdrevsflora med mange typiske overdrevsplanter, og også enkelte halvsjældne. Terrænet er i botanisk sammenhæng klassificeret som en botanisk lokalitet af stor betydning. Særligt skal fremhæves en god bestand af Nikkende Kobjælde, Plettet Kongepen, Tjærenellike og Bakkenellike. Der- for er det vigtigt gennem naturpleje og retningslinier at sikre overdrevsarealerne fremover mod tilgroning. Området har også en interessant billefauna. I 2006 og 2007 blev her fundet ikke mindre end seks sjældne arter, hvoraf de fleste er knyttet til åbne sandarealer og – skrænter. Derfor er der her et eksempel på, at militær aktivitet i form af kampvognskørsel kan skabe levested for truede insektarter.

Landskabeligt set er det kuperede terræn omkring Kammerdal Høje værdifuldt, og det er vig- tigt at sikre dette bynære område med den spektakulære udsigt over Limfjorden mod skæm- mende anlæg, tilgroning eller for voldsom en nedslidning fra den militære aktivitet.

De væsentligste naturværdier i skoven knytter sig til den åbne mosaik af indlandsklitter, he- devegetation, krat og spredte bevoksninger i den sydlige og vestlige del af Vestre Plantage, samt gamle løvbryn i Centralskov mod syd ud til Trekanten.

Kulturhistorisk set er området interessant, da det grænser umiddelbart op til Nordens største vikingegravplads Lindholm Høje. Formentlig findes der også vikingegravplads rester under skydebanen og måske under sandlaget i Sønder Fælledområdet, umiddelbart overfor Lindholm Høje.

På terrænet findes en enkelt gravhøj i Vestre Plantage, samt to sløjfede gravhøje ved Kammerdal Høj. En pryddysse af ukendt oprindelse og af nyere dato øst for Englænder Plads er sikret i forbindelse med denne revision af drifts- og plejeplanen. Endvidere er der minder fra områdets opdyrkning i forbindelse med skovtilplantningerne omkring år 1900, i form af en mindesten for formanden for plantningsselskabet.

8 Nuværende militære anvendelse af Nørre Uttrup Øvelsesplads

8.1 Overordnede principper

Nørre Uttrup Øvelsesplads forvaltes af Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste. Hovedformålet med øvelsespladsen er uddannelse af soldater, men herudover benyttes terrænet til en række andre aktiviteter.

Øvelsespladsens brugere

Nørre Uttrup Øvelsesplads har følgende brugere:

Militære:

Trænregimentet (TRR): 1. Logistikbataljon, 1. Brigade
2. Uddannelsesbataljon, 2. Brigade

Centrale køreskole for Nordjylland (CKS)

Hærens Logistiskole (HLS)

Totalforsvarsregion Nordjylland (TFR NORD)

Hærhjemmeværnsdistrikt Aalborg (HHD ALB)

1. Militærpolitikompagni, 1. Brigade
2. Militærpolitikompagni, 2. brigade
3. Militærpolitikompagni, Danske Division

Flyvestation Aalborg: Jægerkorpset
Køreteknisk anlæg (KTA)

Beredskabscenter Thisted

Civile:

Foreninger - Hundeforeninger
Firehjulstrækker (4x4) foreninger
Danmarks Jægerforbund (jagtsti)
Jagtforeninger (skydebaner)
DGI (O-løb, felt og forhindringsbane mm.)
Skoler og børnehaver i nærområdet

Aalborg kommune

Det kommunale redningsberedskab
Koncerter og andre større arrangementer på Trekanten, hvor bl.a. Englænder Plads bruges til parkering mm.

8.2 Brugsmønster på øvelsespladsen

Med henblik på uddannelse af soldater til Trænregimentet og Hærens Logistiskole anvendes Nørre Uttrup Øvelsesplads til øvelser for både panserkøretøjer og infanteri. Efter nedlæggelsen af Dronningens Livregiment i starten af 2001 finder kørsel med pansrede køretøjer dog kun sted i begrænset omgang og øvelser hvor der indgår større gravearbejder, forekommer nu kun sjældent.

De hyppigste brugere er Trænregimentet, Hærens Logistiskole, Jægerkorpset, Flyvestation Aalborg, Totalforsvarsregion NORD samt Aalborg Politi.

Området rummer en række faciliteter i form af skydebaner, bjærgningsområde, sprængningsområde, gravearbejdsområde, branddemonstrationsplads, bivuakområde og feltforhindringsbane.

Der kan gennemføres øvelser i et omfang til og med underafdelingsramme (dvs. eskadron-/kompagni-størrelse).

Nørre Uttrup Øvelsesplads benyttes meget intensivt, idet der afholdes øvelser af forskellig karakter på hele terrænet, i princippet hver dag hele året igennem, og ofte også i nattetimerne. På særligt travle øvelsesdage kan der opholde sig op til 800 soldater samtidig på terrænet. I månederne juni-juli-august er der mindre intensiv øvelsesaktivitet. Der er ca. 500 værnepligtige i august og februar, i forbindelse med Hærens Basisuddannelse. De uddannes i brand, redning, miljø, beskytte sig selv, bevogtning, skydning. I weekenderne benyttes terrænet navnlig af Hjemmeværnet og Politiet.

Fremrykningsøvelser med ild og bevægelse foregår over hele terrænet, også i det mere flade terræn på Søndre Fællid. Der graves også skyttegrave og etableres stillinger på hele terrænet. Kørsel med bælte køretøjer er nu meget begrænset, og foregår mest i det kuperede terræn i nordvest, men de øvrige dele af terrænet benyttes også. Terrænedslidning på grund af kørsel uden for bæltesporene er ikke noget problem uden for det kuperede område – snarere tværtimod. Terrænet lider nu generelt af tilgroning.

Terræntildeling til øvelser forestås af Lokalstøtteelement på Aalborg Kaserne (LSE), som hører under Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste. Ved behandling af indkomne ønsker har Støtteelementet opstillet følgende retningsgivende prioritering: Der gives første prioritet til uddannelse ved mønstrede enheder - primært lokale enheder. Anden prioritet gives til enhedsuddannelse ved lokale enheder. Tredje prioritet gives til anden uddannelse ved lokalt garnisonerede enheder. Fjerde prioritet gives til uddannelse ved enheder af andre værn, og sidste prioritet gives til ikke-militære aktiviteter.

8.3 Gældende bestemmelser og restriktioner

Nedenstående bestemmelser og restriktioner af april 2006 er opstillet i BB/KAS/ALB for Nørre Uttrup Øvelsesplads, og de har været gældende fra 1. november 2001.

1. Tilhørsforhold

Øvelsespladsen hører under LSE - Aalborg Kaserne, hvorfor alle konstaterede uregelmæssigheder, uorden, uvedkommende færdsel m.v. indberettes hertil.

2. Udstrækning/afmærkning af øvelsespladsen

Sort/gule cementpæle og/eller træstolper markerer øvelsespladsens afgrænsning.

3. Offentlige veje

Der er to offentlige veje går gennem øvelsespladsen. Gammel Hvorupvej (fra Lindholm Høje til Høvej i Hvorup By), og Hvorup Kirkevej (fra syd for Gilsiggård til Høvej i nord).

4. Bestemmelser for brug af øvelsespladsen

a. Gravning

Der er udlagt et særligt graveområde, beliggende vest for Gammel Hvorupvej.

Gravearbejder, pigtrådshegn m.v. på såvel graveområdet som på den øvrige del af øvelsespladsen, skal - såfremt særlig tilladelse ikke foreligger - sløjfes senest 3 dage efter fuldførelsen / endt brug. Der gælder særlige regler for gravning i skov (se punkt b nedenfor herom).

Huller, anlæg og pigtrådshegn skal, når det ikke anvendes, være afmærket med minestrimmel. Ved sløjfning skal terrænet planeres igen, og græstørv lægges øverst.

Såfremt der i forbindelse med den almindelige uddannelse graves enkelte skyttehuller, skal disse sløjfes straks efter brugen - såfremt tilladelse ikke foreligger.

Det er forbudt at grave skyttehuller nærmere end 2 meter fra træer, og arealer med nyplantning (sidstnævnte er markeret med indhegning af glat tråd) må ikke befærdes med køretøjer. Ved gravearbejde må rødder fra træer ikke beskadiges og under ingen omstændigheder hugges over.

b. Bestemmelser for skovarealerne

Generelt om skoven

En væsentlig del af beplantningen på øvelsespladsen er fredskov.

Det vil i henhold til skovloven sige, at området skal holdes bevokset med træer af en sådan art og beskaffenhed samt i et sådan antal, at de skal kunne danne /komme til at danne sluttet skov af højstammede træer.

Forsvaret er ejer af skoven og er derfor i henhold til skovloven pligtig til at sikre skovens fortsatte flersidige funktion, bl.a. i forhold til produktion, biologisk mangfoldighed og friluftsliv.

Der henvises i øvrigt til afsnit om Skovloven side 57.

Særlige bestemmelser for anvendelse af skoven til uddannelse

Som led i skovens flersidige funktion må skoven også anvendes til militære uddannelsesformål, herunder bivuakering, indretning af stillinger og etablering de nødvendige gravearbejder for at tilgodese uddannelseskravene.

I forbindelse med dette skal gravebestemmelserne i punkt 4 a ovenfor efterleves. Dog må der ikke graves i skoven øst for Hvorup Kirkevej.

I øvrigt er det forbudt at

- beskadige træer ved skæring i bark, islagning af søm og lignende,
- afskære /afklippe grene af træer og buske
- ophugge, opgrave eller oprykke træer og buske.

Har enhederne behov for sløringsmaterialer vil dette kunne blive anvist af LSE AAL.

Ved kørsel i skoven skal der udvises størst muligt hensyn overfor beplantningen for at undgå bark-afskrab og beskadigelse af rødder (sidstnævnte navnlig bæltekøretøjer).

Al afmærkning med minestrimmel o.l. skal fjernes når det enkelte uddannelsesforløb er afsluttet.

c. Øvelser i terrænkørsel

Øvelser i terrænkørsel kan foregå i Nordre Grusgrav. Andre steder må det kun foregå efter tilladelse.

d. Færdsel på øvelsespladsen

Kørsel. Kørsel med bælteketøjer må kun ske uden for de anlagte veje, bortset fra Gilsig Motorvej, som er særligt befæstet til bælteketøjer, og benyttes som forbindelsesvej mellem terrænet og kaserneområdet. Kørsel med bælteketøjer er endvidere forbudt i skovene, bortset fra Vestre Plantage vest for Hvorup Kirkevej, hvor bæltekørsel kun må ske ad de faste bæltespor. De anlagte veje på øvelsespladsen er forbeholdt hjulkøretøjer.

Højspændingsmaster må ikke berøres. Faste antenner må ikke anbringes nærmere ledningerne end 10 meter. Radiostationer må ikke anbringes under ledningerne. Radiovogne må på øvelsespladsen ikke føre antenner med en højde på over 4 meter over jorden.

e. Sprængninger på øvelsespladsen

På øvelsespladsen må normalt **kun foretages sprængninger i graveområdet**. Der kan efter indhentet tilladelse fra LSE (FBE) foretages sprængninger andre steder på øvelsespladsen. Ved destruktion af fundne ammunitionsgenstande kan der ligeledes, efter indhentet tilladelse fra LSE (FBE), foretages sprængninger andre steder på øvelsespladsen.

f. Særlige anlæg

Der forefindes særlige bestemmelser/instrukser for benyttelsen af følgende anlæg på øvelsespladsen:

- Skydebaneanlæg
- Øvelseshåndgranatbane
- 12,7 mm salonskydebane
- Feltforhindringsbane

g. Fordeling af øvelsesplads m.v.

LSE (FBE) gennemfører årligt en fordeling af øvelsespladsen med diverse faciliteter efter forhandling med de berørte myndigheder.

8.4 Beskrivelse af uddannelses- og øvelsesfaciliteter

Nørre Uttrup Øvelsesplads rummer følgende uddannelses- og øvelsesfaciliteter:

Skydebaner

Skydebaneanlægget er beliggende på øvelsespladsen umiddelbart nord for Lindholm Høje. Anlægget består af:

- Tre 300 meter langdistancebaner
- To 30 meter kortdistancebaner
- En 25 meter kortdistancebane
- To 25 meter pistolbaner

12,7 mm salonbane

Regimentet har etableret en 12,7 mm salonskydebane i den vestre del af øvelsespladsen, vest for Søndre grusgrav og øst for Palmelunden.

Håndgranatbane

Den i Hedelund Plantage værende håndgranatbane anvendes i dag kun til øvelseshåndgranat.

Feltforhindringsbane

Feltforhindringsbanen i Vestre Plantage består af 16 forhindringer af forskellig sværhedsgrad på en 650 meter lang bane. Forhindringer, som er stillet op under træerne i et mindre område i skoven, og som skal forceres under øvelse. Forhindringerne består blandt andet af en stenmur, en rende til kravling samt andre faste anlæg.

Graveterræn

Et graveterræn er udlagt vest for Hvorupvej mellem skydebanen og Voerbjerg Sø. Graveområdet anvendes af enhederne til uddannelse i gravning.

Sprængningsområde

Sprængningsområdet er beliggende indenfor graveområdet (se ovenfor), og er det eneste sted der uden tilladelse må sprænges på øvelsespladsen.

Brand-, rednings- og miljøplads

Øst for Trekanten findes en brand/miljø/redningsplads på vaskeplads Nørre Uttrup Kaserne.

Anlagte spor for bæltekøretøjer

Der er i terrænet anlagt et antal spor, samt et antal overkørsler over offentlig vej, til brug for bæltekøretøjer. Der er endnu ikke opsat tvangssporstolte.

9 Forsvaret nuværende drifts- og plejeopgaver på terrænet

9.1 Naturpleje af de åbne arealer

På terrænets åbne arealer gennemføres der pleje i form af slåning, rydning, knusning samt bekæmpelse af invasive arter:

Slåning af græsarealer

- Gennemføres i mindre omfang på udvalgte arealer.

Rydning

- Frem til 2007 er der kun i begrænset omfang gennemført rydning af tjørneopvækst på græsarealerne. I 2007 er der med hjælp fra Flyvestation Aalborg gennemført rydning af 15 hektar.

-

Pleje af vandhuller

- Der gennemføres ikke systematisk pleje af vandhullerne.

Bekæmpelse af invasive arter

- Kæmpe-Bjørneklo bekæmpes årligt ved punkt sprøjtning med round-up, hvilket har reduceret udbredelsen af bjørneklo på terrænerne.

9.2 Øvrig terrænvedligeholdelse

Udover naturpleje foregår de følgende former for terrænvedligeholdelse:

Vedligeholdelse af veje og spor

Oprensning af grøfter og drænrør ved overkørsler og i terræn

Vedligeholdelse af øvelsesfaciliteter

Oprydning efter øvelser, tildækning af skyttehuller mv

Området renses af brugende enheder to gange årligt. Lokalstøtteelement er ansvarlig myndighed, og rensningen udføres af to uddannelsesbataljoner.

9.3 Skovdrift

Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste står for skovdriften. De forholdsvis mange stormfaldsarealer fra den seneste storm 2005 er blevet gentilplantet, og bliver løbende tilset. Der holdes specielt øje med behovet for genplantning, der hvor der eventuelt kan være stor afgang med døde planter i de anlagte kulturer.

9.4 Vildtpleje

Jagtherre på Nørre Uttrup Øvelsesplads og Skydebaner er Garnisonskommandanten i Aalborg.

Jagten tjener bl.a. et repræsentativt og kontaktskabende formål i forhold til lokalsamfund og tjenestestedets naturlige samarbejdspartnere, herunder jagtforeninger, lokale statskovdistrikter m.v.

Jagtherren udpeger en jagtofficer samt et antal hjælpere.

Jagtofficeren fører tilsyn med vildtbestanden og iværksætter foranstaltninger, som tjener til at vedligeholde og fremme en sund vildtbestand.

Jagtofficeren planlægger årligt beskydningen af de forskellige vildtarter og tilrettelægger jagterne i overensstemmelse hermed. Beskydningen holdes normalt på et niveau, der ligger under den naturlige tilvækst. For skadevoldende vildt (ræv, mink, krage og skade) udnyttes dog alle muligheder for regulering.

Jagtofficeren fører tilsyn med, at jagtloven og øvrige bestemmelser vedrørende vildtpleje, jagt, regulering m.v. på terrænet overholdes.

Der føres årligt statistik over nedlagt vildt på de enkelte jagter, evt. køns- og aldersopdelt.

På årsbasis opgøres antallet af deltagere i årets jagter.

Se nærmere om vildtplejen og de bestemmelser der er knyttet til den i nærværende plans afsnit 15.2 og 15.3

9.5 Miljøuddannelse

Forsvaret har siden 2004 sendt flere af deres medarbejdere på kursus, blandt andet på Skovskolen, for på den måde at opkvalificere deres viden, således at de kan varetage større opgaver for det enkelte terræn, lige som at brug af eksterne entreprenører kan bruges mere rationelt og hvor det er relevant.

10 Hidtidige ordensreglement for offentlighedens adgang

Aalborg Kaserer har i december 2005 udarbejdet følgende ordensreglement for Nørre Uttrup Øvelsesplads med tilhørende kortbilag, som også findes som folder:

Ordensreglement for offentlighedens adgang til Nørre Uttrup Øvelsesplads

**Terrænet er åbent for publikum, når der ikke er militær aktivitet.
Oplysninger om aktivitet annonceres i dagspressen, på hjemmesiden samt på skilte ved
indfaldsveje til terrænet.**

Generelle bestemmelser for ophold i øvelsesområdet.

Færdsel i området er på eget ansvar.

1. Inden adgang til øvelsesområdet SKAL informationstavlerne besigtiges for at sikre, at øvelsesområdet er åbent for publikum.
2. Al færdsel i gråt markeret område er forbudt (se kortet).
3. Terrænet er åbent for færdsel til fods.
4. Færdsel på cykel og til hest er kun tilladt på veje og stier.
5. Køretøjer parkeres på parkeringspladsen ved skydebanen eller Englænder Plads.
6. Ingen adgang når ballonerne er hejst.
7. Børn skal være ifølge med voksne.
8. Opsamling af ammunitionsgenstande eller andet militært materiel er forbudt.
9. Hunde skal føres i snor (brud på dette vil medføre øjeblikkelig bortvisning).
10. Brugen af åben ild er ikke tilladt og tobaksrygning skal ske med omtanke.
11. Vis hensyn til fugle- og dyreliv.
12. Henkastning af affald er forbudt.

DEC- 2005
Aalborg Kaserer
Nørre Uttrup Øvelsesplads
Hovedvagt tlf.: 9819 7000

11 Gennemførelse af drifts- og plejetiltag i perioden 1997 - 2006 samt evaluering heraf

11.1 Indledning

I dette kapitel gennemgås følgende punkter:

- Opfyldelse af handlingsplanen fra 1997.
- Status i 2006 over hvad der er gennemført og hvad der ikke er gennemført.
- Beskrivelse af plejetilstanden af de åbne arealer i 2006.
- Evaluering af den hidtidige plejeindsats.

11.2 Opfyldelse af handlingsplanen fra 1997

I den forrige Drifts- og Plejeplan for Nørre Uttrup Øvelsesplads (1997-2011) var der i kapitel 13 opstillet en *prioriteret handlingsplan* for renoverings- og naturplejearbejder, som skulle gennemføres i løbet af planperioden. I det følgende er denne første handlingsplan gennemgået, og det fremhæves hvorvidt plejetiltagene er blevet gennemført eller ej.

1. prioritet: Renovering, sløjfning af bæltepor, samt pleje af overdrevarsarealer ved slåning og bekæmpelse af tjørn

Drifts- og plejeplanen igangsattes med følgende renoverings- og naturplejearbejder, som forventedes gennemført indenfor planperiodens to første år (dvs. 1997-1998):

- Oprensning af Søndre Grusgrav ved fjernelse af bildæk m.v., så grusgraven fremstår som et åbent skrænt- og overdrevarsområde med vild flora.
Status: Er gennemført
- Sløjfning af bæltepor omkring Kammerdal Høj, Oberstens Tårn, Gule Hus og i Vestre Plantage. Bæltepor spærres af og harves, med henblik på at en naturlig vegetation kan re-etablere sig. Der må ikke sås.
Status: Er gennemført
- Igangsætning af en årlig slåning af alle overdrevarsarealerne, samt bekæmpelse af tjørneopvækst.
Status: Kun delvist gennemført. Slettearealerne Trekanten og Englænderpladsen er løbende blevet slået. Men på overdrevarsarealerne er der kun foretaget rydning og slåning på udvalgte steder, og forsøgsvis optrækning af tjørn.

2. prioritet: Etablering af offentlig sti og genopretning af vådområder

Indenfor planperiodens første fem år (dvs. perioden 1997-2001) forventedes følgende foranstaltninger at være gennemført:

- Etablering af en offentlig sti langs sydkanten af terrænet, med tilkobling og informationstavler til publikum. Stiens anlæggelse afhang af finansiering udefra, eksempelvis Friluftsrådet og/eller kommunen.

Status: Er gennemført som trampet sti.

- Etablering af en lavvandet sø i lavningen syd for bevoksningen ved Gule Hus og vest for foden af bakken, med et areal på ca. 50x75 meter. Jord skræbes af i ½-1 meters dybde og jævnes ud i terrænet.

Status: Er gennemført, dog lidt mindre end planlagt.

- Retablering af et lille vandhul i bevoksning sydøst for Oberstens Tårn. Knold i midten graves væk. Vandhullet uddybes. Bevoksning ryddes på sydsiden.

Status: Ikke gennemført.

3. prioritet: Forbedring af levende hegn samt etablering af nye skovbevoksninger

Indenfor planperiodens 15 år (1997-2011) forventedes følgende foranstaltninger at være gennemført:

- Udvidelse af de eksisterende læbælter på Søndre Fælled fra 1-rækkes til flerrækker beplantning. Forventedes allerede etableret i 1997.

Status: Ikke gennemført, da der ikke var det nødvendige øvelsesmæssige behov herfor.

- Etablering af lægivende skovbrynsbælte af bl.a. buske langs sydlige skovkant af afdeling 5 d, nordøst for oberstens tårn.

Status: Gennemført, men er ikke kommet op, formentligt grundet bidskader fra vildtet.

- Etablering af to skovbevoksninger til øvelsesbrug på Søndre Fælled. Forventedes allerede etableret i 1997.

Status: Er gennemført.

- Færdiggørelse af skovrejsningsplan for hele Nordre Fælled, som ønskedes tilplantet af støj-hensyn.

Status: Er gennemført.

11.3 Status i 2006 over hvad der er gennemført og hvad der ikke er gennemført

Sammenfattende kan det konkluderes, at allerede inden for de første to år efter den forrige plans vedtagelse i 1997 blev alle planlagte drifts- og plejetiltag gennemført, bortset fra tre: Slåning af alle de åbne arealer, udbygning af de enkeltrækkede, levende hegn på Sønder Fælled samt udgravning af det lille vandhul sydøst for Oberstens Tårn.

Ønsket om udbygning af de levende hegn på Sønder Fælled gik Trænregimentet bort fra igen, idet der ikke var behov herfor.

Det lille vandhul ved Oberstens Tårn bliver benyttet som køretræning/svømmesø, og derfor er der endnu ikke taget stilling til søens fremtidige oprensning og status som beskyttet område.

Slåning af de åbne arealer er kun gennemført på Trekanten og Englænderpladsen. Der er endvidere forsøgsvis foretaget optrækning af tjørnebuske på et mindre areal på Skansemark nord for Sønder Grusgrav, samt foretaget grenknusning og efterfølgende slåning på enkelte andre arealer, herunder slåning af vildtbaner. Men generelt mangler der slåning på alle de øvrige,

åbne arealer. Hermed er en af de vigtigste tiltag i den forrige drifts- og plejeplan endnu ikke gennemført.

Herudover er der sket omfattende ændringer i skovene, især som følge af stormene i 1999 og 2005.

11.4 Beskrivelse af plejetilstanden af de åbne arealer i 2006

Øvelsespladsens plejetilstand ved igangsættelse af nærværende planrevision blev vurderet i juni 2006. Samtidig foretoges en biologisk evaluering af de planforskrifter for drifts og pleje af terrænet, som står beskrevet i den forrige drifts- og plejeplan, og som blev iværksat i 1997 (se følgende afsnit).

Overdrevs- og slettearealer

Tilgroning

Generelt er indtrykket, at store dele af de åbne overdrevs- og slettearealer er i hastig tilgroning i ung tjørneopvækst, som følge af, at de kun har været slået sporadisk siden 1997.

Det gælder dog ikke Trekanten og Englænderpladsen, som bliver slået jævnlige.

Tjørnen på de tilgroede arealer er de fleste steder ung og lav, ca. 1 meter. Nogle partier er væsentligt mere tilgroede end andre. Det gælder især i den sydvestlige del, hvor vild kørvel nu danner et tæppe sammen med den opvoksende tjørn. Området øst for Englænderpladsen samt nordlige del af Søndre Grusgrav er præget af en tæt tjørneopvækst, som har opnået en anelig højde.

Mindst tilgroet er arealerne umiddelbart øst for Gammel Hvorupvej.

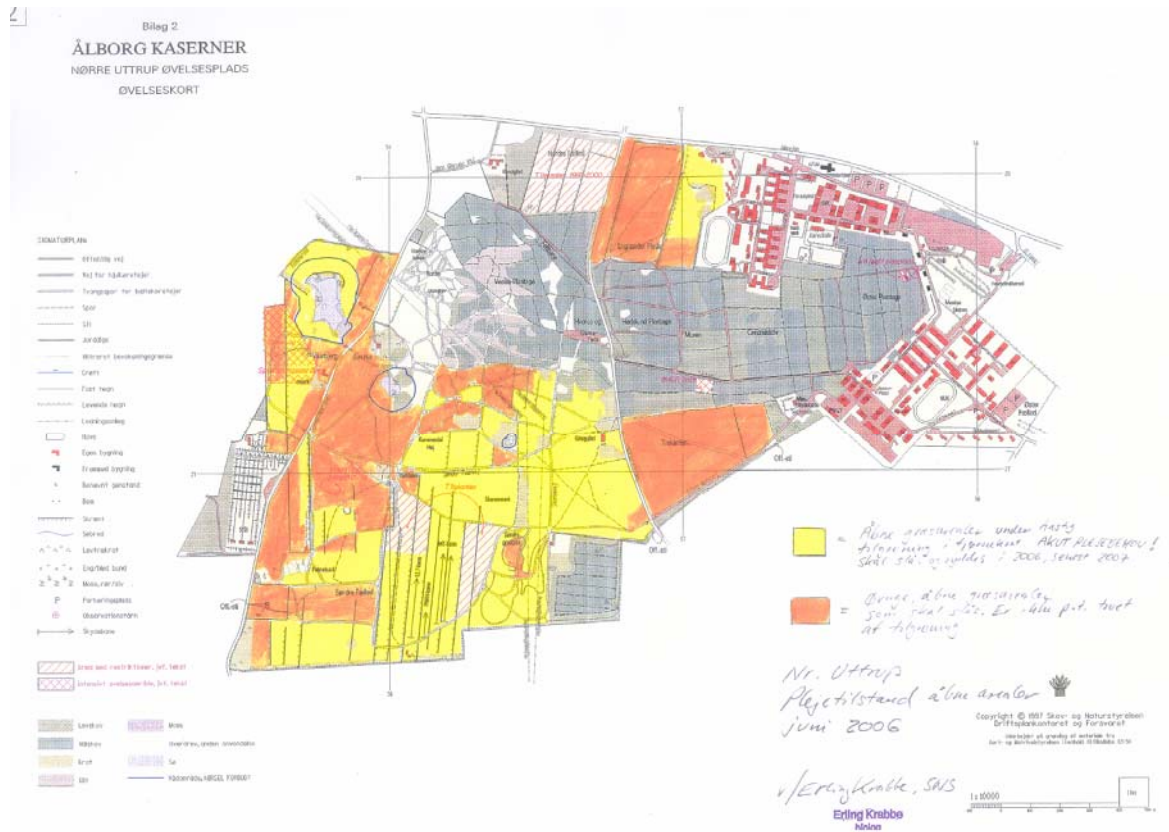
Det skønnes, at mindst to tredjedele af de åbne arealer er under kraftig tilgroning.

På arealer hvor Hedeselskabet har foretaget knusning af tjørneopvækst og efterfølgende slåning ses en god effekt, men tjørnen skyder hurtigt igen.

Udover tjørneopvæksten er der generelt høj urtevegetation af især græsser og vild kørvel, men der ses også fortsat en rig og varieret blomsterflora, dog især på de højereliggende, tørre partier.

I Nordre Grusgrav er store dele af arealet overtaget af græsset bjergrørhvene.

På nedenstående figur 5 ses en oversigt over tilgroningssituationen i juni 2006. De gule arealer er under hastig tilgroning, og her er der et akut plejebestov. De orange arealer er øvrige, åbne græsarealer, som fortsat er åbne, og som ikke p.t. er tilgroningstruede. De har dog også behov for almindelig slåning.

Figur 5: Plejetilstanden af de åbne græsarealer (gule og orange) på Nørre Uttrup Øvelsesplads juni 2006. De gule områder er under stærk tilgroning og har akut plejebest. De orange bliver enten jævnlige slået (Englænderpladsen og Trekanten), eller er p.t. ikke truet af tilgroning, men bør slås årligt. Fordelingen er ca. 2/3 gule og 1/3 orange.

Nedslidning

Kun et enkelt område på øvelsespladsen er i 2006 præget af slid som følge af intensiv kørsel. Det drejer sig om Nordre Grusgrav og den vestlige del af Vestre Plantage. Her er de mange hjulspor præget af hulveje i det sandede terræn.

I forhold til situationen i 1997 er sliddet dog væsentligt reduceret. Som følge af drifts- og plejeplanen er en række bæltespor i området blevet sløjfet, og lukket med spanske ryttere. Her er der sket en tilfredsstillende tilgroning og retablering af vegetationen.

I den øvrige del af det åbne terræn foregår kørsel med bæltekøretøjer overvejende ad få, faste spor, men også frit over terrænet. Her spores der generelt ingen nedslidningsproblemer.

Affalds- eller fylddeponering i det åbne terræn

Terrænet bærer i 2006 alt overvejende præg af, at være godt renoveret og ryddeligt. Også Søndre Grusgrav er ryddet pænt op, og tidligere tiders gren- og jordaffald, samt bildæk, er fjernet.

Vådområders plejetilstand

Voerbjerg Sø er i 2006, ti år efter retableringen, i en god plejetilstand. Der ses en rig moseflora langs bredden, og selve vandfladen er delvist dækket af Vand-Pileurt. Vandkvaliteten ser også ud til at være god. Fremvoksende pilekrat langs især sydsiden truer dog på sigt mosefloraen langs bredden, og der bør foretages vedligeholdende pleje i form af løbende nedskæring. Plantet krat af den invasive art Rynket Rose på vestsiden af søen bør fjernes, inden det spreder sig. Øvelsespladsens graveområde og sprængningsområde er placeret tæt på Voerbjerg Sø. Det kan ikke udelukkes, at sprængninger og graveaktivitet i intensive perioder kan skabe så mange forstyrrelser, at det forringer søens værdi som levested for vandfugle, drikkested for dyr m.v.

Kammerdal Sø var i juni 2006 i særdeles god plejetilstand. Med andre ord er søen blevet en succes. Søen er fuld af dyreliv og vandplanter, og med meget fint, klart vand. Der har endnu ikke indfundet sig pilebuske langs kanten, men såfremt der gør bør de fjernes hurtigst muligt. Således kan man spare et senere nødvendigt, omfattende plejeindgreb i form rydning.

11.5 Skovenes plejetilstand

I skovene på Nr. Uttrup er der i løbet af de seneste år sket omfattende forandringer. Hvor der for få år siden fandtes nåletræsbevoksninger er der i dag plantet forskellige løvtræarter. Stormfaldet i januar 2005 har forstærket denne udvikling, da der alene i denne storm faldt over 15 ha, primært ældre nåletræsbevoksninger. Øst for Hvorup Kirkevej er der overvejende plantet eg, birk og skovfyr, mens der øst for vejen primært er plantet bøg. Denne forskel mht. artsvalg afspejler de jordbundsforskelle der findes på terrænet. På grund af de mange kulturarealer fremstår skovarealet på Nr. Uttrup kaserne meget ung, og de kommende års aktiviteter vil i høj grad rette sig mod pleje af kulturer og unge bevoksninger. Hovedparten af skoven drives forstligt, men der er udlagt et mindre område til urørt skov.

11.6 Evaluering af den hidtidige plejeindsats

Til brug for den nærværende revision af drifts- og plejeplanen er det vigtigt at foretage en evaluering af den hidtidige indsats.

Har man opnået det man gerne ville ved plejeindsatsen, og har man truffet de rigtige valg? Det gælder såvel indsatsen for at skabe et optimalt øvelsesterræn som ønsket om at fremme områdets natur mest muligt, ved at vælge de rigtige plejetiltag og -metoder.

Også skovdriften er vigtig at evaluere. Udvikler skoven sig i den ønskede retning, og har man valgt de rigtige arter og sammensætninger ved nykulturer?

Endelig skal vildtplejen evalueres, og munde ud i en egentlig vildtforvaltningsplan. Hvordan trives vildtet på terrænet? Hvad er områdets naturlige bæreevne og hvor stor er den naturlige bestand? Hvordan er føde- og skjulmulighederne for de enkelte jagtbare arter, og kan de eventuelt tilgodeses i højere grad ved terrænpleje. Hvad er en passende jagtmæssig, årlig høst, og er der eventuelt arter som bør jagtfredes helt eller i en periode, af hensyn til bestanden.

Biologisk evaluering af plejeindsatsen

Overdrevsarealerne er inde i en dårlig biologisk udvikling

Under Skov- og Naturstyrelsen gennemgang af terrænet i juni 2006 blev det klart, at øvelsespladsens overdrevsarealer er inde i en dårlig biologisk udvikling. Overdrevsfloraen, som er baggrund for at disse arealer er beskyttet i henhold til naturbeskyttelsesloven, er i aftagende. Dette gælder især de lavere liggende arealer, mens de tørre højdedrag fortsat har en rimelig god overdrevsflora. Overdrevsplanter som Nikkende Kobjælde, Hedelyng, Bakke-Nellike og Tjærenellike er gode indikatorer på overdrevenes trivsel på terrænet. Alle fire arter er knyttet til tør, lysåben og mager bund. Tjærenellike, som var udbredt i 1996, findes nu kun på de tørre, højtliggende partier, hvor der stadig er åbent og med lav vegetation. Det samme gælder Bakkenellike, som dog er blevet endnu mere begrænset i sin udbredelse. Hedelyng og Nikkende Kobjælde findes nu kun i sporadiske, små bestande på åbne, sandede partier i Nordre Grusgrav, i den vestlige del af Vestre Plantage samt omkring toppen af Kammerdal Høj. Af litteraturen fremgår, at Nørre Uttrup øvelsesplads tidligere var domineret af lyngvegetation.

Forklaringen på denne uheldige udvikling er, at der ikke er gennemført den nødvendige rydning og slåning af de åbne arealer, som planen foreskrev. Dermed overtager højstaude-urter som Vild Kørvel, Rejnfan, Bjergrørhvene og Draphavre gradvist større arealer, og bortskygger de lavere overdrevsplanter i konkurrencen om lyset. Også buske invaderer de åbne arealer. Tjørneopvækst dækker således allerede væsentlige arealer (se fig. 5), og forøger bortskygningen.

Konklusionen er, at det vigtigt hurtigst muligt at få igangsat den nødvendige naturpleje på de åbne arealer i form af rydning, slåning, og fjernelse af det afklippede materiale. Den sandede jordbund er der nemlig ikke ændret på – derfor vil overdrevsfloraen hurtigt få gode vækstbetingelser igen hvis der foretages denne nødvendige pleje.

Vådområder er i en gunstig biologisk tilstand

Terrænets to søer er i en gunstig biologisk tilstand.

Voerbjerg Sø er blevet genoprettet med held, jf. planen. Et succeskriterium var at få ynglende Knopsvaner tilbage til søen, som man havde haft tidligere. Dette er lykkedes. I juni 2006 besøgte Skov- og Naturstyrelsen søen i forbindelse med nærværende planrevision og kunne konstatere, at der var et svanepar med ikke mindre end fem unger. Desuden var der et par Blis-høns med unger, og i pilekrattet i sydkanten af søen ynglede et par Nattergale. Nattergal er en fåtallig ynglefugl nord for Limfjorden, så det er tegn på søens biologiske kvalitet, at de har slået sig ned her.

Også Kammerdal Sø, som blev nygravet i 1997 på foranledning af drifts- og plejeplanen, er blevet biologisk gevinst for terrænet. Trods manglende vand de første par år har søen nu udviklet et naturligt dyre- og planteliv, og falder fint ind i landskabet. Den tiltrækker rastende andefugle, skaber drikkemulighed for mange dyr og fugle, og giver insektliv som er fødegrundlag for en koloni af digesvaler i Nordre Grusgrav. Planens forudsigelser omkring søens udvikling og betydning for terrænet som helhed kom således til at holde stik.

Øvelsesmæssig evaluering af plejeindsatsen

Tiltag 1: Oprensning af Søndre Grusgrav.

Søndre grusgrav anvendes ofte til uddannelse i bjærgning og uddannelse i "terrænkørsel med MC og små køretøjer". Endvidere anvendes området til "småstyrkers kamp"

Tiltag 2: Sløjfning af bæltespor.

Er udført. Har ikke haft indflydelse på uddannelsen.

Tiltag 3: Årlig slåning af overdrevsarealer.

Årlig slåning er ikke blevet udført. Bliver slåning udført flere gange om året, så græsset holdes på en højde af 30-40 cm, vil det være en gevinst for uddannelsen. anbefaling: der afsættes flere midler til pleje af overdrevsarealerne.

Tiltag 4: Etablering af Kammerdal Sø.

Søen anvendes ikke til uddannelse.

Tiltag 5: Etablering af lille vandhul sydøst for oberstens tårn.

Etableringen var en god idé. Vandhullet bruges i stort omfang til uddannelse i bjærgning.

Tiltag 6: Etablering af 2 skovbevoksninger på Søndre Fælle.

Tilplantningen blev gennemført i 1998. Nu har bevoksningerne en højde, der gør dem velegnede til uddannelse af soldater. Bevoksningerne vil fremover blive anvendt til uddannelse.

Tiltag 7: Færdiggørelse af skovrejsning på Nordre Fælle.

Området anvendes i mindre omfang til uddannelse.

Evaluering af vildtpleje

De almindeligste forekommende vildtarter, der yngler på arealet er rådyr, hare, ræv, fasaner, agerhøns i mindre omfang samt eger. Hertil kommer andefugle, blishøns ved vådområderne, samt gråkrager, skov- og husskader, alliker og råger.

Især bestanden af rådyr, der vurderes til at være omkring 30 dyr, er vokset indenfor de sidste år. Bestanden af harer er i det sidste års tid blevet større. For øvrige vildtarter vurderes det, at bestandenes tæthed svarer til hvad der er typisk på egnen.

Det vurderes, at bestanden af rådyr har nået det antal arealet kan bære.

Den øgede bestand af harer søges opretholdt.

Der bør iværksættes tiltag til at forøge bestanden af hønse- og andefugle.

På grund af den negative bestandsudvikling er der ikke drevet jagt på agerhøns de senere år. I øvrigt henvises til beskrivelsen af den fremtidige vildtpleje under pkt. 16.8.

12 Lovmæssige brugsbegrænsninger eller bindinger

12.1 Generel lovpraksis for forsvarets arealer

De gældende regler for benyttelsen af offentligt ejede arealer er som hovedregel ligeledes gældende for benyttelsen af forsvarets arealer. Der gælder dog tillige for anvendelsen af forsvarets arealer, at det skal være muligt for forsvaret at gennemføre den nødvendige uddannelse af danske soldater. I det omfang forsvarets benyttelse af arealerne til uddannelses- og øvelsesvirksomhed kan gennemføres, og sikkerhedsmæssige hensyn ikke taler imod, skal offentlighedens adgangsmuligheder til forsvarets arealer søges tilgodeset under hensyntagen til den nødvendige beskyttelse af naturen.

Afvejningen i nærværende drifts- og plejeplan mellem den militære benyttelse og naturbeskyttelseshensynene på terrænet forventes derfor at foregå i et samarbejde mellem de statslige myndigheder (Forsvaret og Skov- og Naturstyrelsen) og de administrerende myndigheder ved stat og kommuner, således at administrationen af relevant lovgivning sker ud fra en samlet vurdering.

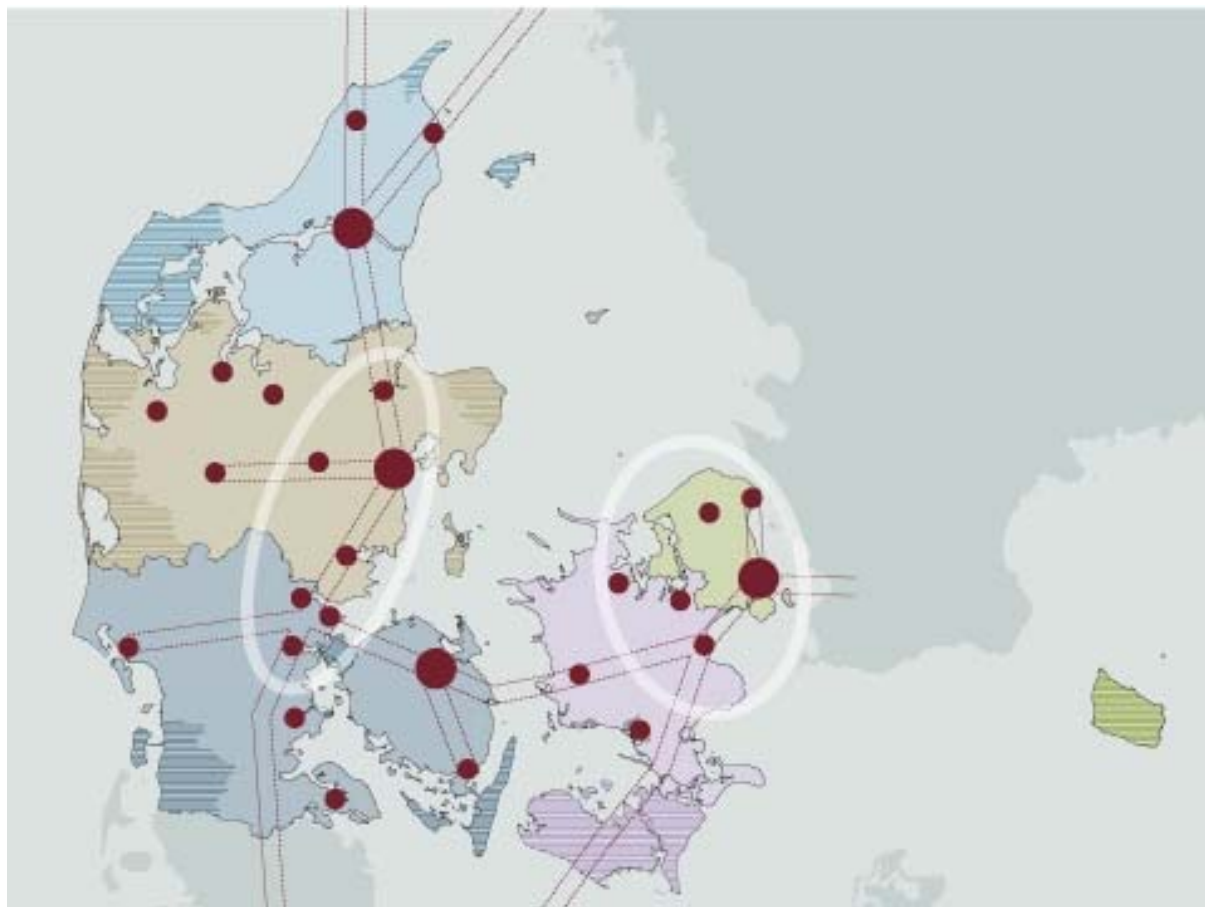
I det følgende er gennemgået de lovgivningsmæssige brugsbegrænsninger eller bindinger, som har særlig relevans for Nørre Uttrup Øvelsesplads. Udover de nævnte, findes der et antal love og bekendtgørelser, som regulerer forhold i det åbne land, f.eks. bekendtgørelsen vedrørende anvendelse af slam, spildevand og kompost til jordbrugsformål.

Udarbejdelse af nærværende drifts- og plejeplan finder sted blot et halvt år efter at en ny kommunalreform er trådt i kraft. Derfor er der forud for de lovgivningsmæssige brugsbegrænsninger og bindinger indsat et afsnit, *Kommunalreform og det nye plansystem*, der i hovedtræk gennemgår hvilken betydning strukturreformen har haft for den fysiske arealplanlægning.

12.2 Kommunalreformen og det nye plansystem

Kommunalreformen, der trådte i kraft den 1. januar 2007, betyder nye vilkår for den fysiske planlægning i Danmark. Med kommunalreformen afskaffes amterne og den sammenfattende planlægning på regionalt niveau erstattes af en styrket landsplanlægning med nye værktøjer og en stærkere kommuneplanlægning.

Den nye kommunale Danmarks kort kommer til at bestå af 98 kommuner fordelt på 5 regioner. Hvor det fremover bliver staten, der skal afstikke de overordnede retningslinier for planlægningen – dvs. have ansvaret for planlægningen af større tekniske anlæg af national og regional betydning, bliver det kommunerne, der skal implementere disse retningslinier og visioner i den faktiske og fysiske planlægning. Samtidig skal de 5 nye regioner udvikle en ny planstype – *de regionale handlingsplaner*, der skal fokusere på den overordnede og mere strategiske udvikling af regionens byer, landdistrikter og udkantstrømråder.

De fem nye regioner i Danmark. Kilde: Skov- og Naturstyrelsen

12.2.1 Landsplanredegørelse og landsplandirektiver

Der udarbejdes som sådan ikke en egentlig samlet landsplan, men miljøministeren skal efter hvert nyvalg til Folketinget fremlægge en *landsplanredegørelse* til brug for kommuner og de nye regioner. Landsplanredegørelsen er regeringens overordnede interesser og visioner for den fremtidige udvikling af landet og omhandler blandt andet hvordan planlægningen kan bidrage til at skabe et konkurrencedygtigt Danmark.

Når staten med kommunalreformen overtager ansvaret for den overordnede planlægning, udarbejdes der en række *landsplandirektiver*. I landsplandirektiverne planlægges større tekniske anlæg af national og regional betydning - f.eks. store vindmøller, infrastrukturanlæg m.v. – ligesom de omfatter konkrete planlægningsprincipper som for eksempel at sikre sammenhæng mellem infrastruktur og byudvikling.

Miljøministeren får med den ændrede planlov pligt til at gøre indsigelser mod en kommuneplan, hvis den strider mod nationale og regionale interesser.

12.2.2 Den regionale udviklingsplan

De regionale udviklingsplaner skal udtrykke hvad regionsrådet anser for vigtigt for den fremtidige udvikling af regionens byer, landdistrikter og udkantsområder. Den regionale udviklingsplan skal således fokusere på de overordnede og mere strategiske visioner for den fremti-

dige udvikling af regionen – især med vægt på at skabe sammenhæng internt i regionen på tværs af kommunegrænser.

Den regionale udviklingsplan skal således i modsætning til de tidligere regionplaner ikke styre i detaljen og vil ikke have til opgave at foretage præcise udpegninger over hvor hvad skal lokaliseres. Det er fremover kommunernes opgave at gøre dette i kommuneplanerne. Regionsrådet kan dog stille forslag til kommune- og lokalplanlægningen med henblik på at realisere den regionale udviklingsplan, men kommunalbestyrelsen er ikke forpligtet til at følge forslaget.

12.2.3 Kommuneplan

Kommuneplanerne bliver fremover den bærende og helt afgørende plan, hvor borgere og virksomheder kan orientere sig om mål og regler for arealanvendelse i deres kommune og lokalområde. Med strukturreformen overtager kommunerne en række natur-, miljø- og vejopgaver fra amterne, og kommuneplanen skal fremover, udover de traditionelle kommuneplanemner, også fastsætte mål og retningslinier for de emner, som hidtil har været planlagt i regionplanerne. Kommunerne får således fremover kompetence til at planlægge deres egen udvikling – både i byerne og i det åbne land.

Indholdet i de 12 eksisterende regionplaner skal i løbet af de næste år indarbejdes i de 98 nye kommuner og de mange hensyn regionplanlægningen varetager, skal fremover sikres gennem en styrket landsplanlægning og kommuneplanlægning. I overgangsperioden, indtil der er vedtaget retningslinier i kommuneplanen, er det således de eksisterende regionplaner, der gælder.

12.3 Planloven

Bekendtgørelse af lov om planlægning (LBK nr. 883 af 18/8 2004) har til formål at sikre en overordnet planlægning og hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte regioner og kommuner. Loven skal samtidig sikre, at planlægningen forener de samfundsmæssige interesser og medvirker til at værne om landets natur og miljø. Se lovbekendtgørelsen [her](#). Hvor den overordnede landsplanlægning varetages af *landsplandirektiver*, udstikkes retningslinier for den enkelte region af Den regionale udviklingsplan. Udviklingsplanen må ikke stride imod landsplanmæssige interesser (landsplandirektiver) og fokuserer på de overordnede visioner for regionen.

For den enkelte kommune skal der foreligge en *kommuneplan*. Kommuneplanen fastlægger en hovedstruktur for hele kommunen og angiver de overordnede mål for udvikling og arealanvendelse i kommunen. Kommuneplanen udpeger bl.a. områder med særlig naturbeskyttelsesinteresse, beliggenhed af skovrejsningsområder, kvaliteten af vandløb og søer samt områder med drikkevandsinteresse. Det er den enkelte kommune, der er planlægningsmyndighed for kommuneplanerne. Planerne må ikke stride imod regionplanen.

Kommunalbestyrelsen kan endvidere udarbejde *lokalplaner*. Hvor kommuneplanerne gælder for hele kommunen, gælder lokalplanerne for et enkelt område og fastlægger mere detaljeret, hvordan området skal se ud. Lokalplaner skal altid udarbejdes før der gennemføres større bygge- og anlægsarbejder, herunder nedrivning af bebyggelse. Afgørelsen af om der foreligger lokalplanpligt i den konkrete situation træffes af kommunalbestyrelsen ud fra en samlet vurdering. Opførelse af stationære kulisse-anlæg på et militært terræn i landzone er et eksempel på et anlæg, som normalt vil kræve udarbejdelse af en lokalplan.

Kommunen er planlægningsmyndighed for såvel kommuneplaner som lokalplaner.

Zoneinddeling

I Planlovens kap. 7 opdeles landet i byzoner, sommerhusområder og landzoner, og begrænsninger for anvendelse i de enkelte zoneområder defineres.

Nørre Uttrup Øvelsesplads er beliggende i landzone. I henhold til Planlovens § 35 må der i landzone ikke uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer.

Afgørelsen af, om zonetilladelse er påkrævet, træffes af kommunalbestyrelsen. På forsvarets arealer vil etablering eller flytning af permanente, militære anlæg og opstilling af faste terrænpunkter normalt kræve zonelovstilladelse.

Anlæg m.v., som etableres midlertidigt, men som ikke er fjernet inden 6 uger fra etablering, regnes som permanente.

12.4 Status i Regionplan 2005

Regionplan 2005 er den sidste samlede regionplan for Nordjyllands Amt. Efter at strukturreformen trådte i kraft 1. januar 2007 er amterne og HUR nedlagt og store dele af ansvaret for den fysiske planlægning er overgået til kommunerne. Fortsat er det dog retningslinierne i regionplan 2005, der umiddelbart gælder. Regionplanen kan læses [her](#).

Udpegning af Nørre Uttrup Øvelsesplads som del af en række interesseområder i regionplanen

Nørre Uttrup Øvelsesplads er ifølge regionplanen for Nordjyllands Amt 2005, beliggende i en lang række interesseområder. Nedenstående er beskrevet de udpegninger, der vurderes at have interesse for drifts- og plejeplanlægningen.

Drikkevandsinteresser

Øvelsespladsen er udpeget som del af "Nitratfølsomme indvindingsområder med nogen eller stor følsomhed". Det er klassificeret som værende af stor sårbarhed overfor nitrat i den sydvestlige del, og af nogen sårbarhed i den nordøstlige del.

Der ligger grundvandsområder umiddelbart nord og vest for øvelsespladsen og selve området er karakteriseret som et område med drikkevandsinteresser. Endvidere er hele området beliggende i indvindingsoplande og der er både offentlige og private vandværker på området.

Særligt grundvandsområde

Nørre Uttrup Øvelsesplads er beliggende inden for et udlagt *særligt grundvandsområde*, af overordnet regional betydning. For disse områder fastslår regionplanen, at der skal udarbejdes handlingsplaner, til sikring af grundvandskvaliteten. Endvidere må den nuværende arealanvendelse kun ændres, hvis det ikke medfører en øget risiko for forurening af grundvandet.

Fredninger

Der er ingen fredninger på området.

Værdifulde kulturmiljøer

Både området nord for og vest for øvelsespladsen er i regionplanen udpeget som værdifulde kulturmiljøer.

I det sydvestligste hjørne der grænser op til Lindholmhøje er der en zone der er reserveret til værdifulde kulturmiljøer.

Der er beskyttelseslinier i forhold til fredede fortidsminder – gravhøjen ved forhindringsbanen i skoven og en zone ved Kammerdal Høj samt en zone øst for Lindholm Høje.

Del af oplevelseslandskab

Høvejen, der er beliggende ved øvelsespladsens nordkant, er en del af den landsdækkende Margerite-rute.

Naturområde

I Nordjyllands Amts regionplan 2005 indgår Nørre Uttrup Øvelsesplads ikke i de særligt prioriterede regionale naturområder, men har status som *naturområde* uden for de regionale områder. For natur- og jordbrugsområder uden for de regionale områder er der ikke særlige bindinger, udover de almindelige retningslinier for landzone.

Støjkonsekvenszone

Der er i regionplanen udlagt en *støjkonsekvenszone* rundt om øvelsespladsen og skydebanerne. Inden for denne zone må der ikke udlægges arealer til støjfølsom anvendelse, før det ved undersøgelser er godtgjort, at der ikke er miljøproblemer forbundet hermed.

Der er også konsekvenszone for flystøj i forhold til Aalborg Lufthavn.

Særlige flysikkerhedsmæssige forhold omkring Flyvestation Aalborg

Ifølge regionplanens retningslinie 3.4.3, Flysikkerheden på Flyvestation Aalborg gælder: ”Af hensyn til flyvesikkerheden på Flyvestation Aalborg bør alle ansøgninger om anlæg af kunstige søer, oprensninger af søer, genopretning af vådområder m.v. indenfor en zone på 10 km fra tærsklen af start- og landingsbanerne på Flyvestation Aalborg fremsendes til høring hos Forsvarets Bygningstjeneste, inden tilladelse gives”.

Kystnære områder

Øvelsespladsen ligger endvidere indenfor grænsen for kystnære områder i forhold til Limfjorden.

Minusområde for vindmøller

Regionplanens *vindmølleplan* placerer området i zone A, dvs. der må ikke opføres vindmøller.

Del af øvelsespladsen er minusområde for skovrejsning

I regionplantillæg nr. 20 af december 1991 for *skovrejsningsområder* og områder hvor skovrejsning er uønsket er arealer vest for Hvorupevej fra Lindholm Høje op til syd for Voerbjerg Sø udpeget som et område, hvor skovtilplantning er uønsket.

Højspændingsledninger

Der er højspændingsledninger på området.

12.5 Kommuneplanlægning

Hovedstruktur

I Aalborg Kommunes kommuneplan 2005 (som kan læses [her](#)), under afsnittet ”*Hovedstruktur*”, indgår Nørre Uttrup Øvelsesplads i den del af byområdet, som benævnes ”*Natur, park og landskab*”. Øvelsespladsen er klassificeret som ”*Grønt interesseområde*”. På arealet er udlagt ”*støjkonsekvenszone om skydebane*” og i det nordvestlige hjørne som en del af ”*konsekvensområde for motorbane (1500 m)*”.

Indenfor de på kortet angivne støjkonsekvensområder omkring skydebanerne og Nr. Uttrup Øvelsesplads må der ikke etableres støjfølsom arealanvendelse, med mindre det kan dokumenteres, at støjgrænseværdien ikke overskrides.

*Indenfor en støjkonsekvenszone på 1.500 meter omkring motorsportsbaner må der ikke etableres støjfølsom arealanvendelse, med mindre det kan dokumenteres, at støjgrænseværdien ikke overskrides. (retningslinien rettes, når amtet har fastlagt konsekvensområdet.)
Der udpeges skovrejsningsområder som vist på kortet.*

Mål og visioner for det grønne er, at:

- *Det grønne skal indgå i storbyens omdannelse og udvikling og bidrage til smukkere byer og landskaber.*
- *Det grønne skal understøtte lokale særpræg og kvaliteter i byer og bydele og være med til at øge befolkningens sundhed og livskvalitet.*
- *Naturen skal beskyttes, og der skal sikres gode levevilkår for planter og dyr.*

Om Nørre Uttrup Øvelsesplads hedder det specifikt, at ”*De militære arealer ved Voerbjerg og Hvorup rummer store potentialer som bynært naturområde, og kan på længere sigt udvikles i den retning.*”

Området er friholdt som skovrejsningsområde.

Kommunalplanrammer

I kommuneplanens afsnit om kommunalplanrammer er området benævnt 5.9.N10.

For dette område gælder følgende:

Hvorup

Mål

Et større område mellem Høvejen og Vangen er militært øvelsesområde. På grund af områdets beliggenhed ved Nørresundby er det ønskeligt at åbne området for offentligheden i det omfang det ikke er i konflikt med de militære aktiviteter i området. Det er målet, at den åbne karakter skal fastholdes. Der lægges også stor vægt på at beskytte grundvandet mod forurening.

Anvendelse

Byrådet ønsker at områdets natur- og landskabskvaliteter forbedres og gøres mere tilgængelige.

Der er mulighed for at anvende overflødiggjorte landbrugsbygninger til mindre erhvervsvirksomheder og 1 bolig pr. ejendom, men kun efter forudgående anmeldelse til Aalborg Kommune.

Inden for området er der vandindvindingsanlæg for Lindholm Vandværk - Voerbjergvej.

Miljø

Området omfatter beskyttelseszoner for drikkevandsboringer, hvorfor grundvandsbeskyttelsen skal iagttages med skærpet opmærksomhed. Retningslinier for grundvandsbeskyttelsen er nærmere beskrevet i en [indsatsplan](#).

Området berøres af støj fra lufthavnen, fra Høvejen og jernbanen, skyde- og motorcrossbanen samt fra det militære område.

Af bindingerne fremgår desuden, at Hvorup Kirke og dens omgivelser skal sikres mod ændringer der er uforenelige med den kulturhistoriske lokalitet. Der skal ved ændringer i området tages særlige hensyn til samspillet mellem kirken og dens omgivelser. Hvorup Kirke ligger umiddelbart nord for øvelsespladsen.

12.6 Naturbeskyttelsesloven

I forlængelse af kommunalreformen og amternes nedlæggelse, er Naturbeskyttelsesloven blevet ændret. Seneste udgave er Bekendtgørelse af Lov om Naturbeskyttelse, Lovbekendtgørelse nr. 749 af 21. juni 2007. Se loven [her](#).

Naturbeskyttelsesloven skal medvirke til at værne landets natur og miljø så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet. Naturbeskyttelseslovens generelle beskyttelsesbestemmelser omfatter bl.a. en række naturtyper, beskyttelseslinier for nogle markante landskabslementer samt offentlighedens adgang. Desuden indeholder loven bl.a. bestemmelser, der gennemfører EU's direktiv om beskyttelse af vilde fugle (EF-fuglebeskyttelsesdirektivet) samt dele af EU's Habitatdirektiv om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

12.6.1 Beskyttede naturtyper m.v.

Naturbeskyttelsesloven (NBL) indeholder en række bestemmelser om beskyttelse af naturtyper. Det drejer sig om:

- Søer, vandløb, heder, moser, strandenge, ferske enge og biologiske overdrev (NBL § 3)
- Klitfredede arealer (NBL §§ 8-11)

I det følgende gives en kort beskrivelse af, hvilke restriktioner der gælder for de beskyttede naturtyper, der forefindes på Nørre Uttrup Øvelsesplads. Der henvises i øvrigt til siderne 20-53 i Skov- og Naturstyrelsens "Vejledning om registrering af beskyttede naturtyper" fra 1993.

12.6.2 Søer og vandløb

Der må ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m², eller af vandløb eller dele af vandløb, som af miljøministeren efter indstilling fra amtsrådet er udpeget som beskyttede efter loven. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Søer mindre end 100 m² er beskyttede, når de ligger i en af de beskyttede naturtyper, hvis samlede areal er på 2500 m² og derover. Søen vil her være beskyttet som en integreret del af området. Derudover er søer under 100 m² beskyttede, når de indgår som en del af et beskyttet vandløb eller ligger inden for fredskov.

12.6.3 Moser, overdrev og ferske enge

Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af moser, overdrev samt ferske enge, når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med søer er større end 2500 m² i sammenhængende areal. Det skal her bemærkes, at *fortsat brug* af arealerne i form af øvelser, samt *fortsat pleje* i form af slåning, græsning og lignende ikke strider imod denne bestemmelse. Med ændringen af loven i 2004 slås det fast, at den beskyttede naturtype ”overdrev” fremover defineres som såkaldte ”biologiske overdrev”, dvs. at det er områdets botaniske kvalitet, der er afgørende for, om området kategoriseres som overdrev, og ikke dets kulturhistorie, dvs. tidligere driftshistorie.

Småbiotoper mindre end 2500 m² er i øvrigt omfattet af beskyttelsesordningen, hvis de støder op til eller indgår i arealer med andre beskyttede naturtyper, og det samlede areal er 2500 m² eller derover.

Skov- og Naturstyrelsen har udarbejdet nogle generelle retningslinier for administrationen af de generelle beskyttelsesbestemmelser i naturbeskyttelseslovens §§ 3, set i forhold til forsvarsrets anvendelse af øvelsespladser og skyde- og øvelsesterræner. Retningslinierne vedlægges som bilag 4, bagest i nærværende plan.

12.6.4 Beskyttelseslinier

Udover ovennævnte naturtype-beskyttelse fastsætter naturbeskyttelsesloven beskyttelseslinier for en række markante landskabslementer:

- Søer og åer (NBL § 16)
- Skove (NBL § 17)
- Fortidsminder (NBL § 18)

Beskyttelseslinjerne administreres af kommunerne.

Søer og åer

Inden for en afstand af 150 m fra søer med en vandflade på mindst 3 ha og for vandløb, der er registreret med en beskyttelseslinje i henhold til tidligere lovgivning, er der forbud mod at placere bebyggelse (bygninger, skure, campingvogne, master m.v.), foretage ændringer i terrænet, beplantning og lign. Midlertidige terrænændringer som nedgravning af ledninger kræver ikke dispensation, såfremt terrænet straks reetableres til det oprindelige udseende. Vandløb med beskyttelseslinjer er vandløb, der pr. 01/09 1983 var klassificeret som offentlige, og som havde en bundbredde på mindst 2 m.

Skov

Indenfor en afstand af 300 m fra skove er der normalt forbud mod at placere bebyggelse. Denne bestemmelse gælder dog ikke for nye anlæg til egentlige forsvarsformål, der placeres indenfor de naturlige rammer af bestående forsvarsanlæg.

Fortidsminder

Der må ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 m fra fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i Museumsloven § 29 e. Ligeledes må der ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Forbudet gælder dog ikke for:

- landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning,
- gentilplantning af skovarealer, der ligger i en afstand af mindst 2 m. fra fortidsmindet,
- beplantning i eksisterende haver samt
- sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme

Sten- og jorddiger er beskyttet efter Museumsloven § 29 a.

12.7 Offentlighedens adgang til forsvarets arealer

For forsvarets områder reguleres offentlighedens færdsel igennem *Lov om ophold på og færdsel gennem forsvarets skydeområder og andre militære områder* (Lov nr. 336 af 6/6 1991). Se loven [her](#). Af loven fremgår, at Forsvarsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om forbud mod ophold på og færdsel gennem forsvarets skydeområder og andre militære områder. Af den opfølgende bekendtgørelse (BEK. nr. 64 af 30/1 2002 *Bekendtgørelse om forbud mod ophold på og færdsel gennem forsvarets skydeområder og andre områder*) fremgår, at offentlighedens adgang skal tilgodeses, når hensynet til sikkerhed samt uddannelses- og øvelsesvirksomhed tillader dette. Se bekendtgørelsen [her](#).

Dette betyder, at når der ikke foregår militær aktivitet på terrænerne (typisk weekender og lignende) vil øvelsespladsen normalt være åben for publikum efter de retningslinier, der fremgår af drifts- og plejeplanen og ordensreglementet, der er placeret ved indfaldsveje til øvelsespladsen. Visse skydeområder og tekniske installationer kan være permanent afspærret for publikum af hensyn til sikkerhed i form af fare for udetoneret, sprængfarlig ammunition i området

Retningslinierne kan endvidere findes beskrevet i forsvarets interne bestemmelse: FKOBST 610-4, pkt. 8.

12.8 Plejepligt af beskyttede naturtyper og fortidsminder

Forsvaret har som en statslig arealforvaltende myndighed pligt til at pleje de af sine arealer, som er registreret som beskyttet naturtype. Dette fremgår af udkast af 3. juli 2007 til "Vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttede naturtyper". Udkastet har været i offentlig høring, og forventes udsendt i 2008. Se høringsudkastet [her](#).

I vejledningsudkastets kapitel 3.4 under naturpleje fremgår følgende:

"Naturpleje

Plejeforanstaltninger, der klart tjener til at opretholde områdets hidtidige tilstand, vil kunne ske uden dispensation. Dette gælder for eksempel fjernelse af selvsået opvækst af træer, buske og invasive arter i begrænset omfang.

Foranstaltninger, der rækker ud over almindelig pleje af områdets hidtidige tilstand, kræver dispensation, selv om de tager sigte på at forbedre naturtilstanden, f.eks. hvis der er tale om en genopretning af en tidligere tilstand ved at fjerne bevoksninger af invasive arter. Det gælder dog ikke, hvis sådanne arbejder udføres med hjemmel i en fredning, og det i fredningen er bestemt, at forbudene i § 3 ikke skal gælde for de pågældende arbejder, jf. lovens § 38, stk. 5. Se endvidere afsnit 5.7 om rydningsbestemmelser efter lov om drift af landbrugsjorder. Opmærksomheden henledes i denne forbindelse på undtagelsesreglen i § 2 i bekendtgørelsen om beskyttede naturtyper, jf. ovenfor afsnit 3.2.

Pleje af beskyttede naturtyper ejet af kommuner

Baggrund for pleje

De lysåbne naturtyper er en speciel og meget vigtig del af den danske natur. Betegnelsen dækker over en række forskellige naturtyper: klit, hede, overdrev, strandeng, fersk eng og mose med hver deres specielle dyre- og planteliv. Balancen mellem de naturmæssige vilkår og den kulturbetingede påvirkning er vidt forskellig og spænder fra stort set ingen påvirkning af klitter og klitheder til et behov for vedvarende ekstensiv drift af bl.a. enge og overdrev. Såfremt den jordbrugsmæssige udnyttelse i form af græsning eller høslæt ophører på kulturpåvirkede naturarealer som strandeng, fersk eng, overdrev samt visse hede- og mosearealer, vil de over varierende tidsrum skifte karakter. Den lysåbne vegetation vil gradvis forsvinde i takt med, at arealerne går over i tagrør, høje urter eller gror til med vedplanter. En sådan udvikling vil på sigt indebære, at en række af de efter lovens § 3 beskyttede naturtyper forsvinder, således at den biologiske diversitet formindskes, og landskabets karakter ændres.

Plejepligt

Efter naturbeskyttelseslovens § 52, stk. 1, har kommuner, som ejer ikke fredede arealer, der omfattes af bestemmelserne om beskyttede naturtyper i lovens § 3 pligt til at pleje disse.

Denne pligt gælder dog ikke for vandløb og søer. Efter naturbeskyttelseslovens § 52, stk. 2 skal kommunen pleje egne arealer indenfor de internationale naturbeskyttelsesområder i overensstemmelse med Natura 2000-planen.

Plejepligten indebærer, at den pågældende myndighed har ansvaret for, at de pågældende områder ikke varigt skifter karakter og for at forhindre at der sker irreversible skader. Dette opnås f.eks. ved fra tid til anden at tage slet, afgræsning el. lign. eller ved at fjerne bl.a. selvsåede træer og buske for at undgå at arealerne varigt skifter karakter.

Når staten ikke udtrykkelig er nævnt, skyldes det, at det forudsættes, at de statslige arealforvaltende myndigheder løbende træffer de foranstaltninger, som er nødvendige for at holde deres arealer i en rimelig stand. På arealer, der ejes af Miljøministeriet, varetager Skov- og Naturstyrelsen pleje af de beskyttede naturtyper. Bestemmelsen omfatter ikke arealer, der tilhører 28 kirker og præsteembeder. Det bemærkes, at kommunerne i forbindelse med udøvelse af tilsynet i medfør af lovens § 73 kan gøre statslige arealforvaltende myndigheder opmærksom på eventuel manglende pleje.

I modsætning til kommuner og staten har private ejere af § 3 områder ikke pligt til aktivt at bevare tilstanden af den beskyttede naturtype gennem pleje m.v. Private har således ingen handlepligt men kun en pligt til ikke at foretage noget, der ændrer naturtilstanden. ”

12.9 Museumsloven

Museumsloven varetager den arkæologiske kulturarv (Lovbekendtgørelse nr. 1505 af 14. december 2006. Med ændringen af Naturbeskyttelsesloven er beskyttelsen af fortidsminder samt sten- og jorddiger endvidere flyttet over i Museumsloven (Jf. Ændringslovens §4). Se loven [her](#).

12.9.1 Den arkæologiske kulturarv

Den arkæologiske kulturarv omfatter spor af menneskelig virksomhed, der er efterladt fra tidligere tider, dvs. strukturer, konstruktioner, bygningsgrupper, bopladser, grave og gravpladser, flytbare genstande og monumenter og den sammenhæng, hvori disse spor er anbragt.

Findes der under jordarbejder fortidsminder, eller en for den pågældende lokalitet usædvanlig naturhistorisk genstand, skal arbejdet straks standses og fundet anmeldes til kulturministeriet eller det nærmeste statslige eller statsanerkendte kulturhistoriske museum. Denne beslutter snarest, om arbejdet kan fortsætte, eller om det eventuelt skal indstilles, indtil der er foretaget en arkæologisk undersøgelse.

Alle kendte arkæologiske fund er registreret i Dokumentationskontoret i Kulturarvsstyrelsen med et sognebeskrivelsesnummer ("Sb.nr."). Numrene er fortløbende indenfor de enkelte sogne. Fredede fortidsminder er udover ovennævnte nummer tillige forsynet med et fredningsnummer ("Fr.nr") og registreret i Kulturarvsstyrelsen (www.dkconline.dk).

12.9.2 Beskyttelse af fortidsminder

Frem til 1. oktober 2004 har synlige fortidsminder været beskyttet efter naturbeskyttelsesloven, men er derefter overført til museumsloven, som således gælder for samtlige fortidsminder. Beskyttelseslinjen i forhold til fortidsminder findes dog stadig i naturbeskyttelsesloven.

Beskyttelsen af fortidsminder indebærer et forbud mod at ændre tilstanden. Der må endvidere ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, der fastlægger skel gennem fortidsminder.

På fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes, og der må ikke anvendes metaldetektor.

12.9.3 Beskyttelse af sten- og jorddiger

Beskyttelse af jord- og stendiger er pr. 1. oktober 2004 overført fra naturbeskyttelsesloven til museumsloven § 29 a.

Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende. Ved sten- og jorddiger forstås menneskeskabte forhøjninger af sten, jord, græstørv eller lignende materialer, der fungerer eller har fungeret som hegn og har eller har haft til formål at markere administrativ ejendoms- eller anvendelsesmæssige skel i landskabet.

Ved ændringer forstås ethvert jordarbejde i diget – f.eks. etablering af gennemkørsler, fjernelse af digestrækninger, frapløjning eller afskrælning af diget, fjernelse af rødder og stød fra bevoksning.

Bevoksningen på diget er ikke beskyttet, men kan uden dispensation skæres ned – dog må rødder og stød ikke fjernes.

Fra 1. august 2001 er den generelle beskyttelse af sten- og jorddiger udvidet til at gælde: alle stendiger

- andre diger (jorddiger), der er angivet på det sidst reviderede kortværk fra Kort og Matrikelstyrelsen 1:25000 (4 cm kort) før 1. juli 1992 fra det pågældende område
- alle offentligt ejede diger
- alle diger på og ved beskyttede naturtyper som enge, overdrev, heder og lignende - uanset om de er vist på de trykte kort eller ej.

På kortbilagene til denne plan er indtegnet de sten- og jorddiger, som Skov- og Naturstyrelsen har konstateret ved markregistrering, eller som fremgår af 4-cm kort.

Sten- og jorddiger kan i enkelte tilfælde være beskyttede som *fortidsminder*. Diger tilhører den kategori af fortidsminder, som først er fredet, når ejeren har modtaget meddelelse om digets tilstedeværelse på ejendommen. Et sten- eller jorddige, der er beskyttet som fortidsminde, er alene omfattet af reglerne om fortidsminder.

12.10 Vandløbsloven

I forlængelse af kommunalreformen og amternes nedlæggelse, er Vandløbsloven ændret. Den p.t. gældende lovbekendtgørelse er LBK nr. 789 af 21. juni 2007. Se lovbekendtgørelsen [her](#).

Med *vandløbsloven* tilstræbes det at sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand under hensyntagen til de natur- og miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som er fastsat i henhold til anden lovgivning.

Vandløbsloven omfatter alle vandløb, grøfter, kanaler, rørledninger og dræn samt søer, damme og andre lignende indvande, *som har betydning for mere end en enkelt ejendom*.

Loven regulerer en række forhold vedrørende vandløb, heriblandt vandløbenes almindelige benyttelse, vedligeholdelse, restaurering og regulering samt anlæg af nye vandløb og etablering af udpumpningsanlæg, broer, opstemningsanlæg m.m.

Vandløb inddeles administrativt i offentlige og private vandløb, som ikke vedrører ejerforholdet. Kommunen er vandløbsmyndighed for såvel offentlige som private vandløb.

For offentlige vandløb udarbejder vandløbsmyndigheden et regulativ, som indeholder bestemmelser om vandløbets skikkelse eller vandføringsevne, vedligeholdelse og restaureringsforanstaltninger samt andre relevante forhold.

For private vandløb kan der af vandløbsmyndigheden fastsættes bestemmelser om vandløbets vedligeholdelse.

Langs naturlige eller i regionplanen højt målsatte vandløb (såvel offentlige som private) og søer er der i medfør af vandløbslovens § 69 udlagt beskyttelsesbræmmer i 2 m's bredde. I bræmmen er der forbud mod dyrkning, jordbehandling m.v. Når vandplaner efter miljømålsloven træder i kraft i et vanddistrikt, vil der ikke længere være tale om vandløb og søer, der er højt målsat i regionplanen, men vandløb og søer, der i vandplanen har miljømålet god tilstand eller godt økologisk potentiale.

Herudover gælder en række generelle bestemmelser for alle vandløb, uanset om de er offentlige eller private. Udover bestemmelser vedrørende vedligeholdelse, sejlads m.v. gælder således bl.a. at vandløbsmyndigheden skal godkende følgende: Regulering af vandløbets skikkelse, herunder forløb, bredde, bundkote og skråningsanlæg; sænkning af vandstanden i eller tørlægning af søer; anlæg af nye vandløb; anlæg af broer, overkørsler eller lignende; anlæg eller ændring af opstemningsanlæg eller andre anlæg, der kan hindre vandets frie løb eller i øvrigt kan være til skade for vandløbet.

Vandløbsloven angiver en godkendelsesprocedure for ovennævnte ændringer.

12.11 Skovloven

Lovbekendtgørelse om Skovloven (LBK nr. 793 af 21. juni 2007) skal medvirke til at værne og bevare de danske skove, forøge skovarealet og sikre bæredygtig skovdrift. Bæredygtig drift betyder inddragelse af såvel økonomiske som økologiske og sociale værdier. Se lovbekendtgørelsen [her](#).

I skovlovens formålskapitel er fremhævet, at der i offentligt ejede skove skal lægges særlig vægt på at bevare og øge skovens biologiske mangfoldighed, og sikre, at hensynet til landskab, naturhistorie, kulturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftsliv kan tilgodeses.

Det enkelte fredskovspligtige areal skal administreres ud fra en helhedsbetragtning, og der skal lægges særlig vægt på de landskabelige, naturhistoriske, kulturhistoriske og miljøbeskyttende hensyn, samt hensyn til friluftslivet.

Skovloven administreres af Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen ved det lokale statskovdistrikt (for Nørre Uttrup Øvelsesplads er det Buderupholm Statsskovdistrikt).

Skovloven omfatter fredskovspligtige arealer som er:

- 1) Arealer, som miljøministeren har besluttet skal være fredskovspligtige
- 2) Arealer, der i matriklen eller tingbogen er noteret som majoratsskov
- 3) Arealer med skov, der ejes eller erhverves af stat, kommuner eller folkekirke, arealer, der ejes af disse, og hvor skov etableres eller indfinder sig, samt tilhørende arealer uden træbevoksning.

For skovbevoksede, fredskovspligtige arealer i de internationale naturbeskyttelsesområder skal der efter skovloven udarbejdes Natura 2000-skovplaner for at sikre naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne.

12.12 Fredskovspligt

Siden skovforordningen af 27. september 1805 har der i Danmark eksisteret fredskovspligt. Skove, der tilhører staten er jf. skovlovens § 3, stk.1 fredskovspligtige. Hvorvidt et bevokset areal er at betragte som skov i lovens forstand beror på et konkret fagligt skøn. Af bemærkningerne til loven fremgår det dog, at man ved administration af loven som hovedregel vil karakterisere arealer som skov, hvis de er bevoksede med træer, som danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne sluttet skov af højstammede træer, og hvis de som hovedregel er større end 0,5 ha og mere end 20 meter brede.

På Nørre Uttrup Øvelsesplads er i alt 89,4 ha omfattet af fredskovspligt på plantidspunktet, se bilag 2.

Fredskovspligt er en permanent reservation af arealer til bæredygtig skovdrift og fredskovpligtige arealer skal således som hovedregel holdes bevoksede med træer, der danner, eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne sluttet skov af højstammede træer. Der er dog mulighed for at anvende op til 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal (den enkelte skov) til skovgræsning eller stævningsdrift. Andre 10 pct. kan lægges ud til juletræer og pyntegrønt i kort omdrift og endelig kan 10 pct. lægges ud som åbne naturarealer.

På fredskovspligtige arealer må der ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald. Der må dog opføres byggeri, etableres anlæg eller gennemføres terrænændringer, som er nødvendigt for driften, herunder arbejdsstier på op til 10 kvadratmeter i skove på over 20 ha, hvor der ikke er andet driftsbyggeri. Der må endvidere opføres spejderhytter, skovbørnehaver og lignende byggeri, der særligt tilgodeser børns og unges friluftsliv. Der kan gives dispensation til andre former for byggeri mv., men praksis er meget restriktiv.

Sammenhængende fredskovspligtige arealer må ikke udstykkes hvis delene er under en vis størrelse, dvs. 50 ha på gode jorder stigende til 200 – 300 ha på ringere jorder.

Af Skovloven fremgår det endvidere at ydre skovbryn af løvtræer og buske skal bevares, og at søer, vandløb, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, ferske enge og overdrev, der hører til fredskov (og som ikke er omfattet af Naturbeskyttelseslovens bestemmelser fordi de er

mindre end de deri fastsatte størrelsesgrænser), ikke må dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres.

12.13 Fredninger

Der findes ingen deklarationsfredninger på Nørre Uttrup Øvelsesplads.

12.14 Retningslinier for anvendelse af sprøjtegifte (pesticider) og gødskning

Med udgangspunkt i forsvarets Pesticidhandlingsplan af 16. marts 2000 er det med udgangen er 2002 forbudt at bruge pesticider på forsvarets arealer, medmindre der er sikkerhedsmæssig eller andre særlige årsager, der gør sig gældende (f.eks. i forbindelse med bekæmpelse af Kæmpebjørneklo).

Forsvaret har besluttet, at gødskning begrænses – i overensstemmelse med Skov- og Naturstyrelsens politik for landbrugsarealer- til maksimalt 80 % af normal kvælstofnorm fastsat af Direktoratet for FødevarerErhverv for de pågældende afgrøder.

12.15 Vildtpleje

Jagt og regulering af vildt indgår som et element i forsvarets naturforvaltning og skal bidrage til at sikre sunde og bæredygtige bestande af vildt samt at skabe rum for en naturlig udvikling af den øvrige fauna på forsvarets arealer. Det tilsigtes derfor, at der på forsvarets arealer drives jagt og regulering samt foretages vildtpleje på en sådan måde, at der opretholdes sunde, afbalancerede og righoldige bestande af de jagtbare vildtarter uden udsætning. Der kan især for hjortevildt være tale om en afbalancering af lokale bestande med henblik på at tilpasse køns- og aldersfordeling og eventuelt bestandens størrelse. Denne afbalancering kan ske gennem særlige naturplejeforanstaltninger og eventuelt beskydning.

Endvidere kan forsvarets arealer gennem udvandring virke som vildtreservoir for de omkringliggende arealer.

I den udstrækning den militære brug gør det muligt, skal arealerne til enhver tid fremtræde som fristeder for den danske fauna.

Jagtofficeren planlægger årligt beskydningen af de forskellige vildtarter og tilrettelægger jagerne i overensstemmelse hermed. Beskydningen holdes normalt på et niveau, der ligger under den naturlige tilvækst. For skadevoldende vildt (mink, krage og skade) udnyttes dog alle muligheder for regulering.

Generelt gælder følgende vedrørende jagt og regulering:

- Eventuelle vildtagres placering fastlægges i drifts- og plejeplanerne.
- Gødskning begrænses i overensstemmelse med Skov- og Naturstyrelsens politik for landbrugsarealer til maksimalt 80 % af normal kvælstofnorm fastsat af Direktoratet for FødevarerErhverv for de pågældende afgrøder.
- Fældefangst må foregå i henhold til de herfor gældende regler, jf. BEK nr. 868 af 04/07/2007 Bekendtgørelse om vildtskader.

Der må ikke:

- gennemføres opdræt og udsætning til afskydning,
- foregå fodring af andefugle i og ved vandhuller og vådområder,

- skydes fuglevildt på pladser, hvor der fodres i jagtsæsonen,
- drives jagt på vandfugle (gæs, ænder, vadefugle (minus skovsneppe), blichøne og måger) på søer og i vådområder med åben vandflade på over 2 ha, da disse områder regnes for vigtige rasteplasser for andefugle, og derfor skal sikres fred, og
- drives jagt i udpegede Ramsar-, EF-fuglebeskyttelses- og habitatområder på arter, som områderne er udpegede med henblik på at beskytte.

FREMTIDIGE BEHOV OG ØNSKER

13 Forsvarets fremtidige behov og ønsker

I forbindelse med udarbejdelsen af nærværende revision af drifts- og plejeplanen har Trænregimentet på vegne af Aalborg Kaserne beskrevet de fremtidige ønsker for anvendelsen af øvelsespladsen fra 2007 frem til år 2021.

13.1 Terrænets fremtidige benyttelse

- ♦ Der må i fremtiden forudses en – i forhold til nuværende – væsentlig øget anvendelse af terrænet til militær uddannelse.

Den tidligere beskrevne nuværende anvendelse af terrænet (kap. 8) forudses således fortsat, blot med et øget aktivitetsniveau.

Der forventes indenfor kort tid behov for etablering af

- Lille øvelsesområde til bjergning af køretøjer (evt. i den sydlige del af Søndre Grusgrav). 8 meter bred og 2 meter dyb og 70 meter lang. Alternativt placeres den et stykke sydvest for Kammerdal Sø, på et lavtliggende, vådt areal i bunden af et nuværende bæltespor ud mod Gammel Hvorupvej.
- Nærkampus, en hal og tilhørende p-plads
- Feltforhindringsbanen skal udbygges. Den gamle feltbane skal renoveres

Foruden ovennævnte forventes der også at opstå et behov for at etablere en terrænkørebane. Etableringen af denne terrænkørebane indgår ikke i nærværende drifts- og plejeplan, men projektet tages op af forsvaret inden for en nær fremtid.

13.2 Drift og pleje af skovområder

FBE har i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen afklaret ønsker og forslag til den fremtidige drift og pleje af skovområderne. Der er taget udgangspunkt i den eksisterende plan for skovene, hvor intentionerne er:

- Fremover at drive skovene efter naturnære principper. På sigt udlægges der skovudviklingstyper.
- Naturindholdet i skoven fastholdes ved at Vestre Plantage fortsat drives ekstensivt. Herved skabes der også mere stabile bevoksninger. Det drejer sig om afdelingerne 1, 2, 4, 5 og 6. Meget af Vestre Plantage er præget af åbne skovpartier med kuperede indlandsklitter. Klitterpartierne bevares, uden tilplantning.
- I Centralskoven fungerer afdelingerne 8, 11 og en del af 19 som et slags bredt skovbryn mod syd ud til den åbne slette Trekanten, og indeholder blandt andet gamle birke- og skovfyrbevoksninger.

- Med de arealer der er udlagt til ekstensiveret drift og visse steder urørt skov kan denne brynkarakter styrkes, og naturindholdet øges.
- Generelt for den øvrige skovbevoksede del kan naturindholdet styrkes ved at øge indslaget af selvsået løv, at øge løvandelen ved anlæggelse af nykulturer og bryn, at bevare gamle enkeltræer samt redetræer og træer til henfald.

Særlige bestemmelser for skovarealerne

Der kan afholdes øvelser i skovene, herunder bivuakering, indretning af stillinger og etablering af de nødvendige gravearbejder for at tilgodese uddannelseskravene. De almindelige gravebestemmelser skal overholdes nøje. Dog må der ikke graves i skoven øst for Hvorup Kirkevej.

I øvrigt er det forbudt at

- Beskadige træer ved skæring i bark, islagning af søm og lignende.
- Afskære/afklippe grene af træer og buske.
- Ophugge, opgrave eller oprykke træer og buske.

Har enhederne behov for sløringsmaterialer vil dette kunne blive anvist af LSE AAL. Ved kørsel med hjulkøretøjer på vejene i skoven skal der udvises størst muligt hensyn overfor beplantningen for at undgå barkafskrab og beskadigelse af rødder (dette gælder også bælte køretøjer i bæltespore i Vestre Plantage).

Al afmærkning med minestrimmel o.l. skal fjernes når det enkelte uddannelsesforløb er afsluttet.

Skovene generelt

Den gode og flersidige drift af skovene på Nørre Uttrup Øvelsesplads skal fortsætte.

På længere sigt skal der ske en større anvendelse af løvtræ og stabile, længelevende nåletræarter.

Gamle enkeltræer skal i højere grad bevares til gavn for dyrelivet. Det samme gælder redetræer og enkeltræer til henfald, der får lov til at stå tilbage til gavn for flora og fauna.

I skovbryn bevares løv, og nye skovbryn anlægges med robuste løvtræer og med indblanding af hjemmehørende buskarter.

Inden for den kommende, 15-årige planperiode vurderes det, at ingen af de bevoksninger som ikke er ramt af stormfald er modne til afdrift.

Vestre Plantage

For at beskytte mod slid ønskes de skovbevoksede dele af Vestre Plantage fortsat skovbevoksede. Men de ønskes gjort mere stabile, med mulighed for overgang til ekstensivt drevet blandingsskov med selvforyngelse. Der skal endvidere sikres indblanding af naturlige buskarter som Ene m.v. Rødgranbevoksninger som eventuelt går i opløsning inden for planperioden konverteres derfor til løv- og fyrrearter, som kan danne stabile og robuste bevoksninger. Hvis det bliver nødvendigt at foretage renafrifter i nåletræbevoksninger efterlades eventuelle løvtræer. På grund af Vestre Plantages særlige naturværdier som kuperet indlandsklitområde skal eksisterende klitområder ikke tilplantes, men bevares som klit.

Centralskovens afdelinger 8, 11 og 19

I Centralskoven kan afdelingerne 8, 11 og en del af 19 fungere som et bredt skovbryn ud til den åbne slette Trekanten. Området indeholder bl.a. gamle birke- og skovfyrbevoksninger. Ved en gradvis ekstensivering af driften som i Vestre Plantage kan brynkarakteren styrkes, og naturindholdet øges også i denne del af skoven. Granbevoksningerne i disse afdelinger konverteres på sigt til løvtræ for at skabe et varieret skovbryn.

Den nye store egekultur fra 1992 i afd. 8 litra c tyndes normalt, og ved hugst søges der på længere sigt skabt et åbent skovbryn med rig undervækst af buske.

De gamle birkebevoksninger fra 1955 i afd. 8 b, 11 d, 18 h og 19 c er i 1997 overgået til urørt skov, bl.a. på grund af deres værdi for fuglelivet, som eksempel den fåtallige art Grønspætten. Den lille skovfyrbevoksning på 0,3 ha fra 1940 i afd. 8 e er ligeledes udlagt til urørt skov.

Nytilplantninger i afdeling 15 og 26

Nytilplantningerne i afdeling 15 og 26 fra henholdsvis 1998 og 1999 er anlagt overvejende med eg og med indblanding af bøg, skovfyr og østrigsk fyr. Endvidere er anvendt hjemmehørende buskarter i bryn.

14 Skov- og Naturstyrelsens forslag til beskyttelse og forbedring af naturværdier og offentlighedens adgang

14.1 Forslag til en overordnet målsætning for områdets fremtidige naturtilstand

Det er Skov- og Naturstyrelsens ønske at Nørre Uttrup Øvelsesplads bevares som et varieret og værdifuldt landskab, hvor balancen imellem naturtyperne sikrer bedst mulige forhold for et varieret dyre- og planteliv under respekt for den militære anvendelse af terrænet.

Plejetiltag skal udføres uden brug af gødning og sprøjtemidler, og de lovgivningsmæssige forpligtigelser som beskrevet i kap. 8 skal efterleves.

Skov- og Naturstyrelsen skal foreslå følgende konkrete tiltag:

14.2 Forbedringer til pleje af græsarealer

Overdrev og slettearealer

Det foreslås, at handlingsplanen for slåning af de åbne græsarealer, nævnt under 1. prioritet i den tidligere drifts- og plejeplan, iværksættes snarest muligt. Det vil sige en årlig slåning af alle overdrevs- og slettearealerne, som angivet på nærværende plans figur 5, afsnit 10.4. Det foreslås, at de orange arealer på nævnte figur slås først. Disse områder er i hastig tilgroning i ung tjørneopvækst som følge af, at de stort set ikke har været slået siden 1997. Om nødvendigt ryddes de med en grenknuser før slåning. Mange steder er tjørneopvæksten dog stadig så ung, at den vil kunne afklippes i forbindelse med græsslåningen.

Det er vigtigt, at slåningen allerede igangsættes i 2007. Slåningen bør af hensyn til insektfaunaen og blomsterplanternes frøsætning dog ikke foretages tidligere end d. 15. juli, ligesom klippehøjden ikke bør være lavere end 15-20 cm. Det afslåede plantemateriale fjernes om muligt fra arealet for at udpine jorden. Herved opnås en ændring fra de mere næringskrævende kulturgræsser til de mindre næringskrævende overdrevsplanter.

Arealet kan med fordel klippes i to tempi med 2-3 ugers mellemrum, i en mosaik, således at alt ikke fjernes på én gang. Hermed bevares gemmested for dyr i en periode efter den første slåning.

14.3 Forbedringer i plejen af skovarealer

Skov- og Naturstyrelsen er af den opfattelse, at særligt på magre skovdyrkningslokaliteter bør vedproduktionen nedprioriteres til fordel for et vedvarende skovdække med størst muligt naturindhold. Anlæg af monokulturer af nåletræ samt renafdrifter virker uhensigtsmæssigt i forhold til forsvarets primære behov og bør ophøre.

Skov- og Naturstyrelsen foreslår, at den fremtidige målsætning og tilstandskrav til skovarealerne er:

- At skovene fortsat tilvejebringer *varierede muligheder for øvelsessituationer* såsom taktisk fremrykning, eftersøgning/rydning, patruljeuddannelse, sløring, BSO m.m. Det stiller

krav til et varieret skovbillede bestående af løvtræer og nåletræer – gerne med blandede, u-ensaldrende bevoksninger.

- At skovene fortsat søges opbygget som *vedvarende skov* med vægt på hjemmehørende, stabile og sunde træarter, der er tilpasset lokaliteten. Udgifter til skovdriften kan herved på lang sigt forventes reduceret, da der ikke foretages renafrifter og dermed omkostningskrævende nyplantninger, hvor skovbilledet skal genopbygges forfra. I tilgift hertil kommer, at brug af pesticider kan undgås da evt. behov herfor netop er i nyplantnings- og kulturfasen.
Renafrifter bør helt ophøre, da der i forbindelse med renafrifter sker en frigivelse af næringsstoffer, der kan udvaskes til undergrunden.
- At der fortsat bør ske en *styrkelse af biodiversiteten* i skovene. Ved især at satse på hjemmehørende, lokale træer øges biodiversiteten, idet disse træer i højere grad kan opfylde mange dyre- og plantearters særlige tilpasningskrav. Ved brug af lokalt hjemmehørende plantemateriale mindskes risikoen for ustabilitet og sygdom endvidere betragteligt, og svækkede og døende træer kan efterlades i skoven med minimal risiko for sygdomsspredning. En lang række hulrugende fuglearter, flagermus, insekter og svampe er tilknyttet sådanne svækkede og døde træer.
Modsat forholder det sig ved traditionelle, produktionsorienterede nåletræsarter som f.eks. sitkagran og rødgran. Her gives sjældent plads til døende og døde træer, da svækkede træer som følge af tørke, vindpåvirkning m.m. bliver udsat for insektangreb (typograf, micans m.fl.), der kan opformeres i en sådan grad at også sunde graner kan angribes. Monokulturer af ensaldrende rødgran og sitka er derfor helt uegnede i en naturnær sammenhæng.
- At der fortsat bør ske en styrkelse af *stabiliteten* i skovene. Ved at skabe et fler-etageret og blandet skovbillede af løv i forskellige aldre og blandinger, mindskes risikoen for stormskader betydeligt. Naturlig foryngelse forløber endvidere lettest i blandingsbevoksninger, da mange træarter ofte er i bedre stand til forynge sig under en anden art end sig selv.

Foruden at forbedre skovmiljøet og stabiliteten, vil ovenstående skovmiljø give skovforvalteren friere hænder til at skabe de skovterræner man ønsker. Eksempelvis kan man med passende hugstindgreb skabe områder med meget tæt underskov til brug for f.eks. øvelser i “kamp i lukkede terræner”, eller man kan hugge større lysninger til brug som faste bivuakeringsområder i en periode. Skoven vil endvidere være meget mere stabil end de tidligere nåletræsplantager og hurtigere til at regenerere efter skader. Det skal dog bemærkes at der går mange år før skoven har nået dette stadium – godt 100 år.

14.4 Pleje, genopretning og beskyttelse af vådområder

Vådområder

Det ene af vådområderne på terrænet, Voerbjerg Sø, er i dag under tilgroning af pil, der foruden at bortskygge kantvegetationen, medvirker til at sænke såvel vandstand som vandtemperatur. Ved at fjerne pilekrattet hæves vandtemperaturen, og padder og vanddyr, der er afhængige af en lav vandet, varm bredzone, tilgodeses.

Pil rodskyder temmelig aggressivt, når den beskæres, og et plejeindgreb vil således kræve kontinuerlig nedskæring i den efterfølgende årrække. Ved nedskæring i vækstsæsonen, når bladene er under udvikling, hæmmes genvæksten dog, ligesom høje stødsrud giver lavere stødfrekvens. Alternativt kan det blive nødvendigt at trække pilen op med rod.

Dele af det afskårne materiale kan med fordel samles i mindre bunker til gavn for snoge og firben – dog ikke i umiddelbar nærhed af vandhuller, på moseområder eller på overdrevarsarealer.

Skov- og Naturstyrelsen foreslår at følgende vandhuller plejes:

Voerbjerg Sø: Efter retableringen og nyudgravningen i 1996 er søen nu atter under tilgroning i pilebuske, især langs sydkanten. Her er der et stort behov for pleje, som indebærer løbende nedskæring af opvækst. Udover fjernelse/nedskæring af pilebuske fra bredzonen bør hybenroser ligeledes fjernes helt.

Kammerdal Sø: Den nyetablerede Kammerdal Sø er i fin tilstand i 2006, og har endnu ikke noget plejebæhov.

Lille sø øst for Kammerdals Høj: Den lille sø (vandhul) i krattet mellem Kammerdal Høj og Gilsiggård trænger til rydning af træopvækst omkring hullet samt en oprensning og nivellering af de stejle kanter, der er fremkommet ved lastvogne og andre terrængående køretøjer.

14.5 Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo

Enkelte steder på øvelsespladsen findes der Kæmpe-Bjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*). Kæmpe-Bjørneklo stammer oprindeligt fra Kaukasus og kom til Danmark omkring 1870. Planten er som regel to-årig og bliver allerede det andet år 2-4 meter høj, nogle gange højere. Planten er yderst aggressiv og så konkurrencedygtig, at den kan fortrænge den naturlige, hjemmehørende flora. Frøene fra Kæmpe-Bjørneklo er flade og lette og kan blæse langt væk, ligesom de flyder fint på vand. Når dertil kommer, at en enkelt plante kan sætte ca. 50.000 frø, kan blot en lille bestand af planten hurtigt sprede sig til endog store arealer. Frøene kan bevare spireevnen i jorden i mindst 7-8 år. Planten visner helt ned om vinteren og efterlader jorden bar, hvorved der særligt langs vandløb kan ske en udvaskning af jorden samt en ødelæggelse af bredderne.

Skov- og Naturstyrelsen finder det væsentligt, at Nørre Uttrup Øvelsesplads fortsat bekæmper Kæmpe Bjørneklo på terrænet i den kommende 15 års periode, og skal foreslå en kombination af følgende forslag til fremtidig bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo:

Bekæmpelse kan foregå enten ved slåning, rodstikning i 5-10 cm dybde eller opgravning.

Slåning er en forholdsvis arbejdskrævende proces, der kræver en stædig og tilbagevendende indsats. Frø i jorden kan sørge for nye planter i op mod en halv snes år, og rødderne fra afslåede planter kan sætte sideskud, der allerede samme år kan sætte frø. Slåning kan i nogen tilfælde med held kombineres med *punktsprøjtning* med Round-Up udenfor vådområderne.

Det er meget vigtigt at planterne slås første gang om foråret, *inden* der udvikles blomsterskærme (uudviklede blomsterskærme kan i nogle tilfælde færdigudvikles og afmodne selv *ef-*

ter slåning). Ved senere behandling fjernes blomsterskærmen fra arealet og destrueres (brændes). På nogle arealer vil gentagen behandling i løbet af vækstsæsonen være nødvendig.

Mindre, nyspirede planter kan med fordel *rodstikkes* i 5-10 cm. dybde. Rodstikning er den mest sikre metode, og om end det umiddelbart virker tidskrævende skal man, i modsætning til den nuværende praksis, ikke gentage behandlingen. Rodstikning er kun mulig ved nyetablerede planter – og også her, er det meget vigtigt, at det sker inden der udvikles blomsterskærme.

Kæmpe Bjørnekloen kan forveksles med den mindre art *Almindelig Bjørneklo* og *Angelik* – særligt i det spæde stadie. Disse plantearter er naturligt hjemmehørende i Danmark, er ikke invasive, og skal naturligvis ikke fjernes.

Det skal bemærkes at der, med udgangspunkt i forsvarrets Pesticidhandlingsplan af 16. marts 2000, efter 2002 indtræder et generelt forbud mod anvendelse af pesticider på forsvarrets arealer, i lighed med andre statsejede arealer, medmindre der er sikkerhedsmæssige eller andre særlige årsager, der gør sig gældende.

14.6 Offentlighedens adgang

Skov- og Naturstyrelsen foreslår, at offentligheden gives adgang til området til fods og evt. på cykel, når der ikke foregår øvelsesaktiviteter på terrænet. Ved naturlige indfaldsveje opstilles skiltestandere, der orienterer om retningslinier for offentlighedens adgang, ligesom der med fordel kan etableres afmærkede stiforløb og udarbejdes vandretursfoldere.

Etablering, af P-mulighed på Grønne Plads ved mindsteningen kunne bruges som udgangspunkt for en spændende og afmærket tur igennem Vestre Plantage og ud i det åbne syd for plantagen til Kammerdal Høj og tilbage til plantagen.

Oplysninger om offentlighedens adgang såvel som drifts- og plejeplanen bør være tilgængelige på en af forsvarrets relevante hjemmesider.

14.7 Vildtpleje

Nørre Uttrup Øvelsesplads ligger i en landsdel med en moderat vildtbestand. Småbiotoper og græsarealer byder på et godt fødegrundlag og Skov- og Naturstyrelsen vurderer derfor, at der ikke er behov for at anlægge kunstige vildtagre. De mange levende hegn samt skovbryn fungerer som ”vildtagre” og de kan evt. suppleres med frugtbærende træer og buske såsom æble, mirabel og slåen.

AFVEJNING

15 Afvejning af benyttelse og beskyttelse

Som led i planprocessen har forsvaret og Skov- og Naturstyrelsen i fællesskab drøftet og foretaget en afvejning af de forskellige ønsker og forslag til den fremtidige benyttelse og beskyttelse, som er beskrevet i de to foregående kapitler. Afvejningen blev foretaget på et møde på Aalborg Kaserne den 28. november 2006. Mødet blev afholdt mellem Trænregimentet, Aalborg Kaserne, Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste og Skov og Naturstyrelsen.

15.1 Vurdering af ønsker og forslag fra forsvaret

15.1.1 Terrænets fremtidige benyttelse

- Det blev taget til efterretning, at der i fremtiden må forudses en - i forhold til nuværende (2007) – øget anvendelse af terrænet. Den nuværende anvendelse af terrænet (beskrevet i nærværende plans kapitel 7) forudses således fortsat, blot med væsentlig øget aktivitetsniveau. Der var enighed om, at terrænet er robust, og kan klare det forventede, øgede aktivitetsniveau, forudsat at de mest sårbare områder fortsat er beskyttet, jf. drifts- og plejeplanens retningslinier herom.
- Forsvarets nuværende og fremtidige brug af øvelsespladsen og *eksternes brug* af øvelsespladsen blev drøftet. I forhold til tidligere oversigter over eksterne brugere skal Aalborg Politis brug af skydebanerne nævnes. På det seneste har der ligeledes været efteruddannelse af beredskabsfolk fra Grønland. Hvad angår orienteringsløb på terrænet, benyttes de faste poster.
- Ønsket om et *nyt bjergningsområde* blev drøftet. Den nuværende aktivitet foregår i den lille, vandfyldte fordybning som er skabt af bæltekørsel, på skråningen sydøst for Oberstens Tårn. Planer om flytning til Søndre Grusgrav er nu opgivet, pga. højspændingledninger. Der blev i stedet opnået enighed om, at et nyt bjergningsområde bør placeres på et lavtliggende, vådt areal i bunden af et nuværende bæltespor ud mod Gammel Hvorupvej, sydvest for Gule Hus. Det kræver en udgravning af bælte sporet på 8 meters bredde, 2 meters dybde og ca. 70 meters længde. Eventuelt kan man veksle mellem dette bjergningsområde og det gamle. Etablering af det ny kræver sandsynligvis kommunens tilladelse efter naturbeskyttelsesloven og planloven. Kommunen skal tage stilling til dette spørgsmål.
- Forsvarets ønske om et *nærkampus* blev drøftet. Der har tidligere ligget et nærkampus i Søndre Grusgrav, men det er nedrevet for en del år siden. Tilstedeværelse af et nærkampus på øvelsespladser indgår i Hærens Operative Kommandos krav til den ny HBU-uddannelse. Trænregimentet ønsker at placere nærkampuset et sted på øvelsespladsen, hvor andre enheder også kan bruge det – dvs. på et sted hvor det naturligt indgår i andre former for øvelser. Derfor peger Trænregimentet på en placering syd for Grønne Plads på bakkefaldet op mod Oberstens Tårn. Der findes tegninger over denne mulige placering hos Trænregimentet. Skov- og Naturstyrelsen fandt, at bakke draget rummer særlig landskabelige værdier, men at det på trods heraf alligevel burde være muligt, at placere huset ind i dette område, på et diskret sted i skjul af bevoksninger. Derfor var der enighed herom, med forbehold for den nøjagtige placering, som kræver nærmere forhandlinger med kommune. Anlægget kræver tilladelse af kommunen efter naturbeskyttelseslov og planlov (zonelovgivning).

- Der var enighed om at feltforhinderingsbanen, beliggende i den nordlige del af Vestre Plantage, skal renoveres, og kan udbygges. Der skal i denne sammenhæng tages de nødvendige hensyn efter lovgivningen til den nyopdagede gravhøj. Gravhøjen benyttes i dag til et feltforhinderingsanlæg, som derfor skal ændres.
- Forsvaret ønsker at placere et nyt tårn, hvor det nu nedtagne Oberstens Tårn var placeret. Det nye tårn er tænkt som et supplement til tårn og observationspost, der står ved ”Engländerplads”. Aalborg Kommune skal oplyse, hvorvidt opstilling kræver tilladelse efter lovgivningen.

15.1.2 Drifts- og pleje af skovområder

Der var enighed om den fremtidige skovpleje, som beskrevet under afsnittene 13.2 og 14.3 med henholdsvis Forsvarets og Skov- og Naturstyrelsens fremtidige ønsker. Skov- og Naturstyrelsen opstiller en målsætning og principper for den fremtidige drift, mens Forsvarets fremsætter forslag til konkrete tiltag. De to afsnit falder godt i tråd med hinanden.

Der var enighed om, at krat der overlades til egen udvikling ikke er at opfatte som arealer der er udlagt til urørt skov.

15.2 Vurdering af ønsker og forslag fra Skov- og Naturstyrelsen

15.2.1 Forbedringer til pleje af græsarealer

Der var enighed om, at plejetilstanden på overdrevsarealerne ikke er tilfredsstillende. Derfor skal de ind i en fast, årlig procedure.

Skov- og Naturstyrelsens forslag til pleje af de åbne arealer blev fremlagt, baseret på gennemgangen af terrænets plejetilstand i 2006, og det hertil udarbejdede kort, gengivet som figur 5 i afsnit 11.4. Der var enighed om at følge denne plan. Den medfører, at der hurtigst muligt (i 2007 og 2008) skal gennemføres rydning og slåning på de arealer der er angivet med orange på kortet. Det tilstræbes endvidere, at det afklippede materiale bortkøres. Herefter skal de slåes årligt. De øvrige græs- og overdrevsarealer, som er markeret med gult på kortet, er endnu ikke sprunget i krat. De skal derfor drives med høslet én gang årligt.

15.2.2 Forbedringer i plejen af skovarealer

Se afvejning om skovdriften ovenfor.

15.2.3 Pleje, genopretning og beskyttelse af vådområder

Skov- og Naturstyrelsens forslag om pleje og genopretning af vådområder blev tiltrådt.

Forsvaret henlede dog opmærksomheden på forsigtighedsprincippet med hensyn til nærheden til Flyvestation Aalborg og den mulige øgede risiko for birdstrike, hvis genopretning medførte øget tiltrækning af vandfugle.

Den foreslåede, løbende nedskæring af pileopvækst ved Voerbjerg Sø er dog ikke et eksempel herpå, idet man blot opretholder søens plejetilstand, og ikke skaber nye levebetingelser for vandfugle.

15.2.4 Bekæmpelse af invasive arter

Der var enighed om den fortsatte indsats mod Kæmpe-Bjørneklo på terrænet. Skov- og Naturstyrelsen foreslår, at bekæmpelsen bør foregå ved enten slåning, rodstikning i 5-10 cm's dybde eller opgravning.

Forsvaret ønsker fortsat at have en mulighed for at kunne benytte kemisk bekæmpelse (round up).

Der var enighed om at dette kunne være en mulighed, idet forsvarrets pesticidpolitik giver mulighed for at bekæmpe bjørneklo kemisk, idet planten udgør en sikkerhedsmæssig risiko for soldaterne. Når planterne er under kontrol på øvelsespladsen bør man imidlertid fremover undlade kemisk bekæmpelse af hensyn til pesticidstrategi og miljø.

15.2.5 Offentlighedens adgang

I fremtiden skal forsvarrets generelle regler for offentlighedens adgang på militære øvelsesarealer gælde på Nørre Uttrup Øvelsesplads, og der udarbejdes et ordensreglement i overensstemmelse hermed.

På afvejningsmødet blev problemet med kontrol drøftet. Fra 1. januar 2007, når Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjenestes organisation bliver fuldt implementeret, er der ingen lokale folk på terrænet til at følge op på denne opgave.

Problemer med løse hunde i forbindelse med øget offentlig adgang blev vendt, og der var enighed om at opsyn, information og bøder er de håndtag man har i forhold til problemet.

I Skov- og Naturstyrelsen har man gode erfaringer med at bruge f.eks. pensionerede politifolk til denne type tilsynsopgaver på arealer, hvor Skov- og Naturstyrelsen ikke selv har egne folk i nærheden.

15.2.6 Vildtpleje

Der var enighed om, at der fortsat ikke anlægges vildtagre på øvelsespladsen, da området i forvejen har et meget højt naturindhold, og en høj vildtbestand.

For at gennemføre en målrettet pleje til gavn for agerhøns anlægges enkelte vildtstriber på slettearealer, som beskrevet under punkt 16.8.2.3.

De mange småbiotoper, levende hegn og græsarealer byder på et godt fødegrundlag. Pleje af græsarealer i form af slåning samt vedligeholdelse af vådområder vil være med til at sikre et fortsat godt fødeudbud. Eventuelt kan plejen suppleres med plantning af frugt bærende træer og buske som vild abild, mirabel og slåen i eksisterende bryn og hegn.

15.2.7 Tilladelser fra offentlige myndigheder, samt økonomiafsnit i drifts- og plejeplanen

På afvejningsmødet meddelte forsvaret, at man ikke ønsker et økonomiafsnit i de reviderede drifts- og plejeplaner. Økonomiafsnittet er et budget over de tiltag der skal føres ud i livet i den kommende 15-års periode, dvs. de økonomiske konsekvensberegninger af planen.

Skov- og Naturstyrelsen tog denne meddelelse til efterretning.

Herudover ønsker forsvaret, at man i forhold til de tiltag der foreslås i drifts- og plejeplanen for hele den 15-årige planperiode, og som kræver tilladelse af myndigheder i henhold til en eller flere love, søger og opnår tilladelser inden planafslutningen (dette gælder specielt i forhold til § 3-arealer efter naturbeskyttelsesloven). Forsvaret er vidende om, at tilladelsen kun gælder i 3 år, og at man herefter skal søge på ny. Der var enighed om at indarbejde denne procedure i drifts- og plejeplanen for Nørre Uttrup Øvelsesplads.

PLAN

Denne del af drifts- og plejeplanen indeholder en anvisning til, hvorledes den ovenfor gennemgåede afvejning kan realiseres i praksis, herunder hvordan den skal udmøntes i retningslinier for terrænets fremtidige benyttelse, pleje og forbedring.

Sidst i nærværende kapitel, afsnit 16.15, er der opstillet en *prioriteret handlingsplan* – endvidere indsat som bilag 8. Handlingsplanen skal - foruden at give et overblik over de plejemæssige tiltag - sprede plejeaktiviteterne, og derved ressourceanvendelsen, over hele planperioden.

Planforskrifterne er endvidere illustreret på drifts- og plejekortet, indsat som bilag 3.

På baggrund af de fremsatte ønsker fra forsvaret og Skov- og Naturstyrelsen til den fremtidige brug og pleje af terrænet, og den foretagne afvejning heraf, blev et udkast til drifts- og plejeplan for Nørre Uttrup Øvelsesplads sendt i ekstern høring den 1. december 2007, med svarfrist den 15. januar 2008.

Den eksterne høringsrunde resulterede i høringssvar fra Aalborg Kommune, Dansk Ornitologisk Forening – Nordjylland samt Entomologisk Fagudvalg. De tre høringssvar er indsat bagest i nærværende plan som bilag 7.

Aalborg Kommunes kommentarer og bemærkninger i høringssvaret har medført justeringer i den endelige plan bl.a. hvad angår retningslinjer for pesticider og gødskning, offentlighedens adgang samt krav om myndighedstilladelser.

Dansk Ornitologisk Forenings ønsker og forslag er i overensstemmelse med planen.

Entomologisk Fagudvalg har fremsendt oplysninger om insektlivet samt forslag til pleje, som falder godt i tråd med de plejeforskrifter, som er angivet i planen.

16 Retningslinier for den fremtidige anvendelse af Nørre Uttrup Øvelsesplads

16.1 Overordnede målsætning for den fremtidige benyttelse, drift og pleje

Retningslinierne for den fremtidige anvendelse af Nørre Uttrup Øvelsesplads skal tilgodese følgende forhold:

- At terrænet er udlagt som militært uddannelsesområde, og derfor fortsat skal kunne opfylde forsvarets behov for uddannelsesaktiviteter.
- At den militære benyttelse sker under hensyntagen til terrænets landskabelige og biologiske værdier, som i drifts- og plejeplanperioden søges fastholdt og udbygget.
- At den rekreative benyttelse sker i det omfang, det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt og ikke forstyrrer den militære brug, samt er foreneligt med hensynet til de natur- og kulturmæssige værdier.

Drifts- og plejeplanens fremtidige målsætning er således at forbedre øvelsespladsens militære værdi som uddannelsesområde. Samtidig er det målsætningen at bevare og øge den biologiske mangfoldighed og at fastholde terrænet som et varieret og værdifuldt, naturpræget terræn, med åbne overdrevsområder og slettearealer, spredte krat, vådområder og skov med et højt naturindhold.

Igennem en mere målrettet pleje skabes en større artsrigdom i de enkelte naturtyper og udgangspunktet for den fremtidige øvelsemæssige anvendelse af terrænet er, at den militære benyttelse sker under hensyntagen til områdets landskabelige, naturmæssige og kulturhistoriske værdier, så-

ledes at der ikke sker en nedslidning eller forringelse af disse. Dette skyldes et selvstændigt ønske om at bevare disse værdier, men også at den fremtidige militære brugsværdi er stærkt afhængig af områdets landskabelige karakter og bæreevne.

16.2 Gældende bestemmelser og restriktioner for øvelsesaktiviteter

Nedenstående bestemmelser og restriktioner af april 2006 er opstillet i de såkaldt Blivende Bestemmelser, BB/KAS/ALB for Nørre Uttrup Øvelsesplads. De har været gældende fra 1. november 2001, og er indtil videre fortsat gældende, indtil BB revideres.

1. Tilhørsforhold

Øvelsespladsen hører under LSE - Aalborg Kaserner, hvorfor alle konstaterede uregelmæssigheder, uorden, uvedkommende færdsel m.v. indberettes hertil.

2. Udstrækning/afmærkning af øvelsespladsen

Sort/gule cementpæle og/eller træstolper markerer øvelsespladsens afgrænsning.

3. Offentlige veje

Der er to offentlige veje går gennem øvelsespladsen: Gammel Hvorupvej (fra Lindholm Høje til Høvej i Hvorup By), og Hvorup Kirkevej (fra syd for Gilsiggård til Høvej i nord).

4. Bestemmelser for brug af øvelsespladsen

a. Gravning

Der er udlagt et særligt graveområde, beliggende vest for Gammel Hvorupvej.

Gravearbejder, pigtrådshegn m.v. på såvel graveområdet som på den øvrige del af øvelsespladsen, skal - såfremt særlig tilladelse ikke foreligger - sløjfes senest 3 dage efter fuldførelsen / endt brug. Der gælder særlige regler for gravning i skov (se punkt b nedenfor herom).

Huller, anlæg og pigtrådshegn skal, når det ikke anvendes, være afmærket med minestrimmel.

Ved sløjfning skal terrænet planeres igen, og græstørv lægges øverst.

Såfremt der i forbindelse med den almindelige uddannelse graves enkelte skyttehuller, skal disse sløjfes straks efter brugen - såfremt tilladelse ikke foreligger.

Det er forbudt at grave skyttehuller nærmere end 2 meter fra træer, og arealer med nyplantning (sidstnævnte er markeret med indhegning af glat tråd) må ikke befærdes med køretøjer.

Ved gravearbejde må rødder fra træer ikke beskadiges og under ingen omstændigheder hugges over.

b. Bestemmelser for skovarealerne

Generelt om skoven

En væsentlig del af beplantningen på øvelsespladsen er fredskov.

Det vil i henhold til skovloven sige, at området skal holdes bevokset med træer af en sådan art og beskaffenhed samt i et sådan antal, at de skal kunne danne /komme til at danne sluttet skov af højstammede træer.

Forsvaret er ejer af skoven og er derfor i henhold til skovloven pligtig til at sikre skovens fortsatte flersidige funktion, bl.a. i forhold til produktion, biologisk mangfoldighed og friluftsliv.

Særlige bestemmelser for anvendelse af skoven til uddannelse

Som led i skovens flersidige funktion må skoven også anvendes til militære uddannelsesformål, herunder bivakering, indretning af stillinger og etablering de nødvendige gravearbejder for at tilgodese uddannelseskraevne.

I forbindelse med dette skal gravebestemmelserne i punkt 4 a ovenfor efterleves. Dog må der ikke graves i skoven øst for Hvorup Kirkevej.

I øvrigt er det forbudt at

- beskadige træer ved skæring i bark, islagning af søm og lignende,
- afskære /afklippe grene af træer og buske
- ophugge, opgrave eller oprykke træer og buske.

Har enhederne behov for sløringsmaterialer vil dette kunne blive anvist af kaserneelementet.

Ved kørsel i skoven skal der udvises størst muligt hensyn overfor beplantningen for at undgå bark-afskrab og beskadigelse af rødder (sidstnævnte navnlig bæltekøretøjer).

Al afmærkning med minestrimmel o.l. skal fjernes når det enkelte uddannelsesforløb er afsluttet.

c. Øvelser i terrænkørsel

Øvelser i terrænkørsel kan foregå i Nordre Grusgrav. Andre steder må det kun foregå efter tilladelse.

d. Færdsel på øvelsespladsen

Kørsel. Kørsel med bæltekøretøjer må kun ske **uden** for de anlagte veje, bortset fra Gilsig Motorvej, som er særligt befæstet til bæltekøretøjer, og benyttes som forbindelsesvej mellem terrænet og kaserneområdet. Kørsel med bæltekøretøjer er endvidere forbudt i skovene, bortset fra Vestre Plantage vest for Hvorup Kirkevej, hvor bæltekørsel **kun** må ske ad de faste bæltespor. De anlagte veje på øvelsespladsen er forbeholdt hjulkøretøjer.

Højspændingsmaster må ikke berøres. Faste antenner må ikke anbringes nærmere ledningerne end 10 meter. Radiostationer må ikke anbringes under ledningerne. Radiovogne må på øvelsespladsen ikke føre antenner med en højde på over 4 meter over jorden.

e. Sprængninger på øvelsespladsen

På øvelsespladsen må normalt **kun foretages sprængninger i graveområdet**. Der kan efter indhentet tilladelse fra LSE (FBE) foretages sprængninger andre steder på øvelsespladsen.

Ved destruktion af fundne ammunitionsgenstande kan der ligeledes, efter indhentet tilladelse fra LSE (FBE), foretages sprængninger andre steder på øvelsespladsen.

f. Særlige anlæg

Der forefindes særlige bestemmelser/instrukser for benyttelsen af følgende anlæg på øvelsespladsen:

- Skydebaneanlæg
- Øvelseshåndgranatbane
- 12,7 mm salonskydebane
- Feltforhindringsbane

g. Fordeling af øvelsesplads m.v.

LSE (FBE) gennemfører årligt en fordeling af øvelsespladsen med diverse faciliteter efter forhandling med de berørte myndigheder.

16.3 Areal-retablering efter øvelsesaktivitet

Som hovedregel påhviler det hver enkelt øvelsesbruger at efterlade terrænet eller terrænelementerne i sober, intakt og funktionel stand. Dette indebærer bl.a. at gravearbejder skal sløjfes, veje rengøres, uddannelsesmaterialer inddrages og afmærkningsmateriel (minestrimler m.m.) skal fjernes. Forvoldte skader skal søges afhjulpet. Hvis den direkte bruger ikke umiddelbart kan løse opgaverne, skal disse søges løst inden for egen enhed. Hvis egen enhed undtagelsesvis ikke selv

kan løse opgaverne, fordi man ikke råder over det nødvendige materiel, materialer m.m., skal der meldes til LSE AAL.

16.4 Etablering af nye militære anlæg og andre faciliteter

Som led i de nye HBU- og HRU-uddannelser af værnepligtige påtænkes der i den kommende planperiode etableret følgende nye, øvelsesfaciliteter:

- Et nyt, lille **øvelsesområde til bjærgning** af køretøjer. Det vil få form af en langstrakt grav, og størrelsen vil omtrentligt være otte meter i bredden, to meter i dybden og 70 meter i længden. Bjærgningsområdet ønskes placeret på et lavtliggende, vådt areal i bunden af et nuværende opkørt bæltespor ud mod Gammel Hvorupvej, beliggende sydvest for Gule Hus og Kammerdal Sø. Det eksisterende bæltespor benyttes således til formålet. Placeringen af det ønskede bjærgningsområde er angivet på bilag 2, drifts- og plejekort.
- Etablering af et nyt **nærkampshus**. Det ønskes placeret på bakkefaldet umiddelbart syd for Vestre Plantage og Grønne Plads, lige vest for hvor Skansevej møder plantagen. I tilknytning til nærkampshuset ønskes desuden opført en åben, overdækket **hal** og anlagt en mindre **p-plads**. Anlæggene vil blive placeret, så de falder ind i landskabet uden at skæmme dette. Omtrentlige placering af ønskede anlæg er angivet på bilag 2, drifts- og plejekort.
- **Feltforhindringsbanen** skal **udbygges**. I den forbindelse tages der hensyn til den nyopdagede gravhøj.
- Etablering af et nyt **tårn**. Placeres, hvor det tidligere "Oberstens Tårn" stod, nord for Kammerdal Høj. Det nye tårn er tænkt som et supplement til tårn- og observationspost, der står ved Englænderplads.
- Etablering af **brand-, rednings- og miljøuddannelsesplads** på vaskepladsen øst for Trekanten.

Herudover er der pr. marts 2007 igangsat følgende ny faciliteter på Aalborg Kaserner:

- Ny **P-plads** på 48.000 kvm og tilhørende haller på 11.000 kvm er under opførelse i primo 2007. Anlægget placeres på den østlige halvdel af Øster Plantage, i tilknytning til Aalborg Kaserner. Forventes færdigt den 1. september 2007. Anlæggene er godkendt af relevante myndigheder. Der er etableret erstatningsskov på Flyvestation Aalborg.
- Etablering af en **forbindelsesvej** for hjul- og bælte køretøjer fra den nye P-plads til Trekanten via Skovvej og en mindre bevoksning i afdeling 11.

16.5 Retningslinier for pleje af de åbne overdrev og slettearealer

Målsætning

Det er målsætningen, at de åbne arealer på Nørre Uttrup Øvelsesplads fastholdes som slette- og overdrevsområde i naturtilstand, uden gødsning og sprøjtning, og at den fremtidige naturpleje og -drift fortsat tilsikrer, at denne tilstand opretholdes så godt som muligt, til gavn for flora og fauna. Hermed vil forsvaret leve op til sine forpligtelser som arealforvaltende, statslig myndighed i henhold til naturbeskyttelseslovens bestemmelser om pleje og opretholdelse af beskyttede naturtyper.

Drift og pleje skal ske under respekt for områdets anvendelse til militære øvelsesaktiviteter. Udgangspunktet for aktiviteterne bør dog være, at der ikke sker yderligere tilgroning af området, idet også den militære brugsværdi er stærkt afhængig af at området rummer væsentlige åbne partier, og ikke antager karakter af tjørnekrat.

Levende hegn og kratbevoksninger skal også bevares og plejes, uden at der dog skal ske yderligere tilgroning af de åbne arealer.

Fremtidig drift af overdrev og slettearealer

Handlingsplanen for slåning af de åbne græsarealer, nævnt under 1. prioritet i den tidligere drifts- og plejeplan, iværksættes snarest muligt. Det vil sige en årlig slåning af alle overdrevs- og slettearealerne, som angivet på nærværende plans figur 5, afsnit 11.4. De orange arealer på nævnte figur slås først. Disse områder er under hastig tilgroning i ung tjørneopvækst som følge af, at de stort set ikke har været slået siden 1997. Om nødvendigt ryddes de med en grenknuser før slåning. Mange steder er tjørneopvæksten dog stadig så ung og spinkel, at den vil kunne afklippes i forbindelse med græsslåningen.

De arealer, der skal drives ved slåning fremgår endvidere af *drifts- og plejekortet*, indsat bagest som bilag 2 til nærværende plan.

Plejen er målrettet for at tilgodese plantearter, som er karakteristiske for naturtypen overdrev. Foruden at styrke forholdene for en mere lysåben græs- og urtevegetation, er en målsætning for arealerne således at skabe en mere artsrig plantesammensætning samt forbedre vilkårene for en række sjældne planter og insekter, der er karakteristiske for overdrev. Endvidere er de åbne græsarealer gavnlige som fødesøgningsområde for råvildt, hare, agerhøne og en række fuglearter.

Det er vigtigt, at slåningen allerede igangsættes i sommeren 2007. Principper for slåningen bør være følgende:

Retningslinier for slåning af overdrevs- og slettearealer

Efter et eventuelt førstegangsindgreb med nedskæring af træ- og buskopvækst, plejes de åbne græsarealer arealer med slåning efter følgende retningslinier:

- Arealerne slås med så lav klippehøjde som muligt. Aalborg Kommune anbefaler dog, at klippehøjden ikke bliver lavere end ca. 10 cm., for at skåne insekter og visse plantearter.
- Arealerne slås årligt og ikke tidligere end *15. juli* for at sikre udviklingen af insektpopper og plantefrøenes modning.
- Arealer, der benyttes til den grundlæggende militære uddannelse af enkeltmand og mindre enheder, kan dog holdes kortklippet (max. 30-40 cm) gennem vækstsæsonen. Der efterlades partier med højere vegetation (i bæltter og bræmmer), som slås inden det følgende forår.
- Det afklippede materiale fjernes om muligt fra arealet – gerne efter tørring på arealet. Hermed fjernes næringsstofferne, og sandsynligheden for spiring og etablering af små langsomt voksende overdrevsarter øges pga. øget lystilgang.
- Arealerne kan med fordel slås i mosaik således at vegetationen efterlades i flere højder.
- Der kan med fordel tages 1-2 efterslæt sidste på sensommeren – dog kun såfremt det afklippede materiale fjernes fra arealet.
- Arealerne slås fra centrum ud mod kanten, så vildtet ikke fanges på midten. Traktorens påmonteres evt. en vildtalarm.
- Arealerne må ikke jordbearbejdes, gødskes eller sprøjtes. Dog må markante spor efter kørsel med bæltekøretøjer udjævnes forud for slåning.

16.6 Retningslinier for pleje, genopretning og beskyttelse af vådområder

De tre vådområder på terrænet plejes og opretholdes løbende og forbedres gennem en egentlig genopretning, og friholdes fortsat fra øvelsesaktiviteter, bortset fra gennemgående færdsel til

fods. Der udlægges en bufferzone på 5 meter omkring Voerbjerg Sø, 5 meter omkring vandhullet sydøst for Oberstens Tårn, samt 5 meter omkring Kammerdal Sø.

Konkrete plejetiltag for terrænets vådområder

Nummer henviser til drifts- og plejekortet, kortbilag 2.

- 1 *Voerbjerg Sø*: Efter retableringen og nyudgravningen i 1996 er søen nu atter under tilgroning i pilebuske, især langs sydkanten. Her er der et stort behov for pleje, som indebærer løbende nedskæring af opvækst på landjorden. Udover fjernelse/nedskæring af pilebuske fra bredzonen bør hybenroser langs bredderne ligeledes fjernes helt. Hybenroser er især et problem på vestsiden. Der udlægges en bufferzone på 5 meter mod kørsel omkring Voerbjerg Sø, markeret med pæle. Af hensyn til flysikkerhed ændres der ikke på selve vandspejlets udbredelse. Fjernelse af pilebuske er løbende opretholdelse af den oprindelige plejetilstand, og kræver derfor ikke tilladelse.
- 2 *Kammerdal Sø*: Den nyetablerede Kammerdal Sø er i fin tilstand i 2006, og har endnu ikke noget plejebæhov. Der udlægges en bufferzone på 5 meter mod kørsel omkring Kammerdal Sø, markeret med pæle.
- 3 *Lille sø øst for Kammerdals Høj*: Den lille sø (vandhul) i krattet mellem Kammerdal Høj og Gilsiggård trænger til rydning af træopvækst omkring hullet samt en oprensning og nivellering af de stejle kanter, der er fremkommet ved lastvogne og andre terrængående køretøjer. Der udlægges en bufferzone på 5 meter mod kørsel omkring vandhullet, markeret med pæle. Vandhullet er kun ca. 15 kvadratmeter, og således ikke omfattet af naturbeskyttelseslovens beskyttelsesbestemmelser.

Generelle retningslinier for vandhulspleje

Foruden at bortskygge den naturlige kantvegetation, sænker pilekrat langs bredderne såvel vandstand som vandtemperatur i vandhullet. For at hæve temperaturen og tilgodese de varmeelskende vandorganismer fjernes pilekrattet derfor. Pil rodskyder meget aggressivt ved beskæring, og for at undgå en kontinuerlig beskæring år efter år, trækkes krattet op i vinterhalvåret ved hjælp af et traktormonteret spil. Enkelte buske kan efterlades på nordsiden for at give læ, hvis der findes buske her ved det pågældende vandhullet.

Unødig kørsel i det fugtige areal bør undgås, hvorfor traktoren bør holde på de tørre områder under indspilningen. Materialet fjernes fra området og toppen flises eller brændes (efter tørring).

Efter fjernelse af krattet, etableres der overvintringsplads (stendynger) for vandhulsdyr i nærheden af vandhullet.

Ved oprensning af et vandhul skal dette foregå i vinterhalvåret (dvs. oktober til og med marts) således at der på det dybeste sted er 1,5-2 meter. I forbindelse med oprensningen udjævnes brinkerne, og der etableres en lavvandet bredzone, som hurtigt kan opvarmes af solen. En optimal hældning er et fald på 1 meter over 5 meter.

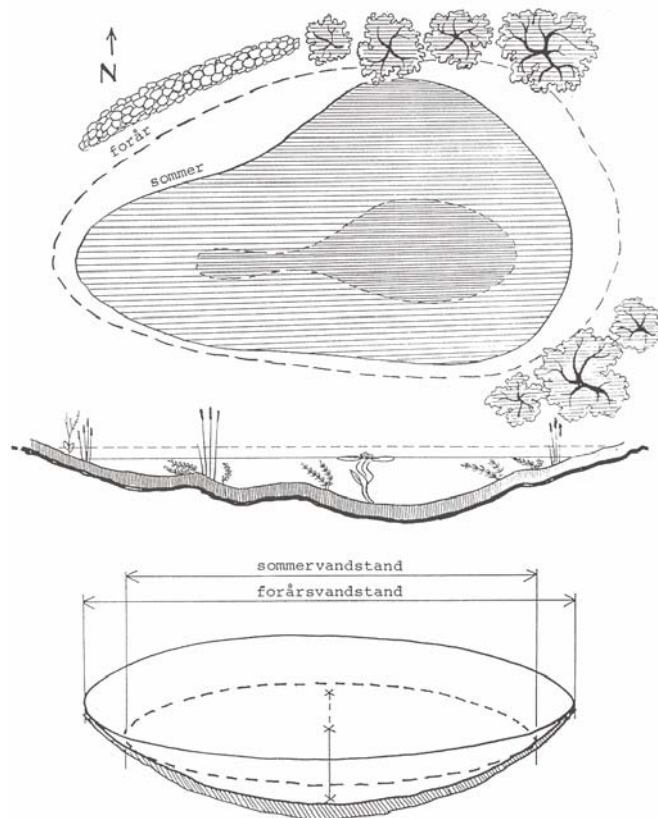
Det opgravede jord og bundslam må ikke danne unaturlige volde og trækkes jævnt ud over det tilstødende areal.

Når vandhullet er blevet rensat op, kan der med fordel udlægges små stenbunker på bunden som skjul for padder og vanddyr. Tilsvarende kan der etableres overvintringsplads (stendynger) i nærheden af vandhullet.

Der etableres en minimum 5 meter "No-go-zone" for alle køretøjer. Denne bredzone holdes som lav urtevegetation. Evt. nedskæring af brændenælder og dueurt skal foregå efter 15. juli af hensyn til sommerfuglearter som *Dagpåfugleøje*, *Nældens Takvinge*, *Admiral*, m.fl. der er afhængig af Nælder i larvernes udklækningsperiode.

Der må ikke udsættes fisk, krebs eller ænder i vandhullet, ligesom der ikke må fodres i eller ved det.

Figuren viser eksempel på udformning af et vandhul (Kilde: Skov- og Naturstyrelsen). Bemærk grusdyngen i midten af vandhullet, stendyngen nord for vandhullet (i skitsen set fra oven), og de svagt skrånende bredder (på profilskitserne nederst).

16.7 Retningslinier for pleje af skovarealer

Overordnet målsætning for skovene generelt

Den gode og flersidige drift af skovene på Nørre Uttrup Øvelsesplads skal fortsættes.

Den overordnede målsætning for skovarealerne på Nørre Uttrup Øvelsesplads er at skabe et naturært skovdriftssystem, der bygger på et varigt, stabilt skovdække med et stort selvforyngelses-potentiale.

På længere sigt skal der ske en større anvendelse af løvtræ og stabile, længelevende nåletræarter.

For at skabe et sådant skovdriftssystem, er det nødvendigt at indføre flere forskellige træarter i de enkelte bevoksninger. Af hensyn til biodiversiteten skal de træarter, der indføres alt overvejende være *hjemmehørende* og *egnskarakteristiske* - dog med mulighed for at indblande nåletræer af hensyn til den øvelsesmæssige anvendelse i vinterhalvåret.

Gamle enkelttræer skal i højere grad bevares til gavn for dyrelivet. Det samme gælder redetræer og døde træer.

I skovbryn bevares løv, og nye skovbryn anlægges med løvtræ og hjemmehørende buskarter. Inden for den 15-årige planperiode vurderes ingen bevoksninger umiddelbart at stå til afdrift. På grund af det seneste store stormfald, hvor alle de ældste granbevoksninger faldt, er der i drifts-

planperioden 2007-2021 ikke behov for renafrifter. De er fortsat nogle få, ældre nåletræsbevoksninger tilbage på terrænet.

Renafdrifter¹ forsøges helt undladt i fremtiden for at undgå en biologisk, skovklimamæssig og øvelsemæssig ”nulstilling”. I stedet sker foryngelsen ved en såkaldt skærmforyngelse, som beskrevet i nedenstående konverteringsmodel.

Konverteringsmodel for ensaldrende nålebevoksninger til blandet løvtræ gennem skærmforyngelse

Før der kan underplantes under de ældre, eksisterende nåletræsbevoksninger skal der først etableres en såkaldt skærm. Ved skærmforyngelse forstås, at man tynder granbevoksningerne relativt hårdt 2-4 gange over en 4-8 årig periode. Stamtallet i granbevoksningerne vil herefter være reduceret til ca. 50 % eller mindre, og vil have karakter af en ”skærm”, som der så plantes ind under. Der går således ofte minimum 4 år fra skærmstillingen påbegyndes til der kan underplantes.

Skærmen gør, at de nyplantede træer er væsentlig mindre udsat for frost i vækstsæsonen, insektangreb, udtørring samt ukrudt-konkurrence om vand og næringsstoffer. Desuden gør skærmen, at arealet stadig har karakter af skov, hvilket også er en væsentlig fordel da skoven stadig kan danne kulisse for militær brug.

Ved skærmforyngelse er der dog altid en risiko for at skærmen vælter før tid, da træernes rødder ikke er vant til at skulle stå fast uden ”sidekammerat”. Ved at skærmstille når bevoksningen har en højde på 11-15 m. er der dog størst sandsynlighed for at skærmen kan holde sig stående til underplantningen er ca. 2 meter høj. Når underplantningen er ca. 2 meter høj kan skærmen fjernes, og den nye skov vil stå parat.

For at gøre skærmen så stabil som mulig er det vigtigt, at:

- Stamtalsreduktionen (hugst af 50 % eller mere af træerne – afhængig af eksisterende stamtal) sker over 2-4 omgange i løbet af 4-8 år, med en fornemmelse for, hvad bevoksningen kan tåle.
- Tyndingerne bør ske i marts, april eller evt. første halvdel af maj. Herved undgås den største risiko for alvorlige stormfald under vinterhalvårets ofte kraftige storme, idet træerne får en vækstsæson til at ”gro fast” efter tyndingen. Bemærk at stammerne er særligt følsomme for påkørsel i denne periode.
- Skærmstilling og underplantning påbegyndes om muligt fra øst i bevoksningerne, således at vestsiderne bevares som lægivere indtil underplantningerne i øst er ca. 2 meter høje. Den vestligste del bør efterlades stort set utyndet, med mindre der står stabile nabobevoksninger vest for.
- Ved tynding skal de sundeste træer naturligvis efterlades som skærm. Undertrykte, svagt forankrede træer bør fjernes så tidligt som muligt, ligesom særligt store træer bør fjernes af hensyn til det rodtryk (forbrug af vand og næring), de kan udøve på underplantningen.
- Skærmtræerne fordeles så jævnt som muligt.

¹ Renafdrift: skovning af hele bevoksningen på én gang

Skulle skærmen vælte inden underplantningen er ca. 2 meter høj, er det dog ikke en katastrofe med de underplantningstræarter, der anvendes her. De fleste af disse træarter vil også kunne klare sig uden en skærm.

Fra skærmstillingen påbegyndes til den nye skov er 2-3 meter høj, vil der i de fleste tilfælde gå ca. 10-15 år. Skoven vil være meget mere stabil end de nuværende rødgranplantager og hurtigere til at regenerere efter skader. Der går dog mange år før skoven har nået dette stadium – antageligt 1-2 trægenerationer.

Målsætning for Vestre Plantage

For at beskytte mod slid ønskes de skovbevoksede dele af Vestre Plantage fortsat skovbevoksede. Men de ønskes gjort mere stabile, med mulighed for overgang til ekstensivt drevet blandingskov med selvforyngelse. Der skal endvidere sikres indblanding af naturlige buskarter som Havtorn, Ene m.v. Rødgranbevoksninger som eventuelt går i opløsning inden for planperioden konverteres derfor til løv- og fyrrearter, som kan danne stabile og robuste bevoksninger. Såfremt det bliver nødvendigt at foretage renafdrifter i nåltræbevoksninger efterlades eventuelle løvtræer. På grund af Vestre Plantages særlige naturværdier som kuperet indlandsklitområde skal eksisterende klitområder ikke tilplantes, men bevares som klit.

Målsætning for Centralskovens afdelinger 8, 11 og 19

I Centralskoven kan afdelingerne 8, 11 og en del af 19 fungere som et bredt skovbryn mod syd ud til den åbne slette Trekanten. Området indeholder bl.a. gamle birke- og skovfyrbevoksninger. Ved en gradvis ekstensivering af driften som i Vestre Plantage kan brynkarakteren styrkes, og naturindholdet øges også i denne del af skoven. Når granbevoksningerne i disse afdelinger på lang sigt afdrives, gentilplantes der med løvtræ for at skabe et varieret skovbryn.

Den nye store egekultur fra 1992 i afd. 8 litra c tyndes normalt, og ved hugst søges der på længere sigt skabt et åbent skovbryn med rig undervækst af buske.

De gamle birkebevoksninger fra 1955 i afd. 8 b, 11 d og 19 c overgår allerede nu til urørt skov, bl.a. på grund af deres værdi for fuglelivet, som eksempel den fåtallige art Grønspætten. Den lille skovfyrbevoksning på 0.3 ha fra 1940 i afd. 8 e overgår ligeledes nu til urørt skov.

Målsætning for nytplantninger i afdeling 15 og 26

De planlagte nytplantninger i afdeling 15 og 26 anlægges overvejende med eg, med mulighed for indblanding af f.eks. bøg, skovfyr og østrigsk fyr. Endvidere anvendes hjemmehørende buskarter i bryn.

Konkrete retningslinier for skovpleje i den 15-årige periode 2007-2021 på Nørre Uttrup Øvelsesplads

På grund af det seneste store stormfald, hvor alle de ældste granbevoksninger faldt, er der i driftsplanperioden 2007-2021 ikke behov for renafdrifter (stormen har høstet).

Pleje og pasningen af skoven består i de kommende år af kulturpleje i de kulturer, der er anlagt efter stormfaldet samt bevoksningspleje af de øvrige bevoksninger. Bevoksningspleje er tynding/gennemhugning af de etablerede bevoksninger.

I skovene på Nørre Uttrup Øvelsesplads benyttes følgende 5 plejetyper:

Bevoksningspleje ved gennemhugning

Ved gennemhugningerne tages der højde for stabilitet, sikring af relevante frøtræer, lysning for selvsået opvækst. Træartsprioritering.

Gennemhugning og forberedelse til skovbryn

I skovbrynene er modellen den samme som ovenfor dog kan der blive tale om underplantning med stabilt løvtræ (eg og buskarter), for at sikre skovbrynene for fremtiden. Træartsprioritering.

Kulturpleje

Alle kulturer sikres en god start ved årlig renholdelse og supplering af planter, der hvor der er stor planteafgang. Endvidere vedligeholdes kulturhegn, hvor det er relevant.

Urørt skov - udlagt 1997

Enkelte af de biologisk set mest interessante skovarealer fortsætter deres status som urørt skov. Det drejer sig om afdeling 8 b og e, afdeling 11d samt afdeling 19c og 18h.

Driftsformen ”urørt skov” betyder, at de friholdes for enhver form for kulturindgreb (dvs. der må ikke foretages hugstindgreb eller plantes). I disse bevoksninger efterlades *alt* dødt og døende ved på arealet til naturligt forfald – dog således at træer, der af *konkrete* sikkerhedsmæssige grunde er et problem i forhold til passage langs veje, kan fældes og efterlades på terrænet.

De urørte skovpartier kan indgå i normal øvelsesbrug, men udtages således af forstlig drift. Arealerne er markerede på drifts- og plejekortet, kortbilag 2.

Krat bevares til egen udvikling.

Arealer der er registreret som krat overlades mest muligt til egen udvikling. Hvis det bliver aktuelt at foretage plejeindgreb skal det gøres med det mål for øje at arealet skal udvikle sig til en stabil skov. Ved pleje skal der da ske en træartsprioritering.

I løbet af planperioden 2007-2021 skal skovene gennemgås med det formål at udlægge SkovUdviklingsTyper (SUT). Her er det vigtigt, at bruge de erfaringer man har fra genetableringen af stormfaldsarealerne. Det vil sige undersøge, hvilke træarter der klarer sig bedst på de forskellige voksesteder (jordtype mm.).

Skovplan

I regnearket nedenfor er der for hver litra angivet hvilken pleje (drift), der skal udføres i den kommende planperiode (15 år).

Afdeling	litra	Anvendelse	Årgang	Areal	Dellitra	Planperiodens tiltag 2007-2021
1	a	SKF	1954	1,20	2	gennemhugges og forberedes til skovbryn
1	b	SKF	1955	0,90	1	bevoksningspleje gennemhugges
1	c	ALØ	1988	0,20	1	gennemhugges og forberedes til skovbryn
1	d	EG	1996	0,30	2	bevoksningspleje gennemhugges
1	e	EG	2006	2,10	1	kulturpleje
2	a	RGR	1950	1,30	3	Feltbane bevoksningspleje i forhold hertil
2	b	SKF	1960	2,50	1	bevoksningspleje gennemhugges
2	c	SLE	1963	1,20	1	Holdes lysåben
2	d	EG	2006	0,70	2	kulturpleje
3	a	RGR	1980	2,40	1	bevoksningspleje gennemhugges
3	b	EG	1980	0,50	1	bevoksningspleje østlige del som skovbryn
4	a	SKF	1955	1,80	2	bevoksningspleje gennemhugges
4	b	SLE		0,70	6	Holdes lysåben
4	c	RGR	1953	0,20	1	bevoksningspleje gennemhugges
4	d	BJF	1960	0,10	1	Bevares som det er i perioden
4	e	EG	2006	0,50	2	Kulturpleje
5	a	RGR	1961	2,30	12	bevoksningspleje gennemhugges
5	b	KLI		1,30	7	Holdes lysåben
5	c	EG	1965	0,20	1	Gennemhugges og forberedes til skovbryn
5	d	EG	2006	1,30	5	Gennemhugges og forberedes til skovbryn i syd
5	e	FBF	1948	0,40	1	drives sammen med 5a - skovbryn forberedes
5	f	BÆL		2,90	4	
5	g	EG	2006	1,70	2	Kulturpleje
6	a	SKF	1956	0,70	2	bevoksningspleje gennemhugges
6	b	SLE		0,20	2	Holdes lysåben
6	c	BIR	1965	0,60	1	bevoksningspleje gennemhugges
6	d	BÆL		0,80	1	
6	e	EG	2006	0,90	2	Kulturpleje
7	a	EG	1965	0,40	3	bevoksningspleje gennemhugges
7	b	RGR	1955	0,70	3	bevoksningspleje gennemhugges

7	c	RGR	1945	0,60	2 bevoksningspleje gennemhugges
7	d	RGR	1969	0,10	2 bevoksningspleje gennemhugges
7	e	BØG	2006	4,10	4 Kulturpleje
7	f	EG	1980	0,20	1 bevoksningspleje gennemhugges - skovbryn
7	g	RGR	1980	0,10	1 bevoksningspleje gennemhugges
7	h	BIR	1960	0,80	1 bevoksningspleje gennemhugges
7	j	RGR	1950	0,80	2 bevoksningspleje gennemhugges
8	a	LUØ		0,30	1 Håndgranatbane
8	b	BIR	1955	0,50	1 Urørt skov - udlagt 1997
8	c	EG	1992	1,50	1 bevoksningspleje gennemhugges
8	d	RGR	1940	1,00	1 bevoksningspleje gennemhugges
8	e	SKF	1940	0,40	2 Urørt skov - udlagt 1997
8	f	BØG	2006	0,90	1 Kulturpleje
8	g	RGR	1970	0,30	1 bevoksningspleje gennemhugges - skovbryn
9	a	RGR	1978	2,20	1 bevoksningspleje gennemhugges
9	b	RGR	1955	0,30	1 bevoksningspleje gennemhugges
9	c	BØG	1940	0,50	2 bevoksningspleje gennemhugges
9	d	ÆGR	1955	0,30	1 bevoksningspleje gennemhugges - skovbryn
9	e	UKU	1981	0,30	1 Overgår til slette(SLE) og holdes lysåben
9	f	BØG	1984	1,10	1 bevoksningspleje gennemhugges
9	g	EG	1992	1,30	1 bevoksningspleje gennemhugges
9	h	EG	1950	0,20	1 Bevares som en halv allé langs Skovvej
9	j	ASP	1980	0,10	1 Vil på sigt indgå i 9f og 9g
10	a	BØG	1945	1,20	1 bevoksningspleje gennemhugges
10	b	EG	1992	1,10	1 bevoksningspleje gennemhugges
10	c	EG	2000	2,40	1 Kulturpleje
10	d	BØG	1990	1,10	1 bevoksningspleje gennemhugges
10	e	EG	1986	0,80	1 bevoksningspleje gennemhugges
10	f	EG	1950	0,20	1 bevoksningspleje gennemhugges
10	g	UKU		0,20	1 Tilplantes med eg(EG)
11	a	BØG	2006	0,90	1 Kulturpleje
11	b	RGR	1972	0,40	1 bevoksningspleje gennemhugges
11	c	AAN	1970	0,60	1 Vejforbindelse til kommende P-anlæg i 14h
11	d	BIR	1955	0,20	1 Urørt skov - udlagt 1997
11	e	SKF	1987	0,10	1 bevoksningspleje gennemhugges
12	a	EG	1982	0,50	1 bevoksningspleje gennemhugges

12	b	EG	1993	1,40	1 bevoksningspleje gennemhugges
12	c	RGR	1987	0,80	2 bevoksningspleje gennemhugges
12	d	AAN		0,10	2 Vejforbindelse til kommende P-anlæg i 14h
12	e	RGR	1980	0,30	1 bevoksningspleje gennemhugges
12	f	SKF	1992	1,40	2 bevoksningspleje gennemhugges
13	a	RGR	1972	0,70	1 bevoksningspleje gennemhugges
13	b	ÆGR	1942	0,40	1 bevoksningspleje gennemhugges – skovbryn
13	c	EG	1996	1,00	1 bevoksningspleje gennemhugges
13	d	AAN		1,90	1 Kommende P-anlæg
14	c	RGR	1990	0,30	3 Kommende P-anlæg - spredte trægrupper
14	e	KLK		0,20	2
14	f	EG	1993	0,10	1 bevoksningspleje gennemhugges – skovbryn
14	h	AAN		5,40	1 Kommende P-anlæg
15	a	SLE		0,30	2 Holdes lysåben
15	b	EG	1996	2,20	1 bevoksningspleje gennemhugges
15	c	EG	1996	0,60	1 bevoksningspleje gennemhugges- skovbryn
15	d	AAN		0,50	1 Overgår til slette(SLE) og holdes lysåben
15	e	KRT		0,30	1 Bevares urørt fremover til egen udvikling
15	f	EG	1999	6,80	1 Kulturpleje
16	a	SLE		10,50	7 Holdes lysåben i SØ deponering jord
16	b	ORE		2,70	1 Holdes lysåben
16	c	KRT		0,60	2 Krat bevares til egen udvikling.
16	d	EG	1996	0,20	1 Skovbryn ingen pleje i perioden
16	e	EG	1980	0,10	1 bevoksningspleje gennemhugges – skovbryn
17	a	KLK		11,00	18
17	b	LUØ		2,70	2
17	c	FUT		3,60	2
17	d	EG	1982	1,40	1 bevoksningspleje gennemhugges
17	e	SGR	1965	0,50	1 bevoksningspleje gennemhugges – skovbryn
17	f	SLE		1,70	3 Holdes lysåben
18	a	KLK		13,10	27
18	b	SLE		1,90	1 Holdes lysåben
18	c	LUØ		1,80	2
18	d	FUT		2,00	1
18	e	AAN		0,30	2 Afventer anlæg af vej P-anlæg
18	f	EG	1965	0,50	1 bevoksningspleje gennemhugges

18	g	LÆR	1950	0,40	3 Pleje
18	h	BIR	1955	0,40	1 Urørt skov - udlagt 1997
19	a	SLE		11,60	2 Holdes lysåben P-anlæg vej i øst
19	b	EG	1980	1,20	1 bevoksningspleje gennemhugges – skovbryn
19	c	BIR	1955	0,90	2 Urørt skov - udlagt 1997
20	a	ÆGR	1992	3,90	1 bevoksningspleje gennemhugges
20	b	EG	1990	2,30	1 bevoksningspleje gennemhugges – skovbryn
20	c	HUS		0,50	1
20	d	KRT		0,60	1 Krat bevares til egen udvikling.
20	e	AAN		0,10	1
21	a	SLE		9,50	2 Holdes lysåben
21	b	ORE		2,00	4 Holdes lysåben
21	c	KRT		1,30	4 Krat bevares til egen udvikling.
21	d	EG	1980	0,30	1 bevoksningspleje gennemhugges
21	e	BIR	1980	0,20	1 bevoksningspleje gennemhugges
21	f	HUS		0,30	1
21	g	BÆL		0,50	1
22	a	ORE		20,60	25 Holdes lysåben
22	b	KRT		2,00	5 Krat bevares til egen udvikling.
22	c	SØ		0,10	1 Forbedres i perioden. Se plan
22	d	BÆL		2,10	9
23	a	ORE		11,40	4 Holdes lysåben
23	b	SKB		5,60	1
23	c	SØ		0,80	1 Søkant holdes fri af krat. Se plan
23	d	BØG	1994	1,40	1 bevoksningspleje gennemhugges
23	e	SLE		2,70	6 Holdes lysåben
23	f	MOS		1,30	1 Krat reduceres. Se plan
23	g	AAN		0,20	1 Overgår til slette(SLE) og holdes lysåben
23	h	HUS		0,20	1 Gule Hus
23	j	KRT		0,80	5 Krat bevares til egen udvikling.
23	k	COF	1950	0,20	1 bevoksningspleje gennemhugges - løvtræ introduceres
23	l	BÆL		0,30	1
23	m	BØG	1985	1,10	1 bevoksningspleje gennemhugges
24	a	ORE		16,10	42 Holdes lysåben
24	b	ASP	1965	1,00	3 bevoksningspleje gennemhugges

24	c	HUS		0,10	1
24	d	SKF	1967	0,70	4 bevoksningspleje gennemhugges - skovbryn
24	e	KRT		0,80	2 Krat bevares til egen udvikling.
24	f	EG	1996	0,30	1 bevoksningspleje gennemhugges - skovbryn
24	g	BÆL		0,60	1
24	h	SØ		0,10	1 ingen umiddelbare plejebehov i perioden
25	a	ORE		21,60	9 Holdes lysåben
25	b	SLE		4,10	2 Holdes lysåben
25	c	LUØ		1,70	1 Denne er i dag slette(SLE) - dvs. holdes lysåben
25	d	KRT		2,10	3 Krat bevares til egen udvikling - skovbryn
25	e	BÆL		1,40	2
26	a	ORE		8,00	5 Holdes lysåben
26	b	EG	1998	4,00	2 bevoksningspleje gennemhugges
26	c	SGR	1998	0,70	3 bevoksningspleje gennemhugges
26	d	KRT		0,50	2 Krat bevares til egen udvikling - skovbryn
26	e	HUS		0,30	1
26	g	BÆL		0,70	1
26	h	SLE		9,50	1 Holdes lysåben
27	a	HUS		0,40	1
27	b	HUS		0,10	1
27	c	HUS		0,10	1
27	d	HUS		0,10	1
27	e	HUS		0,10	1
27	f	HUS		0,10	1
27	g	HUS		0,10	1
27	h	HUS		0,10	1
27	j	HUS		0,10	1
27	k	HUS		0,10	1
27	l	HUS		0,10	1
27	m	ASP	1960	0,30	2 bevoksningspleje gennemhugges - skovbryn
28	a	SLE		0,60	1 Holdes lysåben
28	b	HUS		0,30	1
28	c	HUS		0,10	1
28	d	HUS		0,20	1
28	e	HUS		0,10	1
28	f	HUS		0,10	1

28	g	HUS	0,10	1
28	h	HUS	0,10	1
28	j	HUS	0,10	1
28	k	HUS	0,10	1
28	l	HUS	0,10	1
28	m	HUS	0,10	1
29	a	VEJ	22,70	15
			323,30	

Opdatering af fredskovsarealer

Følgende arealer er pr. 4. juli 2007 tinglyst som fredskovspligtige efter Skovloven af Buderupholm Statsskovdistrikt:

- Afd. 1, litra a, b, c, d og e
- Afd. 2, litra a, b, c og d
- Afd. 3, litra a
- Afd. 4, litra a, b, c, d og e
- Afd. 5, litra a, b, c, d, e, f og g
- Afd. 6, litra a, b, c, d og e
- Afd. 7, litra a, b, c, d, e, f, g, h og j
- Afd. 8, litra a, b, c, d, e, f og g
- Afd. 9, litra a, b, c, d, e, f, g, h, j og k
- Afd. 10, litra a, b, c, d, e, f og g
- Afd. 11, litra a, b og d
- Afd. 12, litra a, b, c, d, e, og f
- Afd. 13, litra c
- Afd. 17, litra d

Ialt udgør fredskovarealet 63,3 hektar.

Fredskovsarealerne fremgår af kortbilag 2, og er angivet med sort skråskravering.

16.8 Retningslinier for vildtpleje

16.8.1 Overordnede rammer

Jagt og regulering af vildt indgår som et element i forsvarets naturforvaltning og skal bidrage til at sikre sunde og bæredygtige bestande af vildt samt at skabe rum for en naturlig udvikling af den øvrige fauna på forsvarets arealer. Det tilsigtes derfor, at der på forsvarets arealer drives jagt og regulering samt foretages vildtpleje på en sådan måde, at der opretholdes sunde, afbalancerede og righoldige bestande af de jagtbare vildtarter uden udsætning. Der kan især for hjortevildt være tale om en afbalancering af lokale bestande med henblik på at tilpasse køns- og aldersfordeling og eventuelt bestandens størrelse. Denne afbalancering kan ske gennem særlige naturplejeforanstaltninger og eventuelt beskydning. Endvidere kan forsvarets arealer gennem udvandring virke som vildtreservoir for de omkringliggende arealer. I den udstrækning den militære brug gør det muligt, skal arealerne til enhver tid fremtræde som fristeder for den danske fauna.

Jagtofficeren planlægger årligt beskydningen af de forskellige vildtarter og tilrettelægger jagterne i overensstemmelse hermed. Beskydningen holdes normalt på et niveau, der ligger under den naturlige tilvækst. For skadevoldende vildt (mink, krage og skade) udnyttes dog alle muligheder for regulering.

Generelt gælder følgende vedrørende jagt og regulering:

- Eventuelle vildtagres placering fastlægges i drifts- og plejeplanerne.
- Gødskning begrænses i overensstemmelse med Skov- og Naturstyrelsens politik for landbrugsarealer til maksimalt 80 % af normal kvælstofnorm fastsat af Direktoratet for Fødevarerhverv for de pågældende afgrøder.
- Fældefangst må foregå i henhold til de herfor gældende regler, jf. BEK nr. 868 af 04/07/2007 Bekendtgørelse om vildtskader.

Der må ikke:

- gennemføres opdræt og udsætning til afskydning,

- foregå fodring af andefugle i og ved vandhuller og vådområder,
- skydes fuglevildt på pladser, hvor der fodres i jagtsæsonen,
- drives jagt på vandfugle (gæs, ænder, vadefugle (minus skovsneppe), blichøne og måger) på søer og i vådområder med åben vandflade på over 2 ha, da disse områder regnes for vigtige rasteplasser for andefugle, og derfor skal sikres fred, og
- drives jagt i udpegede Ramsar-, EF-fuglebeskyttelses- og habitatområder på arter, som områderne er udpegede med henblik på at beskytte.

16.8.2 Lokale rammer

16.8.2.1 Generel beskrivelse af terræn og vildtbestand

Nørre Uttrup Øvelsesplads er en kombination af åbne, græsklædte arealer, overdrev og slette (ca. 137 ha), skov og krat (ca. 99 ha) og vådområder (ca. 2,3 ha). Hertil kommer områder med militære anlæg og anden anvendelse (ca. 55 ha).

Overdrevsarealerne og vådområderne er omfattet og beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Terrænets inddeling og betegnelser fremgår af grundkortet, som hører til nærværende plan. De almindeligste forekommende vildtarter, der yngler på arealet er rådyr, hare, ræv, fasaner, agerhøns i mindre omfang samt eger. Hertil kommer andefugle, blichøns ved vådområderne, samt gråkrager, skov- og husskader, alliker og råger.

Især bestanden af rådyr, der vurderes til at være omkring 30 dyr, er vokset indenfor de sidste år. Bestanden af harer er i det sidste års tid blevet større. For øvrige vildtarter vurderes det, at bestandenes tæthed svarer til hvad der er typisk på egnen.

16.8.2.2 Mål for udvikling af vildtbestanden

Det vurderes, at bestanden af rådyr har nået det antal arealet kan bære.

Den øgede bestand af harer søges opretholdt.

Der bør iværksættes plejetiltag til at forøge bestanden af hønse- og andefugle.

16.8.2.3 Foranstaltninger til gavn for vildtbestand og fauna

De under pkt. 16.8.2.2 fastsatte mål søges opnået ved fortsat intensiv græsslåning af åbne arealer, herunder Trekanten og Englænderpladsen. Hertil kommer slåning af spor i høj vegetation for at give føde til såvel hårvildt som fugle.

For at forbedre vilkårene for agerhøns bør der i egnede områder græsslås, så væksten af etårige urter tilgodeses, indrettes sandbadepladser ligesom snerydning kan blive nødvendig.

Til de 11 etablerede foderpladser i terrænet er der stor søgning af vildtet.

Foderpladsernes anvendelse og vedligeholdelse fortsættes.

Det tilstræbes, at der på ikke-naturbeskyttede slettearealer sydøst for Englænderpladsen og på Sønder Fæled etableres nogle få vildtstriber med eksempelvis fodermarvkål og gul sennep på terrænet.

Ovennævnte foranstaltninger udføres dels af Lokalstøtteelementet (LSE), dels ved frivillig arbejdskraft fra jægere på Aalborg Kaserne og suppleret med de beskedne midler, som kan udledes fra Forsvarsministeriets Jagtbestyrer til vildtpleje (planter, foder, fælder til regulering osv.).

I de kommende år ønskes det at gennemføre en særlig plejeindsats i forhold til agerhøns, en indsats der indtil videre kombineres med en fortsat frivillig jagtfredning af agerhøns.

16.8.3 Gennemførelse af jagt og regulering

Jagtherre på Nørre Uttrup Øvelsesplads og Skydebaner er Garnisonskommandanten i Aalborg. Jagten tjener bl.a. et repræsentativt og kontaktskabende formål i forhold til lokalsamfund og tjenestestedets naturlige samarbejdspartnere, herunder jagtforeninger, lokale statsskovdistrikter m.v.

Jagtherren udpeger en jagtofficer samt et antal hjælpere.

Jagtofficeren fører tilsyn med vildtbestanden og iværksætter foranstaltninger, som tjener til at vedligeholde og fremme en sund vildtbestand.

Jagtofficeren planlægger årligt beskydningen af de forskellige vildtarter og tilrettelægger jagterne i overensstemmelse hermed. Beskydningen holdes normalt på et niveau, der ligger under den naturlige tilvækst. For skadevoldende vildt (ræv, mink, krage og skade) udnyttes dog alle muligheder for regulering.

Jagtofficeren fører tilsyn med, at jagtloven og øvrige bestemmelser vedrørende vildtpleje, jagt, regulering m.v. på terrænet overholdes.

Der føres årligt statistik over nedlagt vildt på de enkelte jagter, evt. køns- og aldersopdelt.

På årsbasis opgøres antallet af deltagere i årets jagter.

Der afholdes en årlig nyjægerjagt.

16.9 Retningslinier for beskyttelse og pleje af kulturhistorie og fortidsminder

Nedenstående tabel 3 er en oversigt over de arkæologiske fund og fortidsminder på øvelsespladsen, et såkaldt katalog. Kataloget er udarbejdet af skovfoged Erling Buhl, Skov- og Naturstyrelsen, Driftsområdet.

I katalogets højre spalte fremgår, hvorledes de kulturhistoriske minder på terrænet skal forvaltes og plejes i fremtiden.

FORTIDSMINDER OG KULTURHISTORISKE SPOR PÅ NØRRE UTTRUP ØVELSESTERRÆN

Katalog over arkæologiske fund og fortidsminder på Nørre Uttrup Øvelsesplads

Arealet besøgt den 28.06.06 og kataloget udarbejdet kort efter. Kataloget revideret 11.05.07.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
			NØRRE UTTRUP ØVELSESPLADS	
			For hele øvelsespladsen gælder at: Sten- og jorddiger i og omkring området skal betragtes som fredede fortidsminder, selv om de endnu ikke er gennemgået og udpeget som sådanne. Under alle omstændigheder er de fredet efter museumslovens § 29 a. Digerne er indtegnet med digesignatur på kortet.	Holdes synlige og må ikke yderligere gennembrydes.
	1113:13	2	Gravhøj. Oprindelige beskrivelse, som lød: Høj. 13 x 7 x 1,1 m, idet den SV-lige del af højen er bortgravet mod grustag (?). Overfladen noget ujævn og forgravet. Græsklædt med træer, i nåleskov. Af den oprindelig beskrevne høj er der nu skrabet ca. halvdel af den SV-lige side bort. På toppen af højen er der, efter mit bedste skøn, anbragt ca. ½ m jord – alt sammen som led i anlæggelse af et ”stige-balanceganganlæg” til forhindringsbanen. Tilbage af højen findes ca. 1/3 højfod og højside mod NØ, som måler op til ca. 1 m i højden. Overfladen slidt og vegetationsløs. I nåleskov.	Kulturarvsstyrelsen har, efter indstilling herfra, ophævet fredningen, og der er aftaler mellem militæret og Ålborg Museum om at foretage en arkæologisk udgravning af højresten.

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
	1113:14		<p>Prydhøj med dysse. På en lille kunstig høj, 6 m i diameter og 0,75 m høj, er anbragt en pryddysse, bestående af 3 bæresten med en dæksten her over. Dækstenen måler 125 x 125 x 50 cm. Bærestenene er noget mindre. Græsklædt. I overdrevsområde under tilgroning med tjørn.</p>	<p>Prydhøj og –dysse og dens nærmeste omgivelser bør ligge hen i græs. Tjørn og anden slørende opvækst holdes nede, så anlægget stedse er synligt. Prydhøjen og dyssen er en lille kulturhistorisk perle. Den er formentlig anlagt i 1930-erne, i haven til den gård som lå her indtil området blev opkøbt til militært øvelsesterræn, og gården revet ned.</p>
	1113:15		<p>Mindesten. Natursten, 140 x 100 cm i fladen og 155 cm høj. På siden, som vender mod Ø, ses følgende: Øverst en medaljon, 35 cm i diameter med et bronzerelief - et portræt af C. Nielsen. Relieffet er signeret af Sv. Bovin. Herunder er indhugget:</p> <p style="text-align: center;">LÆRER, REVISOR D B M C. NIELSEN - LINDHOLM HUS - GRUNDLÆGGER OG FORMAND FOR A/S HOVRUP OG HEDELUND PLANTAGER 1895 - 1952</p> <p>TAKNEMMELIGE AKTIONÆRER SATTE DETTE MINDE Opstillet i vejrabat.</p>	<p>Tilstanden fin og bevares. C. Nielsen var grundlægger af det aktieselskab, som i sin tid bekostede anlæggelsen af Hovrup-Hedelund Plantager, hvor nu Nørre Uttrup Øvelsesplads findes.</p>

AFD.	FR.NR.	SB.NR.	BESKRIVELSE	BEMÆRKNINGER
	1113: 16	23	<p>Mindesten. Natursten, 110 x 85 cm i fladen og 25 cm tyk. På siden, som vender mod N, ses følgende inskription:</p> <p style="text-align: center;">HVORUP PLANTAGE ANLAGT 1895</p> <p>Anbragt skrånende op ad et jorddige, i vejrabat.</p>	<p>Tilstanden fin og bevares. Stenen hælder dog så meget Bagover, at den nærmest ligger ned, og bør rejses lidt op.</p>

16.10 Retningslinier for brug af gødning og sprøjtemidler

Fra 1. januar 2003 er sprøjtning med kemiske bekæmpelsesmidler ikke tilladt på forsvarets arealer. Der kan dog, jf. forsvarrets interne retningslinier, indhentes dispensation til at punktsprøjte med Glyphosat (Round-Up) i forbindelse med bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo, hvis problemet er særligt omfangsrigt og uoverskueligt.

Brug af gødning og andre jordforbedrende midler (f.eks. kalk eller slam) på Nørre Uttrup Øvelsesplads er ikke tilladt.

Nørre Uttrup Øvelsesplads er, bortset fra en enkeltstående fejl på Trekanten, ikke blevet gødet eller sprøjtet siden forsvarrets overtagelse af terrænet i 1950'erne. Denne praksis bibeholdes. Der ses dog her bort fra selve kaserneområdernes park og haveanlæg, samt de små vildtagre.

Aalborg Kommune henstiller i sit høringssvar til nærværende plan, at der ikke bruges nogen form for kemisk ukrudtsbekæmpelse på terrænet. Dette skyldes, at området er udpeget i region- og kommuneplansammenhæng som drikkevandsområde. Kommunen opfordrer desuden til, at feltmæssig tankning i forbindelse med øvelser osv. ikke foregår på samme areal hver gang, og at det tilstræbes, at det sker så langt væk fra grundvandsboringerne i området som muligt.

Endelig opfordrer kommunen til, at Forsvaret generelt er opmærksomt på Aalborg Kommunes indsatsplan for drikkevandsområdet, herunder at der ikke må udsprede spildevandsslam i området, samt at eventuel anvendelse af gødning skal være i overensstemmelse med indsatsplanen for Hvorup-området.

16.11 Retningslinier for bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo

Da Kæmpe-Bjørneklo stort set kun findes på terrænet i enkelte, spredte forekomster er bekæmpelse med rodstikning i 5-10 cm's dybde realistisk og overkommeligt. Alternativer er slåning eller opgravning. Det er vigtigt, at bekæmpelsen iværksættes inden planterne sætter frø, og at indsatsen fortsættes i hele planperioden, jf. i øvrigt kap. 14.5 herom.

16.12 Retningslinier for offentlighedens adgang til Nørre Uttrup Øvelsesplads

I medfør af Forsvarsministeriets "Bekendtgørelse om forbud mod ophold på og færdsel gennem forsvarrets skydeområder og andre militære områder" vil der fremover generelt være adgang for offentligheden på Nørre Uttrup Øvelsesplads, med undtagelse af det indhegnede lejr- og værkstedsområde samt arealet vest for Gammel Hvorupvej (som indeholder skydebanen og grave- og sprængningsområdet ved Voerbjerg Sø), når der *ikke* er øvelsesaktivitet på terrænet.

Oplysninger om hvornår og hvilke dele af terrænet, der er lukket på grund af øvelsesaktivitet, vil fremgå af informationsposter. Informationsposterne opstilles ved indfaldsvejene og på arealer, der udpeges til parkering.

Foruden oplysninger om aktiviteternes karakter og varighed, vil informationsposterne indeholde oplysninger om reglerne for offentlighedens færdsel (fremgår endvidere af bilag 5: "Ordensreglement for offentlighedens adgang til Nørre Uttrup Øvelsesplads") samt et oversigtskort over terrænet. (Ordensreglementet indarbejdes i en folder for terrænet, der ligeledes placeres ved informationsposterne).

Ved offentlig færdsel gælder generelt:

- ♦ *Terrænet er åbent for færdsel til fods. På kortet er der angivet forslag til vandreruter*
- ♦ *Færdsel på cykel er tilladt på veje og stier*
- ♦ *Ryttere er velkomne til at benytte særlige stier, der er markeret på kortet*

- ♦ *Kørsel med motorkøretøjer er ikke tilladt, overtrædelse politianmeldes*
- ♦ *Hunde må gerne medtages, men skal altid føres i snor*
- ♦ *Berøring af ammunition eller ammunitionsdele er farligt og forbudt*
- ♦ *Brug af åben ild er ikke tilladt og tobaksrygning skal ske med omtanke*
- ♦ *Camping og overnatning i terrænet er ikke tilladt*
- ♦ *Skiltning skal respekteres og anvisninger fra militært personel skal efterkommes.*

Drifts- og plejeplanen gøres tilgængelig på Internettet på Trænregimentets eksisterende hjemmeside såvel som på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside.

Aalborg kommune har i sit høringssvar (se bilag 7) tilbudt samarbejde om opsætning af skilte /oplysningstavler både i Vestre Plantage og ved stien i den sydlige del af området. Forsvaret er positive overfor denne tilkendegivelse.

Kommunen foreslår endvidere, at der etableres en offentlig sti fra Gammel Hvorupvej mod vest lige nord for skydebanen. En sti her ville forbinde Aalborg Kommunes grønne områder længere vestpå med de offentligt tilgængelige arealer på Nørre Uttrup Øvelsesplads. Forsvaret finder dog ikke, at dette forslag er nogen god idé, idet den foreslåede sti vil komme meget tæt på pistolbanerne, skivehuset, P-pladsen for militære køretøjer ved markørdækningerne samt det lukkede grave- og sprængningsterræn. Der er imidlertid etableret en god vej umiddelbart syd for skydebanen, hvorfra man kan bevæge sig mod øst ind i øvelsesterrænet.

Derudover foreslår kommunen, at der etableres en sti fra vejen Kammerdal (nordvestkanten af terrænet) ind til Voerbjerg Sø, så søen også kan opleves af offentligheden. Forsvaret er dog ikke begejstret for dette forslag, idet området er en del af det lukkede gravnings- og sprængningsterræn. Herudover ønsker forsvaret at bevare det "fredede" fugleliv m.m. omkring søen, og ikke udsætte området for et unødvendigt offentligt slid i dette bynære område.

Endelig foreslår Aalborg Kommune, at der ved en eventuel opførelse af tårn ved det gamle Oberstens Tårn bliver åbent for offentlig adgang til tårnet, hvorfra de alsidige fugleliv i området vil kunne iagttages. Adgangen hertil kan laves i forbindelse med det foreslåede stinet i Vestre Plantage. Forsvaret er positivt overfor dette forslag.

16.13 Nødvendige tilladelser til nye anlæg og tiltag

Flere af de i planen beskrevne tiltag kræver tilladelse fra forskellige myndigheder, specielt fra kommunen, som har dispensationskompetence vedrørende størstedelen af naturbeskyttelseslovens og planlovens bestemmelser. Det må i hvert enkelt tilfælde vurderes, hvorvidt en given foranstaltning kræver tilladelse eller ej, og i bekræftende fald indhentes myndighedernes godkendelse inden iværksættelse. I tvivlstilfælde bør spørgsmålet forelægges den pågældende myndighed. Der er i det følgende derfor ikke givet en facitliste til hvilke myndighedstilladelser der er påkrævet, men en vurdering af hvilke lovgivninger der kan være relevante i de enkelte tilfælde. Yderligere beskrivelse af den relevante lovgivning fremgår af kap. 12.

Faste stillinger og anlæg i relation til myndighedsgodkendelse

Flytning af eksisterende, permanente anlæg i landzone samt etablering af nye, permanente anlæg og opstilling af faste terrænpunkter kræver som udgangspunkt tilladelse fra myndighederne. Afgørelsen om, hvorvidt der kræves zonetilladelse, træffes af Aalborg Kommune. Tilsvarende er det kommunalbestyrelsen, der ud fra en samlet vurdering træffes afgørelse om hvorvidt, der foreligger lokalpligt.

Følgende anlæg vurderes at kræve en forudgående tilladelse/dispensation efter lovgivningen:

- Nyt bjergningsområde sydvest for Gule Hus kræver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, da det anlægges på den beskyttede naturtype overdrev. Endvidere kræves der

zonelovstilladelse efter planloven for ændringer i det åbne land, med mindre området reableres efter brug.

- Etablering af et nyt **nærkamphus, hal og P-plads** kræver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, da det anlægges på den beskyttede naturtype overdrev. Endvidere kræves der zonelovstilladelse efter planloven for ændringer i det åbne land. Aalborg Kommune har i december 2007 meddelt dispensation til etablering af en let hal, en mindre vej og parkering i nærheden af Grønne Plads.
- **Feltforhindringsbanen skal udbygges.** I den forbindelse tages der hensyn til den nyopdagede gravhøj. Udbygning af feltforhindringsbanen kræver muligvis tilladelse i henhold til skovloven. Buderupholm Statsskovdistrikt skal som ansvarlig myndighed for skovloven vurdere dette spørgsmål. Det samme gælder etablering af en forbindelsesvej for hjul- og bælte køretøjer fra den ny P-plads til Trekanten via Skovvej og en mindre bevoksning i afdeling 11.
- Aalborg Kommune har meddelt, at såfremt der er tale om en bygning kræver det tilladelse efter planloven og efter skovloven, og afhængig af placering efter naturbeskyttelsesloven, at udskifte Oberstens Tårn med et nyt tårn til øvelsesbrug.

Naturpleje

Fjernelse af pilekrat langs sydsiden af Voerbjerg Sø er led i den statslige forpligtelse til at opretholde beskyttede naturtyper, og er derfor udtryk for nødvendig, løbende pleje. Dette kræver derfor ikke en forudgående tilladelse efter naturbeskyttelsesloven. Derimod vurderer Skov- og Naturstyrelsen, at der skal indhentes tilladelse efter naturbeskyttelsesloven såfremt der skal foretages oprensning af vandhuller og ændring af dræn og vandstand, groft sagt i tilfælde hvor der er gravemaskiner involveret. Også fritlægning af rørlagte grøfter og rørunderføringer kræver tilladelse fra kommunen.

Pleje af den beskyttede naturtype overdrev i form af årlig slåning, høslet og rydning af kratopvækst kræver ikke en forudgående tilladelse fra kommunen. Aalborg Kommune oplyser dog i sit høringssvar (se bilag 7), at en omfattende maskinel rydning af tjørn vil kræve tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Skovdrift

Drifts- og plejeplanens retningslinier for skovdriften kræver ikke dispensation efter Skovloven.

Der gøres opmærksom på at opstilling af anlæg, skure eller lignende på skovbevoksede arealer, foruden en eventuel zonetilladelse som nævnt ovenfor, kræver en tilladelse fra Buderupholm Statsskovdistrikt. Bemærk ovenfor, at anlæggelse af forbindelsesvej på fredskov kræver tilladelse.

Kulturhistoriske minder

Der findes en fredet gravhøj på øvelsespladsen. Derudover findes to tidligere, nu forsvundne, gravhøje samt en række jord- og stendiger, der er beskyttet efter museumsloven. Generelt skal der udvises agtpågivenhed ved jordbearbejdning og eventuelle fund skal anmeldes til Rigsantikvaren. I øvrigt henvises til kap. 12.9 om Museumsloven.

16.14 Planændringer

Det kan i planperioden være nødvendigt at foretage løbende ændringer i drifts- og plejeplanen, jf. kap. 2.3. Planændringer indsættes bagest i planen.

Særligt gøres opmærksom på:

Nye, faste stillinger/anlæg kræver planændringer i relation til nærværende drifts- og plejeplan.

Etablering eller flytning af permanente anlæg og opstilling af faste terrænpunkter, som ikke fremgår af grundkort, kræver planændring. Anlæg mv. som etableres midlertidigt, men som *ikke* er fjernet inden 1 måned fra etablering, regnes som permanente.

Ved midlertidige anlæg og terrænpunkter forstås anlæg og terrænpunkter, der er fjernet inden 1 måned fra etablering/opstilling. Sådanne kan frit placeres indenfor terrænet, forudsat at etablering ikke indebærer en påvirkning af arealet eller de omgivende arealer, der er i strid med de retningslinier/restriktioner, der er givet for det pågældende område.

På dette sted i planen indsættes vedtagne tilføjelser til og ændringer af planen.

16.15 Prioriteret handlingsplan for planperioden

På den følgende side er opstillet et skema med en prioriteret handlingsplan for de kommende 15 års planperiode.

BILAG

17 Oversigt over bilag

Bilag 1: Grundkort over Nørre Uttrup Øvelsesplads (i kortlomme bagest).

Bilag 2: Drifts- og plejekort over Nørre Uttrup Øvelsesplads (i kortlomme bagest).

Bilag 3: Bevoksningsliste for Nørre Uttrup Øvelsesplads.

Bilag 4: Retningslinier for forsvarets anvendelse af skyde- og øvelsesterræner i relation til Naturbeskyttelseslovens §§ 3-4.

Bilag 5: Ordensreglement for offentlighedens adgang til Nørre Uttrup Øvelsesplads. Med tilhørende kortbilag

Bilag 6: Handlingsplan .

Bilag 7: Høringssvar og kommentarer hertil

Bilag 3

Bevoksningsliste for Nørre Uttrup Øvelsesplads

Bevoksningslisten (afdelingernes særlige beskrivelse) er statusopgørelsen litra for litra.

Til de enkelte kolonner gives følgende kommentarer:

Afd.	Afdelingsnummer
Lit.	Litra(delareal)
Areal	Litraareal i hektar
B %	Bevoksningsprocent. For ikke fuldt sluttede bevoksninger angiver tallet % af normal slutning.
Årgang	Året for plantning (eller etableret selvfor yngelse). Er sædvanligvis beregnet ud fra alderen fra frø ved at antage en plantealder på 2 år for løvtræ og 4 (3) år for nåletræ.
Alder	Alder fra frø på plantetidspunktet.
I %	Indblandingsprocent. Den indre arealfordeling mellem træarterne i en blandingsbevoksning.
PK	Boniteten for samtlige træartsforekomster udtrykt som produktionsklasse (gennemsnitlig årlig tilvækst pr. ha. i m ³)
T	Taksationsmetode. E: enkelt-træmåling F: fuldtaksation, S: skøn, T: tælling
H	Højde i meter med 1 decimal.
D	Diameter i cm med 1 decimal.
Masse	Kubikmeterfastmasse – dels for litraen og dels pr. ha.

Bevoksningslisten er en status og indeholder derfor ikke tilvækst- og hugstopleysninger samt evt. afviklingstid for de enkelte bevoksninger.

Forkortelser

AGE	= Ager	KRT	= Krat
ALØ	= Andet løv	MOS	= Mose
ASK	= Ask	ORE	= Overdrev
BIR	= Birk	SLE	= Slette/kulturgræs
BØG	= Bøg	SØ	= Sø
EG	= Eg (stilkeg/vintereg)	ENG	= Eng
REG	= Rødegr	VEJ	= Bilfaste veje
POP	= Poppel	FUT	= Idrætsanlæg
REL	= Rødel	KLG	= Kaserne, lejr, garageområde
LÆR	= Lærk		
RGR	= Rødgran		
SGR	= Sitkagran		
SKF	= Skovfyr		

Bilag 3

Afdeling	litra	Anvendelse	Årgang	I%	Areal	Dellittra	CSR	Gruppe 1	Gruppe 2
1	a	SKF	1954	50	1,20	2	8 Andet nål		0
1	b	SKF	1955	70	0,90	1	8 Andet nål		0
		ÆGR	1955	30					
1	c	ALØ	1954		0,20	1	4 Andet løv		0
1	d	EG	1996		0,30	2	2 Eg		0
1	e	EG	2006		2,10	1	2 Eg		0
2	a	RGR	1950		1,30	3	5 Gran		0
2	b	SKF	1960	60	2,50	1	8 Andet nål		0
		ÆGR	1960	20					
		RGR	1930	20					
2	c	SLE			1,20	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette
2	d	EG	2006		0,70	2	2 Eg		0
3	a	RGR	1980		2,40	1	5 Gran		0
3	b	EG	1980		0,50	1	2 Eg		0
4	a	SKF	1955		1,80	2	8 Andet nål		0
4	b	SLE			0,70	6	9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette
4	c	RGR	1953		0,20	1	5 Gran		0
4	d	BJF	1960	60	0,10	1	7 Bjergfyr		0
		SGR	1960	40					
4	e	EG	2006		0,50	2	2 Eg		0
5	a	RGR	1961		2,30	12	5 Gran		0
5	b	KLI			1,30	7	9 Ubevokset	1 Naturarealer	3 Klit
5	c	EG	1965		0,20	1	2 Eg		0
5	d	EG	2006		1,30	5	2 Eg		0
5	e	FBF	1948		0,40	1	8 Andet nål		0
5	f	BÆL			2,90	4	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet
					Ca. 1,10				
5	g	RGR	1956						
6	a	SKF	1956	50	0,70	2	8 Andet nål		0
		BØG	1956	50					
6	b	SLE			0,20	2	9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette
6	c	BIR	1965		0,60	1	4 Andet løv		0
6	d	BÆL			0,80	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet
6	e	EG	2006		0,90	2	2 Eg		0

Bilag 3

7	a	EG	1965	70	0,40	3 2 Eg	0	0
		BØG	1965	10				
		ALØ	1965	20				
7	b	RGR	1955	50	0,70	3 5 Gran	0	0
		ÆGR	1955	50				
7	c	RGR	1945		0,60	2 5 Gran	0	0
7	d	RGR	1969		0,10	2 5 Gran	0	0
7	e	BØG	2006		4,10	4 1 Bøg	0	0
7	f	EG	1980		0,20	1 2 Eg	0	0
7	g	RGR	1980		0,10	1 5 Gran	0	0
7	h	BIR	1960		0,80	1 4 Andet løv	0	0
7	j	RGR	1950		0,80	2 5 Gran	0	0
8	a	LUØ			0,30	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet
8	b	BIR	1955		0,50	1 4 Andet løv	0	0
8	c	EG	1992		1,50	1 2 Eg	0	0
8	d	LÆR	1940	70	1,00	1 8 Andet nål	0	0
		RGR	1940	30				
8	e	SKF	1940	50	0,40	2 8 Andet nål	0	0
		ÆGR	1940	50				
8	f	BØG	2006		0,90	1 1 Bøg	0	0
					Ca.			
8	g	EG	1955	60	0,30			
		ALØ	1955	40				
9	a	RGR	1978		2,20	1 5 Gran	0	0
9	b	RGR	1955		0,30	1 5 Gran	0	0
9	c	BØG	1940		0,50	2 1 Bøg	0	0
9	d	ÆGR	1955		0,30	1 6 Ædelgran	0	0
9	e	UKU	1981		0,30	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet
9	f	BØG	1984		1,10	1 1 Bøg	0	0
9	g	EG	1992		1,30	1 2 Eg	0	0
9	h	EG	1950		0,20	1 2 Eg	0	0
9	j	ASP	1980		0,10	1 4 Andet løv	0	0
					Ca.			
9	k	EG	1978		0,10			
10	a	BØG	1945		1,20	1 1 Bøg	0	0
10	b	EG	1992	50	1,10	1 2 Eg	0	0

Bilag 3

		ALØ	1992	50					
10	c	EG	2000	50	2,40	1 2 Eg		0	0
		ALØ	2000	50					
10	d	BØG	1990		1,10	1 1 Bøg		0	0
10	e	EG	1986		0,80	1 2 Eg		0	0
10	f	EG	1950		0,20	1 2 Eg		0	0
10	g	UKU			0,20	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
11	a	BØG	2006		0,90	1 1 Bøg		0	0
11	b	SKF	1987		0,40	1 8 Andet nål		0	0
11	c	AAN	1970		0,60	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
11	d	BIR	1955		0,20	1 4 Andet løv		0	0
12	a	EG	1982		0,50	1 2 Eg		0	0
12	b	EG	1993		1,40	1 2 Eg		0	0
12	c	RGR	1987		0,80	2 5 Gran		0	0
12	d	AAN			0,10	2 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
12	e	RGR	1980	20	0,30	1 5 Gran		0	0
		SKF	1980	80					
12	f	SKF	1992		1,40	2 8 Andet nål		0	0
13	a	AAN			0,70	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
13	b	ÆGR	1942		0,40	1 6 Ædelgran		0	0
13	c	EG	1996		1,00	1 2 Eg		0	0
13	d	AAN			1,90	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
14	c	RGR	1990		0,30	3 5 Gran		0	0
14	e	KLK			0,20	2 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
14	f	EG	1993		0,10	1 2 Eg		0	0
14	h	AAN			5,40	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
15	a	SLE			0,30	2 9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette	
15	b	EG	1996	60	2,20	1 2 Eg		0	0
		ALØ	1996	40					
15	c	EG	1996		0,60	1 2 Eg		0	0
15	d	AAN			0,50	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
15	e	KRT			0,30	1 9 Ubevokset	1 Naturarealer	9 Krat	
15	f	EG	1999		6,80	1 2 Eg		0	0
16	a	SLE			10,50	7 9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette	
16	b	ORE			2,70	1 9 Ubevokset	1 Naturarealer	8 Overdrev	
16	c	KRT			0,60	2 9 Ubevokset	1 Naturarealer	9 Krat	

Bilag 3

16	d	EG	1996		0,20	1	2 Eg		0	0
16	e	EG	1980		0,10	1	2 Eg		0	0
17	a	KLG			11,00	18	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
17	b	LUØ			2,70	2	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
17	c	FUT			3,60	2	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
17	d	EG	1982	70	1,40	1	2 Eg		0	0
		ALØ	1982	30						
17	e	SGR	1965		0,50	1	5 Gran		0	0
17	f	SLE			1,70	3	9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette	
18	a	KLG			13,10	27	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
18	b	SLE			1,90	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette	
18	c	LUØ			1,80	2	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
18	d	FUT			2,00	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
18	e	AAN			0,30	2	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
18	f	EG	1965		0,50	1	2 Eg		0	0
18	g	LÆR	1950		0,40	3	8 Andet nål		0	0
18	h	BIR	1955		0,40	1	4 Andet løv		0	0
19	a	SLE			11,60	2	9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette	
19	b	EG	1980		1,20	1	2 Eg		0	0
19	c	BIR	1955		0,90	2	4 Andet løv		0	0
20	a	RGR	1992		3,90	1	5 Gran		0	0
20	b	EG	1990		2,30	1	2 Eg		0	0
20	c	HUS			0,50	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
20	d	KRT			0,60	1	9 Ubevokset	1 Naturarealer	9 Krat	
20	e	AAN			0,10	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
21	a	SLE			9,50	2	9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette	
21	b	ORE			2,00	4	9 Ubevokset	1 Naturarealer	8 Overdrev	
21	c	KRT			1,30	4	9 Ubevokset	1 Naturarealer	9 Krat	
21	d	EG	1980		0,30	1	2 Eg		0	0
21	e	BIR	1980		0,20	1	4 Andet løv		0	0
21	f	HUS			0,30	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
21	g	BÆL			0,50	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
22	a	ORE			20,60	25	9 Ubevokset	1 Naturarealer	8 Overdrev	
22	b	KRT			2,00	5	9 Ubevokset	1 Naturarealer	9 Krat	
22	c	SØ			0,10	1	9 Ubevokset	1 Naturarealer	2 Søer m.v.	
22	d	BÆL			2,10	9	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	

Bilag 3

23	a	ORE		11,40	4	9 Ubevokset	1 Naturarealer	8 Overdrev	
23	b	SKB		5,60	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
23	c	SØ		0,80	1	9 Ubevokset	1 Naturarealer	2 Sør m.v.	
23	d	BØG	1994	1,40	1	1 Bøg		0	0
23	e	SLE		2,70	6	9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette	
23	f	MOS		1,30	1	9 Ubevokset	1 Naturarealer	6 Mose	
23	g	AAN		0,20	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
23	h	HUS		0,20	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
23	j	KRT		0,80	5	9 Ubevokset	1 Naturarealer	9 Krat	
23	k	FBF	1950	0,20	1	8 Andet nål		0	0
23	l	BÆL		0,30	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
23	m	BØG	1985	1,10	1	1 Bøg		0	0
24	a	ORE		16,10	42	9 Ubevokset	1 Naturarealer	8 Overdrev	
24	b	ASP	1965	1,00	3	4 Andet løv		0	0
24	c	HUS		0,10	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
24	d	SKF	1967	0,70	4	8 Andet nål		0	0
24	e	KRT		0,80	2	9 Ubevokset	1 Naturarealer	9 Krat	
24	f	EG	1996	0,30	1	2 Eg		0	0
24	g	BÆL		0,60	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
24	h	SØ		0,10	1	9 Ubevokset	1 Naturarealer	2 Sør m.v.	
25	a	ORE		21,60	9	9 Ubevokset	1 Naturarealer	8 Overdrev	
25	b	SLE		4,10	2	9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette	
25	c	LUØ		1,70	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
25	d	KRT		2,10	3	9 Ubevokset	1 Naturarealer	9 Krat	
25	e	BÆL		1,40	2	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
26	a	ORE		8,00	5	9 Ubevokset	1 Naturarealer	8 Overdrev	
26	b	EG	1998	4,00	2	2 Eg		0	0
26	c	SGR	1998	0,70	3	5 Gran		0	0
26	d	KRT		0,50	2	9 Ubevokset	1 Naturarealer	9 Krat	
26	e	HUS		0,30	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
26	g	BÆL		0,70	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
26	h	SLE		9,50	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette	
27	a	HUS		0,40	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
27	b	HUS		0,10	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
27	c	HUS		0,10	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
27	d	HUS		0,10	1	9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	

Bilag 3

27	e	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
27	f	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
27	g	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
27	h	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
27	j	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
27	k	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
27	l	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
27	m	ASP	1960	0,30	2 4 Andet løv		0	0
28	a	SLE		0,60	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	10 Slette	
28	b	HUS		0,30	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
28	c	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
28	d	HUS		0,20	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
28	e	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
28	f	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
28	g	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
28	h	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
28	j	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
28	k	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
28	l	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
28	m	HUS		0,10	1 9 Ubevokset	2 Andre arealer	14 Andet	
29	a	VEJ		22,70	15 9 Ubevokset	2 Andre arealer	12 Vej	
				323,30				

Retningslinier for forsvarets og hjemmeværnets anvendelse af skyde- og øvelsesterræner i relation til Naturbeskyttelseslovens §§ 3-4

Store dele af militærets skyde- og øvelsesterræner er tidligere landbrugsarealer. Ved overgangen til militære øvelsesområder ekstensiveres landbrugsdriften enten kraftigt eller ophører helt, hvilket ofte muliggør forskellige beskyttede naturtypers opståen. Imidlertid hindrer dette ikke fortsat gennemførelse af de militære aktiviteter, som er områdernes hovedformål.

Som efter de hidtil gældende regler er naturbeskyttelseslovens §§ 3-4 nemlig ikke til hinder for en fortsættelse af de beskyttede arealers hidtidige benyttelse. Dette gælder også militærets hidtidige benyttelse af arealer og anlæg m.v.

Såfremt forsvaret eller hjemmeværnet ejer, erhverver eller lejer arealer, som ikke hidtil har været anvendt til øvelsesformål, vil en overgang til øvelsesformål, der medfører ændringer i tilstanden derimod kræve tilladelse.

En væsentlig intensivering af en hidtil militær benyttelse vil ligeledes kræve tilladelse fra den pågældende amtskommune, jfr. lovens §§ 3-4 og § 65, stk. 3.

Militære aktiviteter

I tilfælde hvor et større areal anvendes til øvelsesformål (f.eks. Oksbøl skydeterræn) vil forskellige dele af området kunne have forskellig benyttelsesintensitet. Vurderingen af om en aktivitet kræver tilladelse efter lovens §§ 3-4 bør derfor ske på grundlag af intensiteten af det pågældende "delområdes" hidtidige anvendelse. Indenfor hvert "delområde" vil den hidtidige anvendelsesgrad kunne fortsætte.

F.eks. vil "delområder", hvor kørsel og lejlighedsvis bortslidning af vegetationen samt dozing, gravning og indgreb i vandløb har fundet sted, fortsat kunne benyttes på denne måde. Dette omfatter også flytning af de enkelte aktiviteter indenfor delområdet, f.eks. flytning af spor efter bælteketretøjer. Variationer i aktiviteten, f.eks. ændringer af koncentrationen af bæltspor indenfor de mest benyttede arealer, må anses som i overensstemmelse med hidtidig benyttelse, i hvert fald inden for ret vide rammer.

Derimod vil et sammenhængende areal, der f.eks. ikke hidtil har været anvendt til kørsel med bælteketretøjer eller lejlighedsvis indgreb i vandløb, ikke uden tilladelse kunne anvendes på denne måde.

Opførelse af permanente anlæg kræver som udgangspunkt tilladelse, f.eks. bygninger, skydevolde og skydebaner. Mindre enkeltstående indretninger (f.eks. "kulisser") af træ eller tilsvarende materiale, som let kan fjernes, kan dog etableres uden tilladelse.

Foranstaltninger som bevirker, at et areal varigt glider ud af den pågældende naturtype-definition kræver tilladelse. Dette gælder f.eks. tilplantning af heder eller dræning af vådområder.

Ikke militære aktiviteter

For ikke militære aktiviteter på øvelsesområder gælder de samme regler som for civile aktiviteter uden for øvelsesterrænet. Dette indebærer bl.a. at anlæg af vildtagre på beskyttede naturtyper inden for øvelsesterrænet kræver tilladelse efter naturbeskyttelsesloven.

Tvilstilfælde

I tilfælde hvor militæret er i tvivl, om der kræves tilladelse til en aktivitet eller et anlæg, vil forespørgselsordningen i naturtypebekendtgørelsens § 8 kunne anvendes. Det vil sige, at militæret kan rette henvendelse til kommunen, som inden 4 uger skal besvare forespørgslen. Der henvises i denne forbindelse til s. 24 f i vejledningen om naturbeskyttelsesloven.

Fremtidigt ordensreglement for offentlighedens adgang til Nørre Uttrup Øvelsesplads

Forsvaret byder velkommen til Nørre Uttrup Øvelsesplads

Nørre Uttrup Øvelsesplads er Forsvarets øvelsesterræn og anvendes til Forsvarets uddannelse. Dette indebærer bl.a. skydning med såvel løs som skarp ammunition, kast med håndgranat og mindre sprængninger, gravning af feltbefæstningsanlæg, kørsel med lastvogne samt i mindre grad med pansrede køretøjer.

Endvidere anvender Totalforsvarsregion Nord, Politi og Beredskabskorpset terrænet til gennemførelse af uddannelse og øvelser.

Derudover kan civile foreninger benytte terrænet efter særlig aftale med forsvaret.

Terrænet er åbent for publikum, når der *ikke* er øvelsesaktivitet på terrænet, bortset fra det indhegnede kaserneområde samt arealet vest for Gammel Hvorupvej, som er permanent lukkede. Oplysninger om hvornår og hvilke dele af terrænet, der er lukket på grund af øvelsesaktivitet vil fremgå af informationsposterne, som er opstillet ved indfaldsveje og på p-pladser.

Ved offentlig færdsel gælder generelt:

- ◆ *Terrænet er åbent for færdsel til fods. På kortet er der angivet forslag til vandreruter*
- ◆ *Færdsel på cykel er tilladt på veje og stier*
- ◆ *Ryttere er velkomne til at benytte særlige stier, der er markeret på kortet*
- ◆ *Kørsel med motorkøretøjer er ikke tilladt, overtrædelse politianmeldes*
- ◆ *Hunde må gerne medtages, men skal altid føres i snor*
- ◆ *Berøring af ammunition eller ammunitionsdele er farligt og forbudt*
- ◆ *Brug af åben ild er ikke tilladt og tobaksrygning skal ske med omtanke*
- ◆ *Camping og overnatning i terrænet er ikke tilladt*
- ◆ *Skiltning skal respekteres og anvisninger fra militært personel skal efterkommes.*

Yderligere information samt tilladelser til særlige arrangementer rettes til

Aalborg Kaserne
Gammel Høvej 34
9400 Nørresundby
Tlf.: 98197000

Til ovenstående ordensreglement hører et kortbilag ("øvelseskort") i kortlommen bagest, i nærværende plan.

Kortet er fra 16. august 2007, og ajourføres løbende.

Eksterne høringsvar og kommentarer hertil

Den eksterne høringsperiode for udkast til revideret drifts- og plejeplan for Nørre Uttrup Øvelsesplads strakte sig fra 1. december 2007 til 15. januar 2008.

Skov- og Naturstyrelsen har modtaget høringsvar fra Aalborg Kommune, Dansk Ornitologisk Forening – Nordjylland og Entomologisk Fagudvalg.

Høringsvarene fremgår af de følgende sider.

- Bemærkningerne fra DOF - Nordjylland giver ikke anledning til ændringer i den endelige plan.
- Aalborg Kommune har – som det fremgår af det nedenstående - en række kommentarer og rettelsesforslag i sit høringsvar. Disse kommentarer er så vidt muligt taget til efterretning og indarbejdet i nærværende, endelige udgave af planen.
- Bidraget fra Entomologisk Fagudvalg er en gennemgang af forskellige, interessante billearter som er registret i området, samt en anbefaling af den bedst mulige naturpleje for disse arter. Anbefalingerne falder godt i tråd med den igangværende pleje og benyttelse af terrænet.

Skov og Naturstyrelsen
Natur og Friluftsområdet
Att.: Biolog Erling Krabbe
Haraldsgade 53
2100 København Ø
ekr@sns.dk

15-01-2008
Sagsnr.: 2008-2414
Dok.nr.: 2008-4622
Init.: crk
CVR nr.: 29 18 94 20 PBS
nr.: 44199
Åbningstider: Man-ons 9-15
Tor 9-17 Fre 9-14
Send så vidt muligt elektro-
nisk post til Aalborg Kom-
mune

Revision af Drifts- og Plejeplan for Nr. Uttrup øvelsesplads

Aalborg Kommune har modtaget Forsvarets og Skov- og Naturstyrelsens udkast til Drift- og Plejeplan for Nr. Uttrup Øvelsesplads. Det er kommunens opfattelse, at planen bidrager til at opretholde området som et betydningsfuldt naturområde og ikke mindst et populært rekreativt område for kommunens borgere.

Region- og kommuneplanlægning

Planen er ikke i strid med kommuneplanen og regionplanens retningslinier. Forsvaret gøres dog opmærksom på følgende udpegninger:

Drikkevandsområde:

Aalborg Kommune henstiller, at der IKKE bruges nogen form for kemisk ukrudtsbekæmpelse på arealerne. Der er lavet forskellige succesfulde forsøg med pesticidfri bekæmpelse af bjørneklo, som Aalborg Kommune gerne bidrager med viden om.

Der opfordres desuden til, at feltmæssig tankning i forbindelse med øvelser osv. ikke foregår på samme areal hver gang, og at det tilstræbes, at det sker så langt væk fra grundvandsboringerne i området som muligt.

Endelig opfordres til, at Forsvaret generelt er opmærksom på Aalborg Kommunes indsatsplan for drikkevandsområdet, herunder at der ikke må udspredes spildevandsslam i området, samt at eventuel anvendelse af gødning skal være i overensstemmelse med indsatsplanen for Hvorup-området.

Særlige forhold omkring Flyvestationen:

Ifølge regionplanens retningslinie 3.4.3.: Flysikkerheden på Flyvestation Aalborg gælder: *Af hensyn til flyvesikkerheden på Flyvestation Aalborg bør alle ansøgninger om anlæg af kunstige søer, oprensninger af søer, genopretning af vådområder m.v. indenfor en zone på 10 km fra tærsklen af start- og landingsbanerne på Flyvestation Aalborg fremsendes til høring hos Forsvarets Bygningstjeneste, inden tilladelse gives.*

Offentlighedens adgang

Aalborg Kommune ser det nye forslag til stier i Vestre plantage, som et meget positivt tiltag for at sikre offentligheden mest mulig adgang til området, som i forvejen er meget besøgt og værdsat af de lokale beboere. Aalborg Kommune vil gerne samarbejde om opsætning af skilte/oplysningstavler både her og ved stien i den sydlige del af området.

Hvis det er muligt i forhold til arealanvendelsen som øvelsesområde vil Aalborg Kommune gerne foreslå, at der også blev lavet en offentlig sti fra Gammel Hvorupvej mod vest lige nord for skydebanen. En sti her ville forbinde Aalborg Kommunes grønne områder længere vest på med de offentligt tilgængelige arealer på Nørre Uttrup øvelsesplads.

Aalborg Kommune vil også gerne foreslå, at der fra vejen Kammerdal laves en sti ind til Voerbjerg sø, så søen også kan opleves af offentligheden.

Endelig vil Aalborg Kommune foreslå, at der ved en eventuel opførelse af tårn ved det gamle Oberstens tårn bliver åbent for offentlig adgang til tårnet, hvorfra det alsidige fugleliv i området ville kunne iagttages. Adgangen hertil kan laves i forbindelse med det foreslåede stinet i Vestre plantage.

Naturbeskyttelse og beskyttelseslinier

Beskyttet natur

I den vejledende registrering af beskyttet natur er der bl.a. registreret store arealer med overdrev på Nørre Uttrup øvelsesplads. Se vedlagte kortbilag.

Aalborg Kommune skal gøre opmærksom på at både biologiske og historiske overdrev er beskyttede. Oftest vil de historiske overdrev dog også være biologiske overdrev.

Aalborg Kommune og det tidligere Nordjyllands Amt har tidligere behandlet en række sager om tilladelse til forskellige ændringer i tilstanden og anvendelsen indenfor øvelsesterrænet. Det gælder både arealer omfattet af naturbeskyttelsesloven men også i forhold til bestemmelsen om ændret anvendelse i planlovens §35.

Aalborg Kommune foreslår, at der i samarbejde med Forsvaret foretages en gennemgang af §3 registreringen på arealerne, herunder en tilstandsvurdering, som kan kvalificere den fremtidige sagsbehandling efter naturbeskyttelsesloven. Forsvaret kunne desuden overveje, om det er muligt at foretage en zonerings af øvelsespladsen, således at nogle arealer helt fritages for deciderede fysiske anlæg og de mest belastende øvelsesanvendelser (f.eks. kampvognskørsel, gravning osv.) og dermed får mulighed for at udvikle sig til egentlige, uforstyrrede overdrev.

Klitter

Der er i plejeplanen beskrevet nogle indlandsklitter i Vestre Plantage. Disse er i den vejledende registrering af beskyttet natur registreret som overdrev. Der henvises i plejeplanen til naturbeskyttelseslovens §§ 8-11 om klitfredede arealer, men disse bestemmelser gælder alene udpegede klitarealer primært langs den jyske vestkyst. De beskrevne indlandsklitter vil afhængigt af vegetationen kunne beskrives som overdrev eller hede, og dermed omfattes af naturbeskyttelseslovens § 3.

Diger

Der er omtalt flere jord- og stendiger på arealet som ikke findes i kommunens registrering. Aalborg Kommune vil derfor gerne gennemgå disse diger, og afklare hvilke, der er beskyttede i henhold til museumslovens § 29a.

Fortidsminder

Der findes flere fredede fortidsminder på arealet, og nogle afkaster beskyttelseslinje. Se vedlagte kortbilag. Det oplyses i planen, at Kulturarvstyrelsen har ophævet fredningen af et fortidsminde i Vestre Plantage, og derfor heller ikke længere har beskyttelseslinje. Dette vil blive korrigeret i kommunens registrering.

Forslag til naturpleje og fremtidig anvendelse af Nørre Uttrup øvelsesplads

Ad. 16. 5 Retningslinjer for pleje af de åbne overdrev og slettearealer

Aalborg Kommune mener, at de foreslåede retningslinjer for pleje af overdrev og sletter er gode, og vil fremme den næringsfattige og lyskrævende overdrevsvegetation, og dermed også levevilkårene for de dyr, der lever i tilknytning til overdrev.

Det skal dog bemærkes at tjørn er en naturligt forekommende art på overdrev, hvorfor det anbefales at man ikke rydder det hele. En omfattende maskinel rydning af tjørn vil kræve tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Slåning af græs og urter kræver dog ikke tilladelse, men det anbefales, at klippehøjden ikke bliver lavere end ca. 10 cm, for at skåne insekter og visse plantearter.

Ad. 16.6 Retningslinjer for pleje, genopretning og beskyttelse af vådområder

Vådområde 1. Voerbjerg sø. Her ønskes ryddet for opvækst af pil især i den sydlige ende af søen. Aalborg Kommune finder ikke en omfattende rydning påkrævet, idet pilebuske også kan

være en naturlig del af randvegetation langs søer. Desuden nævnes andetsteds i planen, at der er observeret ynglende nattergal i pilebuskene, hvorfor det anbefales, at det hele ikke fjernes, men måske kun hvor det skygger allermest, og hvor nattergalen ikke yngler. Det oplyses at størrelsen på vandspejlet ikke ændres, hvorfor der ikke skulle være problemer i forhold til retningslinie 3.4.3 i regionplan 2005 om søer og flysikkerhed. Kommunen bifalder den planlagte fjernelse af den invasive art, rynket rose, ved søen.

Vådområde 3. Lille sø øst for Kammerdalshøj. Rydning omkring søen, oprensning og udjævning af kanter kræver tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3. Her skal der også foretages en vurdering i forhold til retningslinien i regionplan 2005 om søer og flysikkerhed.

Ad. 16.13 Nødvendige tilladelser til nye anlæg og tiltag

Der er forslag om et nyt bjergningsområde: Udgravning af bæltesporet sydvest for det gule hus, 70 m langt, 8 m bredt og 2 m dybt. Dette kræver tilladelse efter naturbeskyttelsesloven, men ikke planloven såfremt området retableres efter brug, hvilket det ifølge plejeplanen er hensigten.

Der er i december 2007 meddelt dispensation til opførelse af en let hal, en mindre vej og parkering i nærheden af Grønne Plads. Arealet bør indtegnes på øvelseskortet.

Erstatningstårn for Oberstens tårn. Såfremt der er tale om en bygning kræver det tilladelse efter planloven og efter skovloven, og afhængig af placering efter naturbeskyttelsesloven.

Øvrige retningslinier

Aalborg Kommune har ikke bemærkninger til de øvrige retningslinier for den fremtidige anvendelse af Nørre Uttrup Øvelsesplads.

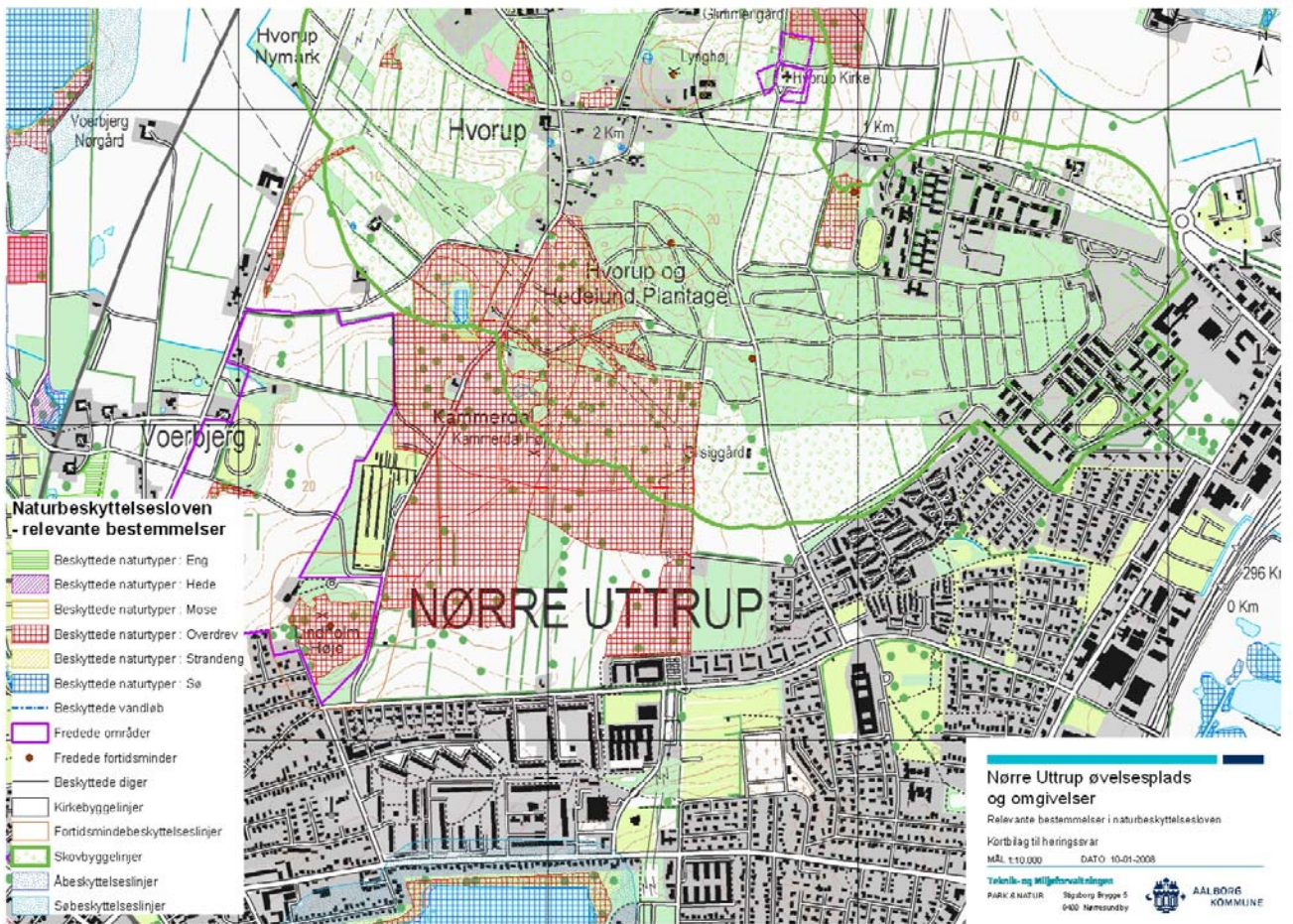
Aalborg Kommune ser frem et fortsat godt samarbejde med Forsvaret om forvaltningen af Nr. Uttrup øvelsesplads. Derved kan området, udover at fungere som militært øvelsesområde, udvikles som et værdifuldt naturområde og rekreativt tilbud til kommunens borgere.

Venlig hilsen

Mariann Nørgaard

Kopi til:

Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste, fbe@mil.dk

DOF-Nordjylland

Dansk Ornitologisk Forening
Nordjyllands Amt

Skov- og Naturstyrelsen
Natur- og Friluftsområdet
v/ biolog Erling Krabbe
Haraldsgade 53
2100 København Ø

14. januar 2008

vedr. Revision af drifts- og plejeplan for Nørre Uttrup Øvelsesplads, udkast til offentlig høring

Dansk Ornitologisk Forening, afdelingen for Nordjylland har med interesse læst udkast til drifts og plejeplan for Nørre Uttrup Øvelsesplads. Vi hilser en øget adgang for offentligheden i dette bynære område velkommen og finder at der på mange måder i driftsplanen er lagt op til nogle tiltag, der kun kan gavne naturen og fuglelivet. I det fremsendte materiale kan vi imidlertid konstatere, at der ikke har fundet en særlig indgående overvågning af fuglelivet sted.

Med henblik på et kvalitetsløft af den løbende drift og pleje, vil vi gerne stille vores kompetence til rådighed og i samarbejde med jagtbestyreren medvirke i en løbende overvågning af fuglenes forekomst i området. Vi har nogle medlemmer, som gerne vil medvirke i en sådan opgave. I håb om en positiv behandling af vores henvendelse ser vi frem til et ligeledes positivt svar.

Med venlig hilsen

Thorkild Lund

DOF-Nordjylland

v/Thorkild Lund
Solbjergvej , Øster Hurup
9560 Hadsund
Tlf. 98 58 77 54
22 22 97 79
Email dof@dofnord.dk
WEB: www.dofnord.dk

Kære Erling Krabbe

31. januar 2008

Ved en beklagelig fejltagelse er EFUs bidrag til revision af plejeplanen for Nr. Uttrup Øvelsesplads ikke blevet fremsendt (burde være sket for 2 uger siden). Vi har ellers gjort en smule ud af det, så jeg håber, der endnu er mulighed for at få vedhæftede afsnit føjet ind.

Med venlig hilsen
Søren Tolsgaard
Naturhistorisk Museum
Universitetsparken
8000 Århus C

Biller

Victor Hansens fortegnelse over danske biller (1964) angiver et antal sjældne biller fra Hvorup (Bakker), d.v.s. fra det område, som i dag hedder Nr. Uttrup Øvelsesplads. I de senere år er området blevet besøgt af flere bille-samlere (Palle Jørum, Jan Pedersen og Henning Liljehult), så der forligger også nyere fund. Her følger en liste over de sjældnere arter, som er kendt fra området:

***Harpalus froelichi* (bred sandløber):** Meget sjælden og rødlistet som moderat truet (EN). Den lever på åben sandbund med sparsom vegetation. Der kendes kun få danske fund fra de senere årtier. Den blev fundet ved Hvorup i 1887-1889.

***Harpalus hirtipes* (kæmpesandløber):** Meget sjælden og rødlistet som kritisk truet (CR). Den lever åben sandbund og er gået stærkt tilbage i nyere tid. Det senest kendte danske fund er fra 1980. Den blev fundet ét eks. ved Hvorup i 1888.

***Leiodes ciliaris*, *L. furva*, *L. picea* (jordsvampebiller):** Sjældne arter, som lever på sandbund. Der kendes kun ældre fund af disse tre arter fra Hvorup.

***Anthobium fuscum*:** Yderst sjælden og på Rødliste 97 vurderet som akut truet (E). Den blev fundet i 1892-1893 ved Hvorup og er i Danmark siden da kun meldt fra Rubjerg Knude, hvor der blev fundet ét eksemplar i 2007.

***Bledius pygmaeus*:** Må ifølge Rødliste 1997 anses som forsvundet fra Danmark (Ex). Arten blev fundet ved Hvorup i 1895 og har forgæves været eftersøgt flere gange siden.

***Bledius longulus*, *B. opacus*:** Sjældne arter, som lever på sandbund. Der er kun ældre fund af *B. longulus* fra Hvorup, mens *B. opacus* er genfundet i området i 2006-2007.

***Oxypoda strandi*, *O. testacea*:** Sjældne arter, som lever på sandbund. Der er kun ældre fund af disse to arter fra Hvorup.

***Tachyusa scitula*:** Meget sjælden. Den lever på fugtige sand- eller lerskrænter, og i dette område især langs dybe vognspor. Den blev genfundet i antal i 2007, sammen med *Bledius opacus*.

***Heptaulacus villosus*:** Meget sjælden og rødlistet som moderat truet (EN). Arten lever på tør sandbund, larven ved græsrodder. Der er kun ældre fund fra Hvorup.

***Psammodius sulcicollis*:** Sjælden art, som lever på sandbund. Der er kun ældre fund fra Hvorup.

***Trachyphloeus heymesi*:** Sjælden. Den lever på tør sandbund ved roden af håret høgeurt og markbynke. Fundet i området i 2006.

Tanymecus palliatus: Sjælden. Den lever på kurvblomstrede, som tidsler og knopurt. Fundet på knopurt i området i 2007.

Ceutorhynchus ignitus: Meget sjælden i Jylland, men under spredning. Den lever på kløvplade og blev fundet i området i 2006-2007.

Pityophthorus glabratus: Sjælden i Jylland. Den lever på fyr og blev fundet i området i 2007.

Mange af de omtalte billearter er som nævnt kun fundet i området før år 1900. På daværende tidspunkt var sandbakkerne ved Hvorup regnet for en meget værdifuld billelokalitet, hjemsted for en række arter, der i dag er store sjældenheder, flere af dem stærkt truede og nogle på kanten til helt at forsvinde. Artslisten kan formentlig forøges ved en nærmere granskning af litteraturen og ved en gennemgang af samlingerne på vore naturhistoriske museer. Selv om det ved indsamlingerne i 2005-2007 kun er lykkedes at genfinde få af de arter, der var kendt fra området i ældre tid, kan det ikke udelukkes, at flere arter vil kunne genfindes ved intensiveret eftersøgning, specielt hvis flere arealer inddrages.

De fleste af de nævnte arter er knyttet til sandbund, særlig til vegetationsløse eller i al fald meget sparsomt bevoksede sandarealer. Yderligere bør bemærkes, at visse arter hovedsagelig er knyttet til skræntpartier – en biotoptype, som i dette område opretholdes af den jævnlige kørsel med tunge militærkøretøjer.

Sandbundsarealer som dem, der findes på Nr. Uttrup Øvelsesplads, er i stigende grad en truet biotoptype i Danmark. Årsagen er bl.a. tilplantning med nåletræer og ændret dyrkningspraksis. Af hensyn til mange af de nævnte billearter er det derfor vigtigt, at der opretholdes betydelige *åbne arealer med spredt, lav vegetation og mange vegetationsløse sandflader*. Sådanne områder bør efter vores opfattelse bevares og genskabes, bl.a. ved delvis rydning af nåletræsbekvoksninger i området. Særlig opmærksomhed bør henledes på de sandskrænter, der opstår langs vognsporene ved kørsel med tunge køretøjer. De rummer en ganske speciel og meget bevaringsværdig billefauna.